

רפורמה במס הכנסה

המלצות הוועדה
לרפורמה במס

מוגש לסגן ראש הממשלה ושר האוצר
סילבן שלום

ירושלים
תמוז תשס"ב, יוני 2002

דוח הוועדה לרפורמה במס הכנסה

מוגש לסגן ראש הממשלה ושר האוצר,
מר סילבן שלום

רו"ח יאיר רבינוביץ - יו"ר הוועדה
עו"ד מאיר קפוטא - מרכז עבודת הוועדה וכתובת הדוח
עו"ד (רו"ח) גרי אגרון
עו"ד ד"ר אבי אלטר
גבי שרונה ארליך
עו"ד (רו"ח) אודי ברזלי
עו"ד פרופ' יוסף גרוס
עו"ד (רו"ח) ד"ר משה דרוקר
מר מישאל ועקנין
רו"ח אביגדור יצחקי
עו"ד טלי ירון-אלדר
פרופ' אביה ספיבק
פרופ' אפרים צדקה
עו"ד פנחס רובין
פרופ' אסף רזין

סיוון תשס"ב - יוני 2002

תוכן העניינים

4	כתב המינוי
6	מכתב חברי הוועדה לסגן ראש הממשלה ושר האוצר
9	מבוא
13	נושאי הדוח
30	פרק א: הפחתת שיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית
72	פרק ב: מיסוי שוק ההון
97	פרק ג: מיסוי הכנסות מחוץ לישראל
108	פרק ד: ביטול פטורים
122	פרק ה: עידוד יזמות עסקית וטכנולוגית
125	הבעת תודה
127	רשימת משלחות

סגן ראש הממשלה
ושר האוצר

יום שלישי, יד באדר תשס"ב
26 בפברואר
2002

לכבוד

רו"ח יאיר רבינוביץ
עו"ד (רו"ח) גרי אגרון
ד"ר עו"ד אבי אלתר
עו"ד (רו"ח) אודי ברזלי
פרופ' עו"ד יוסף גרוס
ד"ר עו"ד (רו"ח) משה דרוקר
רו"ח אביגדור יצחקי
עו"ד טלי ירון אלדר
פרופ' אביה ספיבק
פרופ' אפרים צדקה
עו"ד מאיר קפוטא
עו"ד פנחס רובין
פרופ' אסף רזין

הנדון: ועדה לרפורמה במס

הנכם מתמנים בזאת כחברים בוועדה שתגבש המלצות לרפורמה במערכת המיסוי הישיר של מדינת ישראל. בראש הוועדה יעמוד רו"ח יאיר רבינוביץ. הוועדה מוסמכת לדון בכל נושא שתמצא לנכון בתחום המיסוי הישיר, ותשים דגש על הנושאים הבאים:

- דרכים להפחתת נטל מס ההכנסה על הכנסות מיגיעה אישית.
- שינויים במערכת מיסוי ההון.
- שינויים בהסדרי המיסוי החלים על תושבי ישראל בחו"ל ועל תושבי חו"ל בישראל.
- אפשרויות להרחבת בסיס המס וצמצום פטורים.
- הצעות לשינויים מינהליים במערכות המיסוי השונות.

בגיבוש המלצותיה תתחשב הוועדה, בין השאר, בהשלכות שיהיו להמלצות על התחומים הבאים:

- השלכות פיסקליות על תקציב המדינה.
- השלכות על אי השוויון בחלוקת ההכנסות והעושר.
- השלכות על שוק העבודה.
- השלכות על שוקי הכספים, ההון ומטבע חוץ ועל החיסכון.
- שיקולי צדק, יעילות ופשטות במערכת המס.
- מידת ישימות ההמלצות ואפשרות אכיפתן.

הוועדה תדון בהצעות ובניירות עמדה שיתקבלו מהציבור, תיפגש עם נציגי ציבור וארגונים שונים במידת הצורך, ותיעזר לצורך עבודתה ככל שיידרש במומחים מהסקטור הפרטי או הציבורי וממשרדי הממשלה. מר משאל ועקנין, ראש המטה של שר האוצר וגב' שרונה ארליך, היועצת הכלכלית של שר האוצר, ישמשו כיועצים לוועדה. משרד המשפטים והמוסד לביטוח לאומי ימנו משקיפים מטעמם שילוו את עבודת הוועדה.

חבר הוועדה, עו"ד מאיר קפוטא, ממלא מקום הממונה על אגף כלכלה והכנסות המדינה, ירכז את הכנת עבודות המחקר הדרושות לצורך גיבוש המלצות הוועדה וישמש גם כמזכיר הוועדה.

הוועדה תגיש את המלצותיה בתוך 90 ימים. אני מודה לכם על הסכמתכם לקחת חלק בעבודת הוועדה.

בכבוד רב
סילבן שלום

ב' תמוז, תשס"ב
12 ביוני 2002

לכבוד
מר סילבן שלום
סגן ראש הממשלה ושר האוצר

כבוד השר,

ב-26 בפברואר 2002 מונינו על ידך כחברים בוועדה לרפורמה במס הכנסה.

במהלך שלושת חודשי עבודתה קיימה הוועדה למעלה מ-60 ישיבות, דנה בהצעות ובניירות עמדה שהתקבלו מהציבור ונפגשה עם נציגי ציבור וארגונים שונים. המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, הגב' דוידה לחמן-מסר, וסמנכ"לית מחקר ותכנון במוסד לביטוח לאומי, הגב' לאה אחדות, מונו כמשקיפות ונטלו חלק פעיל בדיוני הוועדה.

ההמלצות שגיבשה הוועדה התקבלו במשותף ופה אחד ע"י כל חברי הוועדה והועלו על הכתב בדוח זה.

ברצוננו להודות לעובדי מינהל הכנסות המדינה במשרד האוצר ולעובדי נציבות מס הכנסה, על הסיוע והליווי של עבודת העבודה.

תודה והערכה מיוחדת לממונה על הכנסות המדינה (בפועל), עו"ד מאיר קפוטא, שריכז את עבודת הוועדה ועמל לילות כימים בכתובת הדוח. כשרונו, מרצו ועבודתו המסורה איפשרו לנו לעמוד במשימה.

אנו מקווים, שההמלצות יתרמו לשיפור ולקידום מערכת המס בישראל ומוזים לך על האמון שנתת בנו.

בברכה,

מבוא

דוח הוועדה מתמקד בשלושה נושאים מרכזיים: הפחתת נטל המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית, במיוחד בשכבות הביניים; הרחבת בסיס המס על הכנסות מהון והאחדת שיעורי המס; מיסוי הכנסות במישור הבינלאומי.

הנושאים משליכים זה על זה. היקף הפטורים הנרחב לגבי הכנסות מהון ואי מיסוי בפועל של הכנסות מחו"ל, פוגע בהכנסות המדינה וכתוצאה מכך תורם, בעקיפין, להעלאת שיעורי המס על הכנסות מיגיעה אישית.

עיקר ההון מרוכז בידי בעלי ההכנסות הגבוהות, והם אלו שנהנים בעיקר מהיקף הפטורים הנרחב על הכנסות מהון ואי מיסוי הכנסות מחו"ל. מציאות זו מגדילה את הפער בנטל המס האפקטיבי בו נושאות שכבות הביניים לעומת נטל המס על בעלי ההכנסות הגבוהות, ויוצרת תחושה של חוסר צדק.

שיעורי המס הגבוהים על הכנסות מיגיעה אישית, פגיעתם קשה. הם מקטינים את הרצון לעבוד, פוגעים בצמיחה, מגדילים את התמריץ להתחמק מתשלום מס, מקטינים את היקף ההכנסה הפנויה הנותרת לאחר תשלום המס ופוגעים ברווחת הנישום ומשפחתו.

הפגיעה קשה במיוחד בתחומי עיסוק שבהם נידות ההון האנושי גבוהה, כמו תחום ההיי-טק. ההון האנושי הוא משאב חשוב ביותר של מדינת ישראל, ויהיה זה משגה אם כתוצאה ממבנה לקוי של מערכת המס, תיפגע יכולתה של מדינת ישראל לשמור את ההון האנושי בתחומה.

מטרת ההמלצות היא לצמצם את הפער בין נטל המס על הון לנטל המס על עבודה, באמצעות הגדלת נטל המס על הון ועל הכנסות מחו"ל והפחתת נטל המס על הכנסות מיגיעה אישית.

הדוח כולל הצעות לשינויים בהסדרי המס בשוק ההון, לגבי ניירות ערך נסחרים בבורסה ולגבי הכנסות מריבית; הצעות לשינויים במיסוי הכנסות שמקורן בחו"ל, והצעות לביטול פטורים וסתימת פרצות ותכנוני מס. כל אלו יביאו להעלאת נטל המס, בעיקר על בעלי הכנסות גבוהות. במקביל, הדוח כולל צעדים שמטרתם להסיר חסמי מיסוי לפעילות יזמית במטרה לסייע בהפיכת המשק הישראלי אטרקטיבי

יותר בתחרות העולמית על הון פיננסי ואנושי, ולאפשר לישראל לשמר את היתרונות היחסיים שיש לה בתחום ההון האנושי.

בגיבוש הסדרי המס החדשים יישמרו עקרונות מיסוי מקובלים, כמו שאיפה לאחידות וניטרליות במערכת המס, במטרה למנוע עיוות של הקצאת מקורות, למנוע תכנוני מס שפגיעתם הפיסקלית קשה ולפשט ככל האפשר את תפעול מערכת המס, על מנת שלא תכביד על המגזר העסקי ועל שלטונות המס ולא תגרום לאזרח טירדה מיותרת.

דוח הוועדה מנסה למצוא נקודות מפגש בין שיקולים שונים של מערכת המס, שוק ההון, משק המדינה, בצד היבטים תפעוליים של המערכות האמורות ליישם את המלצות הוועדה.

השיקולים פועלים לעיתים בכיוונים שונים ואף מנוגדים. כך למשל, בקביעת שיעור המס על הכנסות מהון, השיקול הפיסקלי תומך בקביעת שיעור מס גבוה יחסית. מצד שני, התחרות על ההון הרב-לאומי, הליברליזציה בתנועות מטבע, הרצון להימנע מפגיעה בבורסה בישראל, הצורך לנקוט במידת הזהירות בביצוע שינויים בשוק ההון, ושיקולים של קשיי אכיפה לגבי חלק מההכנסות במישור הבינלאומי - כל אלה תומכים בקביעת שיעור מס מתון. בצד כל אלה יש לזכור שבנוסף למס על הון המשולם בידי היחיד מוטל גם מס במישור התאגידי, ועל כן שיעור המס האפקטיבי הכולל על הון הינו קרוב לשיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית. שיקול נוסף הוא התחלופה בין אפיקי השקעה אלטרנטיביים בתוך שוק ההון ומחוצה לו, המחייבת הימנעות מפערים גדולים בשיעורי המס. המלצת הוועדה על שיעור מס בגובה 15% מהרווח הריאלי בשוק ההון, נותנת ביטוי לכל השיקולים הנ"ל, תוך ניסיון לאזן ולמצוא את נקודת המפגש ביניהם.

המקורות שיייוספו מהעלאת נטל המס על ההון ישמשו להפחתת שיעורי המס על יחידים, בעיקר בשכבות הביניים, הנתונים כיום לנטל מס ישיר גבוה במיוחד, ולהקטנת נטל המס הישיר הכולל על הכנסות מיגיעה אישית.

תוספת המקורות הצפויה לא די בה כדי להפחית באופן משמעותי את שיעורי המס, ועל כן ממליצה הוועדה לפרוס את הפחתת השיעורים על פני מספר שנים. פריסה זו תאפשר לגייס את המקורות הדרושים, בין השאר בהסתמך על צמיחה כלכלית.

היקף המקורות ייגזר, בין השאר, מההתפתחויות הכלכליות במדינת ישראל ובעולם בשנים הבאות, ורמת הוודאות בנושא זה אינה ברורה. השינויים שחלו במציאות הכלכלית בשנתיים האחרונות מדגימים את הקושי שבקביעת תוכנית מימון

המבוססת על תחזיות והנחות לגבי התפתחויות כלכליות. למרות זאת, הוועדה רואה חשיבות רבה לכך ששיעורי המס החדשים יעוגנו בחקיקה מחייבת של הכנסת, על מנת להקנות אוירה של יציבות בכל הנוגע לשיעורי המס. בדרך זו ניתן יהיה למנוע את הגידול בנטל המס על יחידים ולהפחיתו בהדרגה.

הפחתת נטל המס על שכבות הביניים היא לב-ליבה של הרפורמה במס. לדעת הוועדה, זהו שינוי שיתרום ליתר הוגנות במערכת המס, יתמרץ ויתגמל עבודה, יסייע לצמיחה כלכלית במשק, ויהיו לו השלכות נרחבות על מערכת המס, על המציאות הכלכלית במדינת ישראל ועל איכות חייהם של אזרחי המדינה.

נושאי הדוח

19.....	פרק א: הפחתת שיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית
21.....	רקע
26.....	המלצות הוועדה
26.....	מדרגות המס החדשות
34.....	עלות הרפורמה ומימונה
37.....	פרק ב: מיסוי שוק ההון
	חלק א: ניירות ערך נסחרים בבורסה
	הטלת המס ושיעורו
39.....	מיסוי רווחי הון בבורסה
40.....	שיעור המס
41.....	חישוב הרווח הריאלי
41.....	איגרות חוב נסחרות ומילווה קצר מועד
	גביית המס
43.....	ניכוי במקור
44.....	הוראת מעבר לעניין ניכוי במקור - עד תום שנת 2003
45.....	תיעוד
45.....	דוח שנתי מקוצר
46.....	עסקאות מחוץ לבורסה שלא באמצעות ברוקר
	בסיס המס
47.....	קיוזו הפסדים מניירות ערך נסחרים
49.....	קיוזו שוטף של הפסדים במסגרת ניכוי במקור
49.....	ניכוי הוצאות רכישה, משמורת, ניהול תיק ועמלת מכירה
50.....	הוצאות מימון ואחרות
51.....	זיהוי נייר הערך הנמכר
51.....	המחיר המקורי של ניירות ערך שנרכשו לפני היום הקובע
	חו"ל
53.....	תושבי חוץ בישראל
53.....	בורסה בחו"ל
54.....	רווחי קופות גמל מניירות ערך זרים
	סוגי נישומים וניירות ערך
55.....	סקטור עסקי
55.....	מוסדות ציבור (מלכ"רים)

- 56..... ניירות ערך שנרשמו למסחר בבורסה
56..... מכשירים נגזרים

חלק ב : ריבית בשוק ההון
מיסוי ריבית בשוק ההון

- 60..... שיעור המס
61..... חישוב הריבית
61..... בסיס המימוש
62..... מכשירים פיננסיים עליהם יוטל המס
63..... מכשירים פיננסיים לגביהם יופחת שיעור המס
64..... דמי ניכיון
64..... ניכוי במקור
65..... ריבית מחוץ לשוק ההון
65..... תא משפחתי
66..... מיסוי ריבית בידי הסקטור העסקי
66..... הכנסה מריבית בחו"ל

פטורים

- 67..... בעלי הכנסות נמוכות
67..... גימלאים
68..... מקבלי פיצויים או קצבה
69..... עולים חדשים ותושבים חוזרים
69..... תושבי חוץ
70..... מוסד ציבורי

חלק ג : קרנות נאמנות

- 71..... קרן פטורה
72..... קרן חייבת

חלק ד : קופות גמל

- 74..... כללי
74..... שינויים ביחס לקופות גמל שאינן לגיל פרישה
75..... קרן השתלמות
75..... תכנית ביטוח חיים

חלק ה : תחולה והוראות מעבר

- 77..... פקדונות
77..... תכניות חיסכון
77..... איגרות חוב שהונפקו עפ"י חוק מלווה קצר מועד (מק"מ)
78..... איגרות חוב נסחרות למעט מק"מ

פרק ג:

מיסוי הכנסות מחוץ לישראל 79

חלק א: בסיס מיסוי אישי כלל-עולמי

- 81..... מעבר לשיטת מיסוי אישי על בסיס כלל-עולמי
- 82..... שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי חבר בני אדם
- 82..... שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי יחיד
- 84..... שיעור המס על הכנסות פסיביות בחו"ל
- 85..... שיעור המס על הכנסה עסקית בחו"ל
- 85..... הכנסה ממשלח-יד ומעבודה בחו"ל - "חברת משלח-יד זרה"
- 86..... זיכוי בגין מס זר
- 87..... הפסדים בחו"ל
- 88..... מקדמות
- 88..... אזרח ישראלי תושב האזור
- 89..... פטור ממס רווח הון למי שנעשה תושב ישראל
- 89..... פטור ממס על הכנסה פסיבית למי שנעשה תושב ישראל
- 90..... "קיפול מבנים" של חברות זרות
- 91..... דיווח
- 91..... אכיפה
- 92..... מינוי נציג לתושב חוץ

חלק ב: כללי מקור - מקום הפקת ההכנסה 93

חלק ג: מחירי העברה 96

חלק ד: כללי מיסוי חז"ן (חברה זרה נשלטת - C.F.C) 98

חלק ה: חברה בשליטת תושבי חוץ ונאמנויות

- 103..... חברה בשליטת תושבי חוץ
- 103..... נאמנויות

פרק ד: ביטול פטורים 105

ביטול פטורים

- 107..... ביטול שיעורי המס המיוחדים על רווחי הון
- 107..... ביטול הפטור לפדיון מניה באגודה שיתופית
- ביטול הטבת המס למוניטין ולזכות חזקה
- 108..... במקרקעין שלא שולם בעדה
- 109..... מיסוי רווח הון בידי תושב ישראל שהפך לתושב חוץ
- 110..... ביטול פטור לדיבידנד שמקורו בהכנסה בחו"ל
- 110..... שלילת קיזוז הפסד הון לאחר חלוקת דיבידנד

- 111..... ביטול מעמד חברה משפחתית וחברת בית
- 112..... ביטול פטור למכירת מניות חברה תעשייתית שנרשמו למסחר
- 113..... רווחים ראויים לחלוקה
- נושאים משלימים
- 114..... דמי שכירות
- 114..... שקיפות במדיניות אגף מס הכנסה
- 115..... אכיפה מינהלית
- 115..... היערכות מינהלית

פרק ה:

- 117..... עידוד יזמות עסקית וטכנולוגית

חלק א: שיעור מס רווח הון

- 119..... הפחתת שיעור מס רווח הון מחוץ לבורסה
- 119..... סוגי נישומים
- 120..... תחולה לגבי מכירות מהיום הקובע
- 120..... הגבלות לגבי הפחתת שיעור המס
- 121..... הפחתה נוספת בשיעורי המס בעתיד

- 122..... חלק ב: ניירות ערך ואופציות לעובדים

חלק ג: טכנולוגיה עילית (היי-טק)

- 124..... פטור ממס לתושבי חוץ לגבי השקעה בקרנות הון סיכון
- 124..... "גיור" חברות
- 125..... הכנסות מפעל מאושר
- 126..... פטור ממס רווח הון לתושב חוץ על השקעה בחברת מו"פ

חלק ד: חברה שקופה

- 127..... כללי
- 127..... מהי "חברה שקופה"
- 128..... הוראות המיסוי
- 129..... דיווח
- 129..... גבייה
- 129..... הוראות מעבר

פרק א: הפחתת שיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית

ראשי פרקים

21	רקע
		המלצות הוועדה
26	מדרגות המס החדשות
34	עלות הרפורמה ומימונה

רקע

המס הישיר המוטל בישראל על הכנסות מייגיעה אישית, כולל את מס ההכנסה, דמי הביטוח הלאומי ומס הבריאות (להלן - המס הישיר). נטל המס הישיר על שכבות הביניים בישראל גבוה לעומת הנטל במדינות אחרות.

נטל המיסים הישירים בישראל כאחוז מהתמ"ג אמנם אינו גבוה בהשוואה למדינות ה-OECD, אך הדבר נובע, בין השאר, מכך שבמדינות אחרות הפקדות לפנסיה באמצעות הביטוח הלאומי כלולות בחישוב נטל המס. נטרול מרכיב ההפקדות לפנסיה בחישוב נטל המס במדינות ה-OECD, יעלה את מיקומה של ישראל לשליש העליון בטבלת נטל המס הישיר.¹

שיעורי המס על בעלי הכנסות נמוכות בישראל הם שיעורים נמוכים יחסית בהשוואה בינלאומית - בין השאר בשל העובדה ששיעורי הביטוח הלאומי בישראל נמוכים ביחס למדינות מערביות אחרות, וכן כתוצאה ממערכת עניפה של זיכויים וניכויים שמביאים לכך שלמעלה מ-40% מהנישומים היחידים בישראל אינם עוברים את סף מס ההכנסה.

בעלי הכנסות הגבוהות המשתכרים מעל 35,000 ₪ לחודש, מתחייבים במס שולי ישיר מירבי בשיעור 50%, שאינו גבוה מהשיעור הקיים בחלק ניכר ממדינות ה-OECD.²

לעומת זאת, שיעורי המס השולי החלים בישראל על שכבות הביניים הינם גבוהים מאוד בהשוואה למקובל בשאר מדינות העולם. ברמת הכנסה חודשית של כ-10,000 שקלים חדשים מגיע שיעור המס הישיר השולי לכ-55%, והוא עולה לכ-60% ברמת הכנסה של כ-19,000 ₪.

1 ראה: דוח מינהל הכנסות המדינה לשנת 2000, פרק טז.
2 החל בחודש יולי 2002 ועד תום שנת 2003 מגיע השיעור ל-60% במסגרת תוכנית החירום הכלכלית.

לוח 1 : מדרגות מס הכנסה לפני הרפורמה³

שיעור המס (באחוזים)	מדרגה (בש"ח לחודש) ⁴
10	מ-0 ל-1,970
20	מ-1,971 ל-3,950
30	מ-3,950 ל-10,400
45	מ-10,401 ל-18,840
50	מעל 18,841

בנוסף לתשלומי מס הכנסה, מוטלים בישראל דמי ביטוח לאומי ומס בריאות, המעלים את שיעור המס השולי בכ-10 נקודות אחוז.

לוח 2 : שיעורי דמי ביטוח לאומי ומס בריאות (באחוזים)

מדרגה בש"ח (לחודש)	דמי ביטוח לאומי			מס בריאות	ביטוח לאומי ומס בריאות		
	עובד	מעביד	עצמאי		שיפוי ממשלה	לעצמאי ⁶	לעובד שכיר כולל חלק המעביד ⁵
מ-0 ל-3,482	2.66	4.93	5.32	0.63	3.10	8.9	5.76
מ-3,483 ל-34,820	4.90	4.93	9.62	2.22	4.80	12.9	9.70
מעל 34,821	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

- 3 כל הלוחות במחירי שנת 2002.
- 4 בשנת 2002 בלבד הועלתה תקרת המדרגה הראשונה והונמכה תקרת המדרגה השנייה על מנת להפחית את נטל המס לבעלי שכר מינימום שהוקפא בשנה זו.
- 5 בהתחשב שחלק המעביד מוכר לצורכי מס ובהנחה ששיעור ההכרה הוא 36% כשיעור מס חברות.
- 6 בהתחשב בעובדה ש-52% מדמי ביטוח לאומי מוכרים לעצמאיים. שיעור המס טו תלוי בשיעור מס ההכנסה השולי החל על העצמאי.

כתוצאה מכך, המס הישיר השולי הכולל המוטל על הכנסה מיגיעה אישית (מס הכנסה בתוספת דמי הביטוח הלאומי ללא חלק המעביד⁷, ומס הבריאות) מגיע בישראל לכ-55% כבר ברמת הכנסה של כ-10,000 ₪ לחודש. ברמת הכנסה חודשית של כ-19,000 ₪ לחודש מטפס שיעור המס השולי לשיעור של כ-60%, והוא יורד חזרה ל-50% ברמות הכנסה מעל כ-35,000 ₪ לחודש, עקב תקרת תשלומי הביטוח הלאומי העומדת על 5 פעמים השכר הממוצע במשק.⁸ תופעה זו, הידועה בכינוי "גבנון", גורמת למצב שבו שיעור המס השולי המירבי על שכבות הביניים גבוה מזה שחל על בעלי ההכנסות הגבוהות.

לוח 3: שיעורי המס הישיר השולי הכולל על עובד שכיר לפני הרפורמה (מס הכנסה, חלק העובד בדמי ביטוח לאומי ומס בריאות)

שיעור מס ישיר (באחוזים)	מדרגה (בש"ח לחודש)
15.76	מ-0 ל-1,970
25.76	מ-1,971 ל-3,482
29.70	מ-3,483 ל-3,950
39.70	מ-3,951 ל-10,400
54.70	מ-10,401 ל-18,840
59.70	מ-18,841 ל-34,820
50.00	מעל 34,821 ⁹

שיעורי מס אלו גבוהים וחריגים ביחס למקובל במדינות אחרות. כך, לדוגמה, ברמת שכר השווה לתוצר הממוצע לנפש, שיעור המס השולי בישראל גבוה ב-10 נקודות אחוז לעומת הממוצע בעולם - מס שולי של 40% בישראל לעומת 30% במדינות אחרות. ברמות שכר של פי 2 עד פי 4 מהתוצר לנפש, שיעור המס בישראל גבוה ב-15

7 לצורך פישוט החישוב לא נכללה מכאן ואילך השתתפות המעביד בדמי הביטוח הלאומי, למרות שהיא מהווה חלק מהמס הישיר על ההכנסה מיגיעה אישית.
 8 כאמור, בתקופה מיולי 2002 עד דצמבר 2003 הוחלט על ביטול תקרת הביטוח הלאומי, במסגרת התוכנית הכלכלית, וכתוצאה מכך שיעור המס המירבי של 60% חל בתקופה זו גם על הכנסות מעל 35,000 ש"ח.
 9 כאמור, החל בחודש יולי 2002 ועד תום שנת 2003 מגיע השיעור ל-60%, וזאת במסגרת תוכנית החירום הכלכלית.

נקודות אחוז לעומת הממוצע בעולם - מס שולי של 55%-ו-60% בישראל, לעומת מס שולי של 40%-ו-45% במדינות אחרות.

המסקנה היא, שמבחינת שיעורי המס הסטטוטוריים, מצבן של שכבות הביניים בישראל נחות, בהשוואה בינלאומית, לעומת בעלי ההכנסות הנמוכות ובעלי ההכנסות הגבוהות.

מציאות זו הולכת ומחריפה כאשר בוחנים לא רק את שיעורי המס הסטטוטוריים אלא את נטל המס הישיר האפקטיבי, המתייחס לא רק להכנסות חייבות במס אלא גם להכנסות פטורות, בעיקר בשוק ההון, ולתשלומי ההעברה¹⁰. נטל המס האפקטיבי הוא הגורם המשמעותי ביותר המשליך על רווחת היחיד ומשפחתו, וכאן נחיתות שכבות הביניים גדולה עוד יותר.

משקל תשלומי ההעברה אצל בעלי ההכנסות הנמוכות גבוה לעומת משקלם בקרב שכבות הביניים,¹¹ אצלם ההחלטה לצאת לעבודה כרוכה פעמים רבות ב"קנס" מצטבר המורכב ממיסים גבוהים מצד אחד ומשלילת תשלומי העברה מצד שני. הפער בנטל המס האפקטיבי בין בעלי ההכנסות הנמוכות לשכבות הביניים גדול מכפי שעולה מהשוואת שיעורי המס הסטטוטוריים.

גם אצל בעלי הכנסות גבוהות שיעור המס האפקטיבי נמוך, משום שחלק גדול מהכנסתם הכלכלית מורכב מהכנסות פטורות. בעלי הכנסות גבוהות הם אלו שנהנים יותר מכל מהפטורים הנרחבים הקיימים במערכת המיסים, בעיקר בתחום ההון ומיסוי הכנסות מחו"ל. במקרים רבים, הכנסות מיגיעה אישית החייבות במס רגיל מהוות חלק קטן בלבד מכלל הכנסתם, ויש להם הכנסות נוספות מרווחי הון ממכירת מניות נסחרות בבורסה, הכנסות מריבית על פיקדונות בבנקים, הכנסות מחו"ל, הכנסות מהשכרה ומכירה של דירות מגורים ועוד.

הכנסות אלה פטורות ממס כמעט באופן מוחלט. קיים פטור ממס לגבי רווחים בבורסה ולגבי חלק ניכר מהריבית בשוק ההון, לא מוטל מס על הכנסות פסיביות מחו"ל, ניתן פטור לדמי שכירות מהשכרת דירות מגורים, וקיים פטור נרחב ממס שבח על מכירת דירות מגורים - גם כאשר הן משמשות להשקעה ולא למגורי המוכר ומשפחתו.

10 "נטל מס אפקטיבי" לצורך זה מוגדר כיחס שבין המס הישיר בניכוי תשלומי העברה, להכנסה הכלכלית הכוללת גם הכנסות חייבות במס וגם הכנסות פטורות.

11 עפ"י דו"ח המוסד לביטוח לאומי, שלושת העשירונים הנמוכים שילמו ב-1999 כ-2% מהמס הישיר וקיבלו 51% מסך תשלומי ההעברה.

התוצאה היא, ששיעור המס הגבוה החל על הכנסות מיגיעה אישית אינו רלוונטי לגבי חלק ניכר מהכנסותיהם של בעלי ההכנסות הגבוהות, ונטל המס האפקטיבי עליהם נמוך מכפי שעולה לכאורה משיעורי המס הסטטוטוריים.

משקל ההכנסות מהון בקרב שכבות הביניים נמוך לעומת משקלן אצל בעלי ההכנסות הגבוהות, ולכן שיעורי המס הסטטוטוריים הגבוהים החלים על הכנסות מיגיעה אישית הם השיעורים החלים בפועל על רוב הכנסותיהם.

קבוצת הנישומים המשתכרת 10,000 ₪ לחודש ומעלה מהווה 20% בלבד מכלל הנישומים, והיא תורמת 60% מכלל גביית המיסים הישירים. מציאות זו היא תוצאה של תהליך שנמשך שנים רבות, והוחמר מאד בשנים האחרונות. בשנת 1975 נישום הגיע לשיעור מס ישיר של 50% ברמת הכנסה של כ-3.5 פעמים השכר הממוצע במשק. עם השנים חלה ירידה נמשכת בגובה מדרגת המס, והיום מגיע הנישום לשיעור מס שולי ישיר של 50% כבר ברמת הכנסה נמוכה של כ-1.4 פעמים השכר הממוצע במשק.

אף שבשנים 1986 עד 2001 הופחת נטל המס הכולל¹² בישראל בשיעור של למעלה מ-6 אחוזי תוצר, הפחתות אלו פסחו על שכבות הביניים וחלק מאותן הפחתות אף מומן באמצעות הגדלת הנטל על שכבות הביניים. באמצע שנות השמונים עמד נטל המס הכולל בישראל על רמת שיא של כ-47 אחוז תוצר, ומאז הוא ירד לרמה ממוצעת של כ-41 אחוז תוצר. שיעור הפחתה זה הוא תוצאה נטו של ירידה בנטל המס הישיר על הסקטור העסקי, וכן בנטל המיסוי העקיף¹³, שקוזה בחלקה באמצעות הגדלת נטל המיסוי הישיר על יחידים בשיעור של 3 אחוזי תוצר. עיקר הגידול בנטל המס על הכנסות של יחידים התרחש דווקא ב-5 השנים האחרונות, בהן עלה נטל המס הישיר על יחידים בלמעלה מ-2 אחוזי תוצר.

נטל המס הגבוה על הכנסות מיגיעה אישית מקטין את התמריץ לעבוד, מגדיל את ההתחמקות מתשלום מס, הוא עלול לפגוע בצמיחה הכלכלית במשק ואינו צודק.

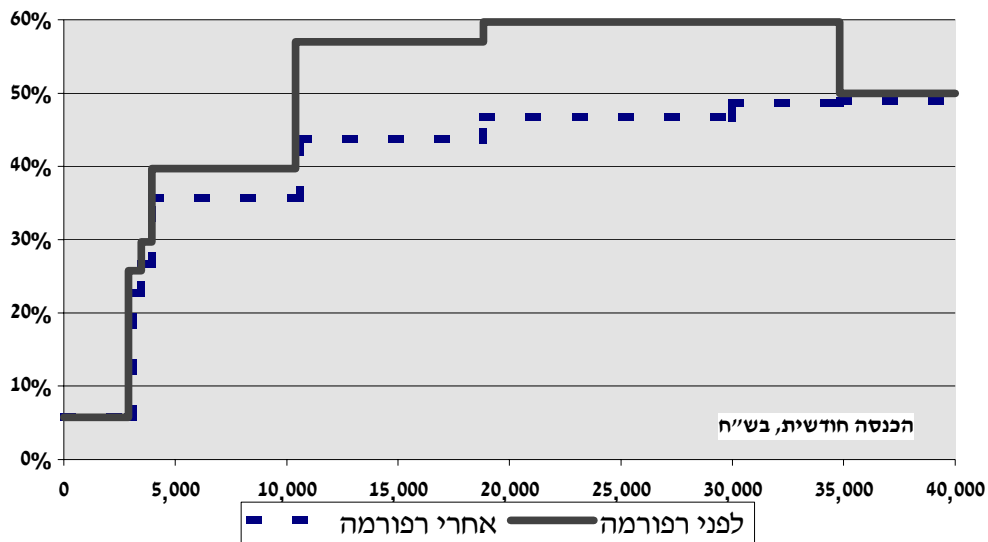
12 נטל המס הכולל מוגדר כמשקל סך ההכנסות ממיסים בתמ"ג.
13 בתקופה מיוני 2002 ועד דצמבר 2003 הועלה באופן זמני מס ערך מוסף מ-17% ל-18%.

המלצות הוועדה

מדרגות המס החדשות

הוועדה ממליצה להפחית את שיעורי המס הישיר על יחידים, ולמקד את ההפחתה בתיקון עיוותים אשר היוו תמריץ שלילי לעבודה. ההפחתה תיעשה בהדרגה, עד למצב הקבע משנת 2008, שבו יהיו שיעורי מס ההכנסה נמוכים באופן משמעותי לעומת השיעורים כיום (ראה דיאגרמה מס' 1).

דיאגרמה מס' 1: שיעור מס שולי ישיר לפני ואחרי הרפורמה

לפי המוצע, שיעור מס ההכנסה השולי יופחת כדלקמן:

מי שהכנסתו בין כ-4,000 ₪ לכ-10,500 ₪ לחודש: ב-4 נקודות אחוז מ-30% ל-26%.

מי שהכנסתו בין כ-10,500 ₪ לכ-19,000 ₪ לחודש: ב-11 נקודות אחוז, מ-45% ל-34%.

מי שהכנסתו בין כ-19,000 ₪ לכ-30,000 ₪ לחודש: ב-13 נקודות אחוז, מ-50% ל-37%.

מי שהכנסתו בין כ-30,000 ₪ לחודש עד תקרת הביטוח הלאומי (כ-35,000 ₪): ב-11 נקודות אחוז, מ-50% ל-39%.

שיעור מס ההכנסה השולי המירבי מעל תקרת הביטוח הלאומי יהיה 49%.

להלן טבלת המס המוצעת.

לוח 4: שיעורי מס ההכנסה בעקבות הרפורמה¹⁴

שיעורי מס הכנסה (באחוזים)							מדרגות מס (בש"ח לחודש)
2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	
10	10	10	10	10	10	10	מ-0 ל-1,970
17	19	19	19	19	19	20	מ-1,971 ל-3,950
26	26	26	26	26	26	30	מ-3,951 ל-4,900
26	26	26	27	28	28	30	מ-4,901 ל-10,400
26	26	26	27	28	28	45	מ-10,401 ל-10,590
34	37	40	41	45	45	45	מ-10,591 ל-18,840
37	39	45	47	50	50	50	מ-18,841 ל-30,000
39	39	45	47	50	50	50	מ-30,001 ל-34,820
49	49	50	50	50	50	50	מעל 34,821

שיעור המס השולי הישיר הכולל, לרבות ביטוח לאומי ומס בריאות, יהיה כדלקמן:

14 לוחות 4 ו-5 לא כוללים שינויים חד פעמיים שנעשו כהוראת שעה:
 ♦ ביטול תקרת הביטוח הלאומי בין יולי 2002 לדצמבר 2003.
 ♦ היטל על עשירים בשנת 2002.
 ♦ הקלה לבעלי שכר מינימום בשנת 2002.

לוח 5: שיעורי המס הישיר הכולל בעקבות הרפורמה

שיעורי מס ישיר (באחוזים)							מדרגות מס (בש"ח לחודש)
2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	
15.76	15.76	15.76	15.76	15.76	15.76	15.76	מ-0 ל-1,970
22.76	24.76	24.76	24.76	24.76	24.76	25.76	מ-1,971 ל-3,482
26.70	28.70	28.70	28.70	28.70	28.70	29.70	מ-3,483 ל-3,950
35.70	35.70	35.70	35.70	35.70	35.70	39.70	מ-3,951 ל-4,900
35.70	35.70	35.70	36.70	37.70	37.70	39.70	מ-4,901 ל-10,400
35.70	35.70	35.70	36.70	37.70	37.70	54.70	מ-10,401 ל-10,590
43.70	46.70	49.70	50.70	54.70	54.70	54.70	מ-10,591 ל-18,840
46.70	48.70	54.70	56.70	59.70	59.70	59.70	מ-18,841 ל-30,000
48.70	48.70	54.70	56.70	59.70	59.70	59.70	מ-30,001 ל-34,820
49.00	49.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	מעל 34,821

שיעורי המס הישיר המוצעים כוללים את מס ההכנסה, דמי הביטוח הלאומי ומס הבריאות, שבעיני הוועדה חד הם. הוועדה ממליצה, שסך כל המיסים הישירים לא יעלה על השיעורים המירביים המפורטים בלוח 5 לעיל המומלצים על ידה.

כתוצאה ממדרגות המס החדשות יזכו היחידים לתוספת משמעותית להכנסתם נטו, כמפורט להלן:

- יחיד שהכנסתו 7,000 ₪ לחודש, יזכה בשנת 2003 לתוספת להכנסתו בגובה 100 ₪ לחודש (1,200 ₪ לשנה). החל משנת 2008 יזכה היחיד לתוספת בגובה 181 ₪ לחודש (2,180 ₪ לשנה).
- יחיד שהכנסתו 10,000 ₪ לחודש, יזכה בשנת 2003 לתוספת להכנסתו בגובה של 160 ₪ לחודש (1,920 ₪ לשנה) והחל משנת 2008 לתוספת של 301 ₪ לחודש (3,717 ₪ לשנה).
- יחיד שהכנסתו כ-15,000 ₪ לחודש, יזכה בשנת 2003 לתוספת להכנסתו בגובה 200 ₪ לחודש (2,400 ₪ לשנה). החל משנת 2008 יזכה היחיד לתוספת חודשית בגובה 839 ₪ (כ-10,000 ₪ לשנה).

ראה לוחות מס' 6 ו-7 המפרטים את תוספת ההכנסה החודשית והשנתית ליחיד בעקבות הרפורמה בכל אחת מהשנים 2003 - 2008.

לוח 6: תוספת ההכנסה החודשית ליחיד בעקבות הרפורמה (בש"ח)

תוספת הכנסה נטו (לחודש)						הכנסה לחודש
2008	2007	2006	2005	2004	2003	
40	13	13	13	13	13	3,300
61	22	22	22	22	22	4,000
101	62	62	61	60	60	5,000
141	102	102	91	80	80	6,000
181	142	142	121	100	100	7,000
221	182	182	151	120	120	8,000
261	222	222	181	140	140	9,000
301	262	262	211	160	160	10,000
839	667	534	433	200	200	15,000
1,412	1,102	784	622	200	200	20,000
2,062	1,652	1,034	772	200	200	25,000
2,712	2,202	1,284	922	200	200	30,000
3,244	2,734	1,525	1,066	200	200	35,000
3,294	2,784	1,525	1,066	200	200	40,000
3,394	2,884	1,525	1,066	200	200	50,000
3,894	3,384	1,525	1,066	200	200	100,000
4,894	4,384	1,525	1,066	200	200	200,000

לוח 7: תוספת ההכנסה השנתית ליחיד בעקבות הרפורמה (בש"ח)

תוספת הכנסה נטו (לשנה)						הכנסה לחודש
2008	2007	2006	2005	2004	2003	
479	160	160	160	160	160	3,300
737	262	262	262	262	262	4,000
1,217	742	742	730	718	718	5,000
1,697	1,222	1,222	1,090	958	958	6,000
2,177	1,702	1,702	1,450	1,198	1,198	7,000
2,657	2,182	2,182	1,810	1,438	1,438	8,000
3,137	2,662	2,662	2,170	1,678	1,678	9,000
3,617	3,142	3,142	2,530	1,918	1,918	10,000
10,063	8,000	6,413	5,201	2,401	2,401	15,000
16,942	13,218	9,413	7,462	2,401	2,401	20,000
24,742	19,818	12,413	9,262	2,401	2,401	25,000
32,542	26,418	15,413	11,062	2,401	2,401	30,000
38,926	32,802	18,305	12,797	2,401	2,401	35,000
39,526	33,402	18,305	12,797	2,401	2,401	40,000
40,726	34,602	18,305	12,797	2,401	2,401	50,000
46,726	40,602	18,305	12,797	2,401	2,401	100,000
58,726	52,602	18,305	12,797	2,401	2,401	200,000

כפי שעולה מלוח 8, הכנסתם הפנויה של היחידים תגדל בעקבות הרפורמה בשיעורים של עד 18%, והמס החל עליהם יקטן בשיעורים של עד 19%.

לוח 8: שיעור הגידול בהכנסת היחיד ושיעור הפחתת המס כתוצאה מהרפורמה (בש"ח ובאחוזים)

הפחתה במס ישיר ב-2008 כ- % מהמס הישיר ב-2002	תוספת נטו ב-2008 כ- % מההכנסה הפנויה ב-2002	מס ישיר בשנת 2002 (לחודש)	הכנסה לחודש
15%	1%	271	3,300
13%	2%	476	4,000
12%	2%	873	5,000
11%	3%	1,270	6,000
11%	3%	1,667	7,000
11%	4%	2,064	8,000
11%	4%	2,461	9,000
11%	4%	2,858	10,000
15%	9%	5,533	15,000
17%	12%	8,326	20,000
18%	15%	11,311	25,000
19%	17%	14,296	30,000
19%	18%	17,264	35,000
17%	16%	19,764	40,000
14%	13%	24,764	50,000
8%	8%	49,764	100,000
5%	5%	99,764	200,000

בעקבות הרפורמה יפחת שיעור המס הממוצע החל על היחידים בשיעורים המגיעים עד 9%. משיעור מס ממוצע של 37% - 49% ברמות הכנסה של 15,000 - 35,000 ₪ יפחתו השיעורים לשיעור מס ממוצע של 26% - 40% (ראה לוח מס' 9).

לוח 9: שיעור המס הישיר הממוצע ב-2002 ו-2008 כאחוז מההכנסה ברוטו

שיעור הפחתת המס	מס ישיר כ- % מההכנסה ברוטו		הכנסה לחודש
	2008	2002	
1%	7%	8%	3,300
2%	10%	12%	4,000
2%	15%	17%	5,000
2%	19%	21%	6,000
3%	21%	24%	7,000
3%	23%	26%	8,000
3%	24%	27%	9,000
3%	26%	29%	10,000
6%	31%	37%	15,000
7%	35%	42%	20,000
8%	37%	45%	25,000
9%	39%	48%	30,000
9%	40%	49%	35,000
8%	41%	49%	40,000
7%	43%	50%	50,000
4%	46%	50%	100,000
3%	47%	50%	200,000

הפחתת שיעורי מס ההכנסה תמומן בחלקה ע"י הטלת מס על ההון. מאחר שרוב ההון מרוכז בידי בעלי ההכנסות הגבוהות, הם אלו שיישאו בחלק גדול יותר מהנטל למימון הרפורמה.

בשנים הראשונות לרפורמה, תוספת המס שתחול על בעלי ההכנסות הגבוהות עולה באופן משמעותי על תוספת ההכנסות הנובעת מהפחתת שיעורי המס, מאחר שבעוד שהפחתת שיעורי המס תיעשה בהדרגה, הטלת המס על ההון תיעשה בעיקרה במהלך אחד החל ביום הקובע.

בלוח 10 מוצגת השפעת הרפורמה נטו על נישום שכיר. הלוח מדגים כיצד תוספת ההכנסה נטו מהרפורמה הולכת וקטנה אצל בעלי ההכנסות הגבוהות מאד, משום שההכנסות הפיננסיות מהוות מרכיב ניכר מכלל הכנסותיהם.

לוח 10: השפעת הרפורמה נטו על נישום מייצג לפי רמות הכנסה (מיגיעה אישית והון) (לחודש)

תוספת להכנסה נטו כ- % מההכנסה הפנויה ב-2002			תוספת להכנסה נטו			ירידה בהכנסה בגין מיסוי ההון	תוספת להכנסה מהפחתת המס על עבודה			הכנסה מהון	הכנסה מיגיעה אישית
2008	2005	2003	2008	2005	2003		2008	2005	2003		
1%	0%	0%	40	13	13	-	40	13	13	116	3,300
2%	1%	1%	61	62	22	-	61	22	22	140	4,000
2%	1%	1%	75	21	34	26	101	61	60	175	5,000
2%	1%	1%	110	59	48	32	141	91	80	210	6,000
3%	2%	1%	145	84	63	37	181	121	100	245	7,000
3%	2%	1%	179	109	78	42	221	151	120	280	8,000
3%	2%	1%	214	134	93	47	261	181	140	315	9,000
3%	2%	2%	249	158	107	53	301	211	160	350	10,000
8%	4%	1%	760	355	121	79	839	433	200	525	15,000
11%	4%	1%	1,307	517	95	105	1,412	622	200	700	20,000
14%	5%	1%	1,931	641	69	131	2,062	772	200	875	25,000
16%	5%	0%	2,554	764	43	158	2,712	922	200	1,050	30,000
17%	5%	0%	3,060	883	16	184	3,244	1,066	200	1,225	35,000
15%	4%	0%	3,058	830	-36	236	3,294	1,066	200	1,575	40,000
12%	3%	-1%	3,053	725	-141	341	3,394	1,066	200	2,275	50,000
6%	0%	-1%	3,028	-200	-666	866	3,894	1,066	200	5,775	100,000
3%	-1%	-2%	2,978	-850	-1,716	1,916	4,894	1,066	200	12,775	200,000

* הלוח מבוסס על פרופילים של הכנסות מיגיעה אישית ומהון שחושבו ע"י מינהל הכנסות המדינה על סמך תחשיב.

** ההכנסה מהון מתייחסת לחלק מההון של היחיד שהיה פטור ממס ומוסה עפ"י המלצות הוועדה.

עלות הרפורמה ומימונה

עלות הפחתת שיעורי המס על הכנסות מיגיעה אישית בשנת 2003 נאמדת בכ-2.5 מיליארד ₪. ככל ששיעורי המס יירדו בשנים הבאות, כך תגדל העלות הנובעת מהפחתת שיעורי המס, והיא תגיע בשנת 2008 לעלות כוללת של כ-10.4 מיליארד ₪.

מימון ההפחתה מבוסס על הנחה שהתוצר יצמח ב-4% החל משנת 2004 ועד שנת 2008, בדומה לממוצע הרב-שנתי. הצמיחה תפנה מקורות בהיקף של 6.5 מיליארד ₪ בשנת 2008 למימון הפחתת שיעור המס על הכנסה מיגיעה אישית. יתרת המימון בסך של כ-3.9 מיליארד ש"ח תמומן מתוספת מקורות נטו ישירה שתנבע מהרפורמה (ראה לוח 11).

לוח 11¹⁵: מקורות למימון הפחתת שיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית (במיליארדי ₪, במחירי 2002)

2008	2007	2006	2005	2004	2003	
3.9	3.4	2.7	2.9	2.0	2.5	סה"כ מקורות נטו (שווה לעלות ההפחתה)
5.0	4.4	3.6	3.6	2.5	2.8	מקורות ברוטו
0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	מיסוי ריבית על פקדונות לא צמודים
0.6	0.6	0.6	0.6	0.4	0.2	מיסוי ריבית על תכניות חיסכון
0.2	0.2	0.2	0.1	-	-	מיסוי ריבית על קופות גמל לפני גיל פרישה
0.9	0.7	0.5	0.3	0.2	0.2	מיסוי בורסה
1.0	0.8	0.6	0.4	0.1	0.1	מיסוי הכנסות מחו"ל
1.5	1.3	0.9	0.9	0.5	0.5	אכיפה וסתימת פרצות
-	-	-	0.5	0.5	1.0	רזרבה תקציבית
1.1	1.0	0.9	0.7	0.5	0.3	הנחות מס ופטורים שלא מיגיעה אישית
0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	פטור ממס לריבית לגמלאים
0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	פטור ממס לריבית לבעלי הכנסות נמוכות
0.8	0.7	0.6	0.4	0.2	-	הפחתת מס רווחי הון מחוץ לבורסה ל-25%
0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	הפחתת המס ל-15% על אג"ח סחיר ופיקדונות

15 אומדן תוספת ההכנסות ממיסים וכן הנחות המס נעשו בסיוע מינהל הכנסות המדינה.

בקביעת היקף ההפחותות בשיעורי המס התחשבה הוועדה בהמלצת משרד האוצר לגבי היקף מקורות התקציב שיעמדו לרשות הרפורמה בכל אחת מהשנים, עד מצב הקבע בשנת 2008. ראוי לציין, שהצמיחה משנת 2009 ואילך תביא ליצירת מקורות נוספים, שייצרו מקורות חדשים להפחתת שיעורי המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית.

היקף המקורות ייגזר, בין השאר, מההתפתחויות הכלכליות במדינת ישראל ובעולם בשנים הבאות, ורמת הוודאות בנושא זה אינה ברורה. השינויים שחלו במציאות הכלכלית בשנתיים האחרונות מדגימים את הקושי שבקביעת תוכנית מימון המבוססת על תחזיות והנחות לגבי התפתחויות כלכליות. למרות זאת, הוועדה רואה חשיבות רבה ביותר לכך, ששיעורי המס החדשים יעוגנו בחקיקה מחייבת של הכנסת, על מנת להקנות אווירה של יציבות בכל הנוגע לשיעורי המס. לדעת הוועדה, עיגון זה הוא תנאי הכרחי על מנת שניתן יהיה לעצור את הגידול הזוחל בנטל המס על יחידים ולהפחית באופן הדרגתי את שיעורי המס עליהם.

ניתן לצפות, שהפחתת שיעורי המס תשפיע באופן חיובי על מערכת המס, על כלכלת ישראל ועל איכות חייהם של תושבי המדינה.

פרק ב: מיסוי שוק ההון

ראשי פרקים

חלק א: ניירות ערך נסחרים בבורסה

הטלת המס ושיעורו

39	מיסוי רווחי הון בבורסה.....
40	שיעור המס.....
41	חישוב הרווח הריאלי.....
41	איגרות חוב נסחרות ומילוה קצר מועד.....

גביית המס

43	ניכוי במקור.....
44	הוראת מעבר לעניין ניכוי במקור - עד תום שנת 2003.....
45	תיעוד.....
45	דוח שנתי מקוצר.....
46	עסקאות מחוץ לבורסה שלא באמצעות ברוקר.....

בסיס המס

47	קיזוז הפסדים מניירות ערך נסחרים.....
49	קיזוז שוטף של הפסדים במסגרת ניכוי במקור.....
49	ניכוי הוצאות רכישה, משמורת, ניהול תיק ועמלת מכירה.....
50	הוצאות מימון ואחרות.....
51	זיהוי נייר הערך הנמכר.....
51	המחיר המקורי של ניירות ערך שנרכשו לפני היום הקובע.....

חו"ל

53	תושבי חוץ בישראל.....
53	בורסה בחו"ל.....
54	רווחי קופות גמל מניירות ערך זרים.....

סוגי נישומים וניירות ערך

55	סקטור עסקי.....
55	מוסדות ציבור (מלכ"רים).....
56	ניירות ערך שנרשמו למסחר בבורסה.....
56	מכשירים נגזרים.....

חלק ב: ריבית בשוק ההון

מיסוי ריבית בשוק ההון

60	שיעור המס
61	חישוב הריבית
61	בסיס המימוש
62	מכשירים פיננסיים עליהם יוטל המס
63	מכשירים פיננסיים לגביהם יופחת שיעור המס
64	דמי ניכיון
64	ניכוי במקור
65	ריבית מחוץ לשוק ההון
65	תא משפחתי
66	מיסוי ריבית בידי הסקטור העסקי
66	הכנסה מריבית בחו"ל

פטורים

67	בעלי הכנסות נמוכות
67	גימלאים
68	מקבלי פיצויים או קצבה
69	עולים חדשים ותושבים חוזרים
69	תושבי חוץ
70	מוסד ציבורי

חלק ג: קרנות נאמנות

71	קרן פטורה
72	קרן חייבת

חלק ד: קופות גמל

74	כללי
74	שינויים ביחס לקופות גמל שאינן לגיל פרישה
75	קרן השתלמות
75	תכנית ביטוח חיים

חלק ה: תחולה והוראות מעבר

77	פקדונות
77	תכניות חיסכון
77	איגרות חוב שהונפקו עפ"י חוק מלווה קצר מועד (מק"מ)
78	איגרות חוב נסחרות למעט מק"מ

חלק א: ניירות ערך נסחרים בבורסה

הטלת המס ושיעורו

מיסוי רווחי הון בבורסה

- החל ביום הקובע, יוטל מס על רווחי הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתל אביב שכיום חל לגביהם פטור ממס.
- המס יוטל במועד המכירה, והוא יחול על רווחים, לאחר קיזוז הפסדים, ממכירת כל סוגי ניירות הערך והמכשירים הנסחרים בבורסה בתל אביב (לגבי אג"ח ומק"מ - ראה להלן).

הסבר

מוצע להטיל מס על רווחי הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתל אביב, ובכך לצמצם את הפער הקיים היום בין נטל המס על הון לנטל המס על עבודה. תוספת ההכנסות הצפויה תשמש להפחתת נטל המס על הכנסות מיגיעה אישית.

מטרת התיקון היא, להרחיב את בסיס המס ולכלול בו רווחי הון של משקיעים בבורסה שאינם חייבים כיום בתשלום מס - יחידים וסוגי תאגידים שסעיף 6 לחוק התיאומים אינו חל לגביהם ואינם סוחרים בניירות ערך. לא יחול שינוי לגבי הסקטור העסקי שחייב כבר כיום בתשלום מס על רווחי הון בבורסה.

ככלל, המס יחול על רווחים ממכירת כל סוגי ניירות הערך והמכשירים הנסחרים בבורסה בתל אביב - מניות, כתבי אופציה, איגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות, ניירות ערך מסחריים, מילוות קצרי מועד, אופציות, חוזים עתידיים ורווחים בקרנות נאמנות (לגבי מיסוי אג"ח ומק"מ בשנת 2003 - ראה להלן).

הטלת המס תיעשה על בסיס מימוש ולא על בסיס צבירה (למעט לגבי "קרנות נאמנות פטורות" - ראה להלן). כלומר, עליית ערכו של נייר ערך תחויב במס בשלב המכירה, כאשר המוכר הפיק בפועל רווח ממכירתו.

ככלל, הוראות המיסוי לגבי רווחי הון בבורסה יחולו מהיום הקובע. כלומר, המס יוטל על מכירת נייר ערך שתבצע מהיום הקובע ואילך, והרווח שימוסה יהיה רק אותו חלק יחסי של הרווח שייצבר מאותו מועד.

שיעור המס

- שיעור המס יהיה 15% מהרווח הריאלי (במקרה בו הותרו הוצאות מימון יהיה השיעור 25% מהרווח הריאלי - ראה להלן את הסעיף הדין בהוצאות מימון ואחרות).
- במכירת ניירות ערך נסחרים שקליים המניבים ריבית או דמי ניכיון המחושבים על בסיס נומינלי (איגרות חוב נסחרות שקליות ומלווה קצר מועד), שיעור מס רווח ההון יהיה 10% מהרווח הנומינלי.
- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יוסמך לשנות את שיעור מס רווח ההון החל לגבי מכשירים שקליים נומינליים כאמור, כדי להתאימו לשיעור האינפלציה.

הסבר

מוצע לקבוע, כי על רווחי הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתל-אביב יחול שיעור מס מוגבל של 15% מהרווח הריאלי. שיעור זה ייקבע לגבי מיסוי ריבית בשוק ההון, במטרה ליצור אחידות בשיעור המס באפיקי חיסכון שונים.

השיעור המוגבל נקבע, בין היתר, בשל ניידות ההון והרצון למנוע תמריץ להעסקת השקעות לבורסות בחו"ל, דבר שניתן לביצוע בקלות יחסית בשל הליברליזציה בתחום ההשקעות בחו"ל. שיקול נוסף הוא, שעל הכנסות מהון מוטלים לעתים מיסים נוספים, למשל במישור התאגיד.

בניירות ערך נסחרים שקליים המניבים ריבית או דמי ניכיון המחושבים על בסיס נומינלי, יוטל המס על רווח ההון הנומינלי ולא על הרווח הריאלי, וההתחשבות במרכיב האינפלציוני תיעשה באמצעות קביעת שיעור מס נמוך יותר, של 10% או שיעור אחר שיקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, בהתאם לרמת האינפלציה.

חישוב הרווח הריאלי

- הרווח הריאלי יחושב על בסיס מדד המחירים לצרכן (להלן "מדד"), כאשר המדד שיובא בחשבון הוא המדד הידוע במועד הרלוונטי.
- לצורך חישוב הרווח הריאלי יראו כמועד הרכישה את היום ה-16 לחודש שלאחר מועד הרכישה, ואם נרכש הנייר ב-16 לחודש ייחשב יום זה כמועד הרכישה.
- לגבי ני"ע נסחרים במט"ח, יחושב הרווח הריאלי בהתאם לשינוי בשער היציג של אותו מטבע, ויראו כמועד הרכישה את היום בו נרכש הנייר בפועל.

הסבר

ככלל, חישוב הרווח הריאלי ייעשה תוך נטרול המרכיב האינפלציוני כשהוא מחושב בהתאם לשיעור עליית המדד, על בסיס המדד הידוע במועד הרכישה והמכירה.

על מנת למנוע ניצול הפרשי מדד בתקופות קצרות, מוצע לקבוע, כי מועד הרכישה של נייר ערך ייחשב כאילו בוצע ב-16 לחודש הראשון שלאחר מועד הרכישה. רכישה ב-16 לחודש תיחשב כרכישה באותו יום. לדוגמה: אם נייר נרכש במועד כלשהו לאחר ה-16 של חודש ינואר ועד ה-16 של החודש פברואר (כולל ביום ה-16 לחודש פברואר), יראו את ה-16 לחודש פברואר כיום הרכישה.

משיקולים מעשיים מוצע, כי לגבי ני"ע נסחרים במט"ח יחושב הרווח הריאלי בהתאם לשינוי בשער אותו מטבע. לדוגמה, במכירת איגרת חוב צמודה לדולר, רווח ההון הריאלי יחושב בהתאם לחלק הרווח העולה על מחיר הרכישה כשהוא צמוד לשינוי בשער הדולר בתקופת החזקת הנייר.

איגרות חוב נסחרות ומילווה קצר מועד

- עד סוף שנת 2003 לא יוטל מס רווח הון ולא יותר הפסד הון במכירת איגרות חוב נסחרות בבורסה בישראל (בין שקליות ובין צמודות) ומילווה קצר מועד.
- במהלך תקופה זו יוטל מס על הריבית ועל דמי הניכיון המשתלמים לגבי אג"ח נסחרות. לגבי מילווה קצר מועד, לא יוטל בשנת 2003 מס, לא על רווח הון ממכירתו ולא על ריבית או על דמי ניכיון המתייחסים אליו.

- החל משנת 2004, יוטל מס רווח הון (בשיעור 15% או 10%, לפי העניין), ויותר הפסדי הון, במכירת אג"ח נסחרות בבורסה ומלווה קצר מועד. ה-1 בינואר 2004 ייחשב כיום הקובע לעניין זה.
- במכירת איגרות חוב נסחרות שקליות, או מלווה קצר מועד, שהריבית או דמי הניכיון לגביהם מחושבים על בסיס נומינלי, יחול מס בשיעור 10% מהרווח הנומינלי. שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יוסמך לשנות את שיעור המס, אם הדבר יתבקש לאור שינוי בשיעור האינפלציה.

הסבר

על איגרת חוב משולמת ריבית, אך מכירתה עשויה להניב גם רווח הון במקרה שהאיגרת נמכרת קודם למועד הפדיון.

כעיקרון, סבורה הוועדה, כי אין מקום לקבוע הסדר מס שונה לרווחי הון ממכירת איגרות חוב ומק"מ לעומת רווחי הון ממכירת ניירות ערך נסחרים אחרים.

עם זאת, מסיבות מעשיות מוצע, כי לתקופת מעבר עד תום שנת 2003, לא יוטל מס רווח הון על מכירת אג"ח נסחרות ומק"מ. בתקופה זו, הריבית על אג"ח תחויב במס ואילו דמי הניכיון על מק"מ לא יחויבו במס. לאחר תקופת מעבר, יוטל מס רווח הון גם על מכירת אג"ח נסחרות ומק"מ.

במקרה בו הנייר הנמכר הוא שקלי ומשולמת לגביו ריבית נומינלית, שיעור המס יהיה 10% מהרווח הנומינלי.

גביית המס

ניכוי במקור

- המס החל על הרווח ממכירת ניירות ערך ינוכה במקור בידי הברוקר אצלו מנוהל תיק ניירות הערך, והוא יעביר מדי חודש לרשויות המס את סכום המס שנוכה במקור מכל לקוחותיו.
- הניכוי במקור יהיה בשיעור 15% מהרווח הריאלי (או 10% מהרווח הנומינלי - בניירות ערך שקליים נומינליים).
- חישוב הרווח והניכוי במקור ייעשו באמצעות תוכנה שתאופיין ותאושר ע"י נציבות מס הכנסה. האפיון יבוצע קרוב ככל האפשר למועד פרסום דוח זה.
- משאישרו רשויות המס את התוכנה, ייחשב המס שנוכה במקור ע"י הברוקר בהתאם לתוכנה כמס סופי, והנישום לא יחויב בהגשת דוח לעניין ניירות ערך. הנישום יהיה רשאי, בכל מקרה, להגיש דוח אם יבחר לעשות כן (למשל, אם נוכח ממנו מס ביתר או במקרה של הפסד שלא קוזז).

הסבר

על מנת לייעל את הליך הגבייה, ולמנוע מהאזרח את החובה להגיש דוח שנתי לגבי הכנסתו מפעילות בניירות ערך, מוצע כי גביית המס תיעשה בשיטת ניכוי במקור ע"י הברוקר אצלו מנוהל תיק ניירות הערך.

הניכוי יהיה בשיעור 15% מהרווח הריאלי, או 10% מהרווח הנומינלי, לפי העניין.

הברוקר ייחשב את הרווח הריאלי בקיזוז הפסדים, ויעביר לרשויות המס מדי חודש, באופן מרוכז, את המס שנוכה מכלל לקוחותיו.

המס שינוכה במקור יהיה סופי, והנישום לא יחויב בהגשת דוח. הברוקר ימציא לנישום אישור מרוכז על המס שנוכה במקור, ובמקרה של גביית מס ביתר או במקרה של הפסד שלא קוזז, יוכל הנישום להגיש דוח מקוצר ולקבל החזר מס בהסתמך על אותו אישור.

הוראת מעבר לעניין ניכוי במקור - עד תום שנת 2003

- הוועדה סבורה, כי שיטת הקבע לניכוי מס במקור ראוי שתיעשה באמצעות חישוב המס כאחוז מהרווח. עם זאת, עד תום שנת 2003, או עד שתאושר לברוקר תוכנה לניכוי מס מהרווח, לפי המוקדם, ינכה הברוקר מס במקור בשיעור של 1% מתמורת המכירה (או הפדיון - לגבי יחידה ב"קרון נאמנות פטורה").
- לנישומים צייתנים המגישים דוח שנתי דרך קבע, יונפקו לבקשתם אישורי פטור מניכוי במקור מתמורת המכירה בשנת 2003, בהתאם לקריטריונים שייקבעו.
- משאוסרה לברוקר תוכנה לניכוי מס מהרווח, תחול לגביו חובה לנכות את המס כאחוז מהרווח הריאלי או הנומינלי, לפי העניין, והוא לא יהיה רשאי עוד לנכות מס כאחוז מתמורת המכירה.
- נישום שנוכה ממנו בשנת המס, כולה או חלקה, מס בשיטה של אחוז מתמורת המכירה, יהיה רשאי להגיש דוח מקוצר לעניין רווחיו והכנסותיו מני"ע נסחרים, ובמקרה כזה המס לגביו יחושב במסגרת הדוח, בשיעור 15% מהרווח הריאלי, או 10% מהרווח הנומינלי, לפי העניין.
- החל משנת 2004 תופעל שיטת ניכוי במקור מהרווח, ולא תותר עוד שיטת ניכוי במקור כאחוז מתמורת המכירה.

הסבר

- כדי לאפשר היערכות לשיטת ניכוי מס במקור מהרווח, ינכה הברוקר במקור 1% מתמורת המכירה, במקום לנכות מס במקור מהרווח, וזאת עד תום שנת המס 2003 או עד אישור התוכנה לניכוי מהרווח, לפי המוקדם.
- המס שינוכה יהיה מס סופי, אלא אם יבחר הנישום להגיש דוח מקוצר לפיו יחושב המס על הרווח.
- משנת 2004 ואילך, תחול חובת ניכוי מס במקור מהרווח ממכירת ני"ע נסחרים בבורסה בת"א.

תיעוד

- הברוקר ימציא מדי שנה לנישום אישור לגבי סכום הרווח או ההפסד בחשבון ניירות הערך של הנישום, ולגבי המס שנוכה במקור בשנה הקודמת.
- אישור כאמור, שהומצא ע"י ברוקר לנישום, במתכונת שאושרה ע"י נציבות מס הכנסה, ישמש אסמכתא לצורך הדיווח הנדרש לשלטונות המס.

הסבר

כדי להקל על הנישום ולצמצם את הבירוקרטיה הכרוכה במיסוי רווחי הון ממכירת ני"ע בבורסה, מוצע שחישוב הרווח או ההפסד בתיק ניירות הערך ייעשה ע"י הברוקר, והתיעוד שיימסר לנישום ישמש אסמכתא מספקת עבור שלטונות המס.

דוח שנתי מקוצר

- ככלל, נישום שנוכה ממנו מס במקור על רווחים ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתל אביב לא יחויב בהגשת דוח על רווחים אלה, אם הוא אינו חייב בכך מסיבות אחרות.
- עם זאת, כל נישום יהיה זכאי לבחור להגיש דוח מקוצר על כל הכנסותיו הפיננסיות (רווחי הון בבורסה בישראל ובח"ל, ריבית בשוק ההון ודיבידנד בשוק ההון).
- אם נוכח מהנישום מס ביתר בשלב הניכוי במקור, הוא יוחזר לו בעקבות הגשת הדוח המקוצר, ואם הפסדים לא הובאו בחשבון בשלב הניכוי במקור - ניתן יהיה לקזום בשלב הדוח (ראה להלן הסעיף הדן בקיזוז הפסדים).
- נישום, שהיו לו רווחים או הפסדים ממכירת ניירות ערך בבורסה בתל אביב, והוא חייב בהגשת דוח שנתי על הכנסותיו, יצרף לדוח השנתי את הדוח המקוצר על רווחיו או הפסדיו ממכירת ניירות ערך בבורסה.

הסבר

מטרת הניכוי במקור היא לייעל את מערך גביית המיסים ולחסוך מהאזרח את הטרחה והעלויות הכרוכות בהגשת דוח שנתי, אם הוא אינו מחויב בכך מסיבות אחרות.

מוצע לכן, לקבוע פטור מחובת דיווח למי שנוכה מרווחיו מס במקור כדין.

עם זאת, כל נישום רשאי יהיה להגיש דוח מקוצר, למשל במקרה שנוכה ממנו מס ביתר, על מנת לקבל החזר מס.

עסקאות מחוץ לבורסה שלא באמצעות ברוקר

- במכירת ני"ע נסחרים מחוץ לבורסה שלא באמצעות ברוקר, יחול חיוב בתשלום מקדמה ע"ח המס החל, בהתאם לשיטת המקדמות הקבועה בחלק ה לפקודה.
- המקדמה תחושב לפי שיעור המס החל על רווח הון מני"ע נסחרים.

הסבר

במכירת ני"ע נסחרים מחוץ לבורסה שלא באמצעות ברוקר, מוצע לקבוע חובת תשלום מקדמה, במתכונת הקבועה בחלק ה לפקודה.

בסיס המס

קיצוץ הפסדים מניירות ערך נסחרים

- החל משנת 2007 יתאפשר קיצוץ הפסדים בשיטת הזיכויים (להלן - "קיצוץ הפסדים") לגבי כל סוגי ניירות הערך הנסחרים בבורסה כנגד רווחים ממכירת כל סוגי ניירות הערך הנסחרים, וכנגד ריבית ודיבידנד מני"ע נסחרים, והכל בין בבורסה בישראל ובין בבורסה בחו"ל (לרבות שוק מוסדר בישראל או בחו"ל). רווחים והפסדים כאמור ייחשבו כסל נפרד לצורך קיצוץ הפסדים.
- במקביל, מוצע לבחון החלה של קיצוץ הפסדים כאמור גם כנגד רווחים מריבית על פיקדונות בנקאיים, החייבים בשיעור מס מוגבל. כמו כן מוצע לבחון מחדש את כל שיטת קיצוץ ההפסדים על פי הוראות הפקודה.
- עד תום שנת 2006, הפסד מני"ע נסחרים בבורסה בתל אביב יותר בקיצוץ רק כנגד רווח מני"ע נסחרים בבורסה בתל אביב. הפסד מני"ע נסחרים בבורסה בחו"ל, יותר בקיצוץ רק כנגד רווח מני"ע נסחרים בבורסה בחו"ל.
- קיצוץ ההפסד ממכירה של נייר ערך, ייעשה בדרך של זיכוי כמפורט להלן:
 - אם ההפסד נוצר ממכירת אג"ח שקליות או מק"מ, יינתן זיכוי בגובה 10% מהפסד ההון.
 - אם ההפסד נוצר ממכירת מכשיר פיננסי צמוד או מניה, יינתן זיכוי בגובה 15% מהפסד ההון.
 - הזיכוי יהיה ניתן לקיצוץ כנגד המס החל על רווחים כאמור, כפי שפורט לעיל.
- הפסד או עודף זיכוי שלא נוצל בשנה בה נוצר, יועבר לשנים הבאות.
- חלק הפסד ההון ממכירת נייר ערך שנרכש לפני היום הקובע, ואשר עד היום הקובע היה פטור ממס אילו היה רווח, לא יותר בקיצוץ.
- תבוטל מגבלת 7 השנים בסעיף 92(ב) לפקודה, באופן שניתן יהיה להעביר הפסד משנה לשנה קדימה, ללא הגבלת זמן.
- שאר ההוראות הקבועות בחלק ה לפקודה לעניין קיצוץ הפסדים יחולו גם על קיצוץ הפסדים מני"ע נסחרים, בכפוף לתיאומים שיקבע שר האוצר בתקנות.

- שר האוצר, באישור ועדת הכספים, יוסמך לקבוע סוגי בורסות לגביהן לא יותר הקיזוז או יותר בחלקו בלבד, וכן לגבי סדר הקיזוז, ייחוס רווחים ולגבי מסמכים ודוחות שיוגשו.
- נציבת מס הכנסה תוסמך לאשר ברוקר ו/או בנקאי לעניין המסמכים והדוחות, וכן רשימת בורסות ושווקים מוסדרים בחו"ל.

הסבר

החל משנת 2007 ניתן יהיה לקזז הפסד מכל ניירות הערך הנסחרים, לרבות ריבית ודיבידנד מני"ע נסחרים, בין בבורסה בישראל ובין בבורסה בחו"ל, במסגרת סל הפסדים אחד.

עד אז, משיקולים פיסקליים ומעשיים, הפסד מני"ע נסחרים בבורסה בתל אביב יותר בקיזוז רק כנגד רווח מני"ע נסחרים בבורסה בתל אביב. הפסד מני"ע נסחרים בבורסות בחו"ל יותר בקיזוז רק כנגד רווח מני"ע נסחרים בבורסות בחו"ל.

עד שנת 2007 לא יחול שינוי בנושא קיזוז הפסדים, לפי סעיף 6 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985, לגבי קיזוז הפסדים מני"ע נסחרים ע"י הסקטור העסקי, ולפי סעיף 92(א)(2) לפקודה לגבי ניירות ערך זרים. החל מהמועד האמור יתוקן סעיף 92(ב) לפקודה בהתאם לאמור לעיל.

טכניקת קיזוז ההפסד תהיה זיכוי ולא ניכוי, כדי לאפשר ניצול הפסד ממכירת נייר שחל לגביו מס בשיעור 10% על הרווח הנומינלי כנגד רווח ממכירת נייר שחל לגביו מס בשיעור 15% על הרווח הריאלי, ולהיפך.

הפסד, שמקורו בירידת הערך של ני"ע נסחרים לפני היום הקובע, לא יותר בקיזוז כנגד רווח הון ממכירת ני"ע נסחרים אחרים לאחר היום הקובע. הסיבה לכך היא, שמדובר בהפסד שנוצר בתקופה שבה לא חל מס על רווחי הון בבורסה, ולכן אם באותה תקופה מחיר נייר הערך היה עולה, לא היה חל חיוב במס לגבי אותו רווח.

חלק ה לפקודה בנושא קיזוז הפסדים יתוקן באופן שתוסר מגבלת 7 השנים בנוגע לקיזוז הפסדים, ושאר הוראותיו יחולו גם לגבי ניירות ערך נסחרים.

קיזוז שוטף של הפסדים במסגרת ניכוי במקור

- לצורך חישוב הרווח ולצורך חישוב הניכוי במקור מהרווח, יקזז הברוקר הפסדים שנוצרו ללקוח בתיק המנוהל אצלו.
- ההפסדים שיובאו בחשבון לעניין זה יהיו כל ההפסדים שנוצרו במועד שקדם לתום החודש בו נוצר הרווח.
- ייקבעו כללים לעניין קיזוז הפסדים משנים קודמות.
- אפשרות לקיזוז שוטף של הפסדים לאחור באותה שנת מס, תיבחן בהתאם ליכולת הביצוע.

הסבר

כדי לצמצם ככל האפשר את המקרים בהם ינוכה במקור מס ביתר, דבר שיחייב את הנישום להגיש דוח שנתי לצורך קבלת החזר, מוצע לקבוע, כי חישוב הרווח בשלב הניכוי במקור ייעשה לאחר קיזוז הפסדים.

עד לפתרון בעיות תפעוליות, תינתן אפשרות קיזוז ע"י הברוקר המנכה במקור רק ביחס להפסדים שנוצרו בתיקו של הנישום אצל אותו ברוקר עד לתום החודש בו נוצר הרווח.

ניתן יהיה לקזז במהלך השנה גם הפסדים שנוצרו אצל ברוקר אחר, באישור פקיד השומה ובהתאם לכללים שייקבעו.

כל הפסד שלא קוזז במהלך השנה, ניתן יהיה לקזזו במסגרת הדוח המקוצר, ואם שולם מס ביתר - הוא יוחזר לנישום.

ניכוי הוצאות רכישה, משמורת, ניהול תיק ועמלת מכירה

- בחישוב רווח ההון יותרו בניכוי עמלת הקנייה, עמלת המכירה, הוצאות משמורת וניהול תיק שהוצאו לאחר היום הקובע.
- עמלת הקנייה תצורף למחיר העלות, ועמלת המכירה תופחת ממחיר המכירה.
- חלק יחסי מהוצאות המשמורת וניהול התיק ינוכה ממחיר המכירה, ללא שיערוך. ניכוי הוצאות משמורת וניהול התיק יותנה בהיערכות תפעולית.

הסבר

לצורך חישוב רווח ההון ממכירת ניירות ערך, מוצע לאפשר ניכוי הוצאות שהוצאו אגב רכישה, החזקה, ניהול ומכירה של ניירות הערך, ובלבד שמדובר בהוצאות ספציפיות שניתן ליחס אותן באופן ברור לנייר הערך הנמכר, בדרך תפעולית פשוטה וסבירה.

צירוף עמלת הקנייה למחיר העלות יגרום לשיערוך העמלה יחד עם מחיר הרכישה במקרה בו המס מוטל על הרווח הריאלי.

עמלת המכירה משתלמת במועד המכירה, והיא תופחת בערכה הנקוב.

הוצאות משמורת וניהול התיק משתלמות לאורך תקופת ההחזקה, ושיערוך שלהן עלול להיות כרוך בסיבוך תפעולי. מוצע לכן להתיר את ניכוי הוצאות המשמורת וניהול התיק בערכן הנומינלי בכפוף להיערכות תפעולית.

הוצאות מימון ואחרות

- הוצאות ריבית ריאלית והוצאות ישירות אחרות ששולמו, יותרו בכפוף לתנאים הבאים:
 - ניירות הערך הנמכרים הוחזקו בחשבון בנק נפרד תקופה העולה על 12 חודשים.
 - ההוצאות מתייחסות לתקופה שבה הוחזקו הניירות בחשבון נפרד כאמור.
 - ההלוואה ניתנת לזיהוי ויחוס להנחת דעתו של פקיד השומה בהתאם לתנאים וכללים שיקבעו.
- במקרה שיותר הוצאות מימון ו/או הוצאות אחרות כאמור, שיעור המס יהיה 25% מהרווח הריאלי, גם אם מדובר בנייר ערך שהריבית עליו היא נומינלית.

הסבר

מוצע, כי במקרים בהם רכש נישום בהון זר ניירות ערך שהוחזקו בחשבון נפרד תקופה של למעלה מ-12 חודשים, והוא יוכיח להנחת דעת פקיד השומה, כי ההלוואה שימשה למימון רכישת ניירות הערך וכי לפי דיני המס הוא זכאי לנכות את

הוצאות המימון, יחולו דיני המס הרגילים בנושא ניכוי הוצאות, ועל הרווח הריאלי יחול מס בשיעור 25%, והכל בכפוף לתנאים וכללים שייקבעו.

הוראה זו תאפשר למי שמימן בהון זר את רכישת המניות, לשלם מס על הרווח הריאלי לאחר ניכוי הוצאות מימון שהוצאו לרכישת המניות.

זיהוי נייר הערך הנמכר

- אם ניתן לזהות ספציפית את נייר הערך הנמכר מתוך מספר ניירות ערך זהים שנרכשו במועדים שונים, ייחשב הנייר המזוהה כנייר הנמכר, והמחיר המקורי שלו יובא בחשבון לעניין חישוב הרווח.
- אם אין אפשרות לזהות ספציפית את נייר הערך הנמכר, יחושב רווח ההון בשיטת FIFO, או לפי כללים שייקבעו בהתחשב בשיקולי תפעול.

הסבר

מוצע, כי השיטה שתחול לעניין חישוב הרווח תהיה שיטת FIFO או שיטה אחרת שתאומץ משיקולי תפעול, במהלך אפיון המערכות, לעניין קביעת עלות ומועד הרכישה.

עם זאת, במקרים שבהם ניתן לזהות את הנייר הנמכר, ייחשב הנייר המזוהה כנייר הנמכר.

המחיר המקורי של ניירות ערך שנרכשו לפני היום הקובע

- המחיר המקורי של נייר ערך שנרכש לפני היום הקובע יהיה המחיר הממוצע בבורסה של הנייר בשלושת הימים שקדמו ליום הקובע.
- על אף האמור, אם הוכיח הנישום, כי מחיר הרכישה המתואם ליום הקובע היה גבוה מהמחיר הממוצע בבורסה כאמור, יהיה המחיר המקורי מחיר הרכישה המתואם, ויום הרכישה יהיה היום הקובע.
- אין באמור לעיל כדי לשנות את המחיר המקורי בעסקאות בניירות ערך שהמס בגין מכירתם נדחה לפי סעיפים 100 ו-101 לפקודה או כיוצא בזה, ולגבי ניירות ערך שהסדר המיסוי שלהם נקבע לפי חלק ב לפקודה או לפי חוק התיאומים.

הסבר

בתקופה שקדמה ליום הקובע, חל פטור ממס רווחי הון במכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בתל אביב לגבי יחידים ולגבי חברות שלא חל עליהן חוק התיאומים. לכן לכאורה, לא היה מקום להביא בחשבון את ירידת מחיר המניה בתקופה האמורה, ולצורך חישוב רווח ההון ניתן היה לקחת כמחיר הרכישה את שווי נייר הערך ביום הקובע.

למרות זאת, מוצע כי במקרה שיוכח ששווי נייר הערך ביום הקובע היה נמוך מעלותו המתואמת, יוכל הנישום להביא בחשבון לעניין חישוב רווח ההון את עלות נייר הערך ואת מועד הרכישה, ובכך להקטין את הרווח עליו יחויב במס. במקרה כאמור, חלק ההפסד הריאלי שנוצר לפני היום הקובע לא יותר בקיזוז.

חו"ל

תושבי חוץ בישראל

- תושבי חוץ המוכרים ני"ע נסחרים בבורסה בתל-אביב, יהיו פטורים ממס רווח הון על מכירת ניירות הערך.

הסבר

בחלק ניכר ממדינות העולם קיים פטור ממס לתושבי חוץ על רווחי הון ממכירת מניות.

בפועל, גם בישראל חל פטור כאמור ברוב המקרים, מכוח אמנות למניעת כפל מיסים.

מוצע לקבוע, כי יינתן פטור ממס על רווח הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בכל מקרה בו מדובר במשקיע תושב חוץ, כולל יחיד, חברה וקרנות למיניהן. הפטור יחול גם במקרים בהם תושב החוץ אינו תושב מדינה שיש לה אמנת מס עם ישראל.

הוראה זו תסיר חסם בפני השקעות פיננסיות של תושבי חוץ בבורסה בישראל, והדבר חשוב במיוחד בעת זו בה ניכרת ירידה בהשקעות החוץ בישראל.

בורסה בחו"ל

- לא יחול שינוי לגבי שיעור המס החל על רווחי הון ממכירת ניירות ערך זרים שנרכשו או שיירכשו עד תום שנת המס 2005 ולגבי ריבית ודיבידנד המשתלמים בגינם, וימשיכו לחול לגביהם ההוראות הקיימות.
- על רווחי הון ממכירת ניירות ערך זרים שיירכשו החל בתחילת שנת 2006 ועל ריבית המשתלמת בגינם, יחול שיעור מס של 15%, ועל דיבידנד המשתלם בגינם שיעור המס יהיה 25%.
- הברוקר הישראלי ינכה את המס החל על ניירות ערך זרים בשיעור מהרווח במט"ח.

הסבר

במטרה למנוע שינוי יחסי לרעה במצבה של הבורסה בתל אביב לעומת בורסות בחו"ל, בתוך פרק זמן קצר, מוצע לקבוע, כי למשך תקופת מעבר לא יופחת שיעור המס החל על רווחי הון ממכירת ניירות ערך זרים הנסחרים בבורסה בחו"ל.

לאחר תקופת מעבר ישווה שיעור המס החל על מכירת ניירות ערך זרים ועל ריבית המשתלמת בגינם לשיעור החל בישראל.

רווחי קופות גמל מניירות ערך זרים

- לגבי ני"ע זרים שיירכשו החל ב-1 בינואר 2006, יופחת שיעור המס לשיעור שייקבע לגבי ניירות ערך ישראליים הנסחרים בבורסה בישראל בידי קופות גמל, לעניין רווח ההון, הריבית והדיבידנד.
- לגבי ני"ע זרים שנרכשו או שיירכשו בידי קופות גמל עד תום שנת 2005, ימשיכו לחול הוראות המס הקיימות.

הסבר

המלצות הוועדה לגבי הסדרי המיסוי ביחס לקופות הגמל כהגדרתן בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה, יפורטו להלן בחלק ב לפרק זה. בסעיף זה כלולה המלצה ביחס לרווחי הון ממכירת ניירות ערך זרים בבורסה בחו"ל בידי קופות גמל, ולגבי ריבית ודיבידנד מאותם ניירות ערך.

קופות גמל חייבות כיום במס בשיעור 35% על רווח הון ריאלי ממכירת ניירות ערך זרים, ועל הכנסה מריבית או מדיבידנד על ניירות ערך זרים (סעיף 129ב לפקודה).

לפי המוצע, הדין הקיים ימשיך לחול לגבי קופות גמל לגבי ני"ע זרים שנרכשו או שיירכשו עד תום שנת 2005.

לגבי ני"ע זרים שיירכשו בידי קופות גמל החל ב-1 בינואר 2006, יחול שיעור מס זהה לשיעור שיחול על קופות גמל ביחס לניירות ערך ישראליים הנסחרים בבורסה בישראל. כלומר, אם באותו מועד ימשיך לחול פטור ממס לפי סעיף 9(2) לפקודה ביחס לניירות ישראלים, יחול פטור גם לגבי ניירות ערך זרים.

סוגי נישומים וניירות ערך

סקטור עסקי

- לא יחול שינוי במיסוי רווחי הון ממכירת ניירות ערך נסחרים המוחזקים בידי מי שחל עליו סעיף 6 לחוק תיאומים בשל אינפלציה, או שההכנסה מניירות ערך היא הכנסה מעסק בידי (בנושא הפסדים מניירות ערך בבורסה בחו"ל - ראה הסעיף הדן בקיזוז הפסדים).

הסבר

כוונת התיקון בנושא מיסוי רווחי הון בבורסה הינה, להרחיב את בסיס המס ולבטל את הפטור ממס רווח הון בבורסה הקיים כיום ליחידים ולחברות שלא חל עליהן חוק התיאומים. אין כוונה להפחית במקביל את המס החל על הסקטור העסקי לגבי רווחיו ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה.

לכן, הסדרי המס החלים על הסקטור העסקי לגבי רווחים ממכירת ניירות ערך נסחרים ימשיכו לחול גם בעתיד. כלומר, שיעור המס יהיה 36% לגבי חברות ומס בשיעור השולי לגבי יחיד הפועל במישור העסקי, ויותר בניכוי הוצאות מימון בהתאם לכללים הרגילים.

מוסדות ציבור (מלכ"רים)

- ימשיך לחול פטור ממס לגבי רווח הון בבורסה בישראל בידי מוסדות ציבור.

הסבר

מוצע לא לשנות את הסדרי המס החלים על מוסדות ציבור מכוח סעיף 9(2) לפקודה.

ניירות ערך שנרשמו למסחר בבורסה

- הוראת סעיף 101 לפקודה יותאמו להסדר המיסוי החדש.
- נישום המוכר ניירות ערך שהוחזקו על ידו לפני רישום למסחר בבורסה, יחולו לגביו הוראות סעיף 101 לפקודה, ולא יהיה בהוראות אלה כדי לגרוע מכל חובה המוטלת עליו על פי הוראות הפקודה.
- כמו כן, לא יהיה בהוראות אלה כדי לשנות את החבות במס לגבי עסקאות אחרות שהמס עליהן נדחה, כגון עסקאות החייבות במס לפי סעיף 100 לפקודה.

הסבר

סעיף 101 לפקודה קובע, כי בעת רישום מניות למסחר בבורסה יחושב המס החל על הרווח שנצבר קודם לרישום. תשלום המס יידחה עד למימוש המניות, ואז תינתן אפשרות לנישום לבחור בין תשלום המס הנדחה ופטור על הרווח שנצבר לאחר מועד הרישום, או תשלום מס על כל הרווח עד ליום המכירה, בהתאם לשיעור המס השולי.

מוצע להתאים את הוראת הסעיף להסדר המיסוי החדש.

מכשירים נגזרים

הסדרי המיסוי לגבי יחיד

- פעילות של יחיד במכשירים נגזרים שאינם רשומים במערכת ספרי חשבונותיו, תיחשב כהונית ותחויב במס בשיעור 15% על רווח ההון הריאלי.
- "מכשירים נגזרים" לעניין זה הם עסקאות עתידיות הנסחרות בבורסה (לרבות בורסה בחו"ל) או בשוק מוסדר או עסקה עתידית שנכס הבסיס שלה הוא נייר ערך נסחר בבורסה או בשוק מוסדר.

הסדרי המיסוי לגבי יחיד הפועל במכשירים נגזרים הרשומים במערכת ספרי חשבונותיו ולגבי חבר-בני-אדם

- עסקאות עתידיות - בהן נכס הבסיס הוא ריבית, מט"ח או מדד שאינו מדד ניירות ערך נסחרים, או כל נכס אחר שאינו נייר ערך נסחר - ייחשבו כעסקאות מימוניות לפי סעיף 12(1) לפקודה. כלומר, שיעור המס לגביהן יהיה 36% לגבי חבר-בני-אדם ומס שולי לגבי יחיד.
- כל שאר העסקאות במכשירים נגזרים ייחשבו כהוניות וימוסו בשיעור 25%.
- לגבי נישום שחל עליו סעיף 6 לחוק התיאומים, מכשירים נגזרים אחרים שהינם על מדד מניה / מניות ייחשבו כחלק מסעיף 6 לחוק התיאומים.

הסבר

פעילות במכשירים נגזרים במסגרת פעילותו של הנישום מאפשרת, מחד, לבצע עסקאות גידור, ומאידך להוות אלטרנטיבה מימונית או ספקולטיבית, כמפורט להלן.

מכשירים פיננסיים עתידיים מאפשרים למשקיעים המחזיקים בנכס בסיס או בהתחייבות בסיס, מסוגים שונים (לדוגמה: משקיעים המחזיקים בהלוואות צמודות מדד או מט"ח או המחזיקים בניירות ערך) להעביר או להגביל את הסיכון הגלום בנכס או בהתחייבות כתוצאה משינוי בשער חליפין, או במדד או במחיר נייר הערך, לאלה המבקשים לבצע עסקת הגנה הפוכה או לאלה המוכנים ליטול סיכון הנובע משינויים אלו.

כעיקרון, מוצע שהטיפול במכשירים אלה יהיה דומה ככל האפשר לטיפול שהיה ניתן לנכס הבסיס.

לחלופין, משמשים מכשירים אלה כטכניקה אלטרנטיבית להשגת מימון (מצב זה יהיה תקף כאשר בידי המשתמש אין את נכס הבסיס). עסקה כאמור תיחשב כעסקה מימונית.

עסקאות גידור

- "עסקת גידור" היא עסקה שתכליתה הגנה על נכסים או התחייבויות, קיימים או עתידיים.
- בעסקאות גידור, רווח או הפסד ייוחסו לעסקת היסוד.
- שר האוצר יוסמך לקבוע כללים לעניין דיווח על עסקאות כאמור.

הסבר

עסקת גידור תכליתה להגן על פעילות או על נכסים מפני חשיפה לסיכונים כגון שינויי מטבע, ריבית, או מדדים שונים.

מוצע לקבוע, כי תוצאת עסקת ההגנה תיוחס לעסקה או לנכס לגביהם היא מתייחסת. המשמעות היא, שהרווח או ההפסד ייחשבו לחלק מהפעילות אותה מגדרים ואופיים ייקבע בהתאם. במישור העסקי הם ייחשבו לרווח או להפסד עסקי. במישור הפרטי הם ייחשבו לרווח או להפסד הון. בעסקה בקשר לרכישת נכס - ייוספו או ייגרעו ההפרשים הנובעים מהנגזרת, לפי העניין, למחירו המקורי של הנכס.

קיזוז הפסדים הנובעים מפעילות בנגזרים הרשומים בספרי חשבונות של חבר-בני-אדם

- בעסקה שאינה עסקת גידור, הפסדים מעסקאות במכשירים נגזרים יותרו בקיזוז כנגד רווחי הון מעסקאות בנכסים נסחרים שהם ניירות ערך (לרבות אג"ח ממשלתי) או נגזרים מקבילים, אם הנגזר נחשב הוני, וכנגד כלל הכנסותיו, לרבות כנגד נגזרים מקבילים, אם הנגזרת נחשבת פירותית.

מועד החיוב במס

- מועד החיוב במס יחול במועד סגירת העסקה, דהיינו במועד בו נמכר המכשיר או פקע.

- שר האוצר רשאי לקבוע כללים לגבי מועד החיוב במס, מקום בו קיבל אדם תמורה במזומנים בעסקה עתידית שערכה שווה ערך לנכס או להתחייבות הנמצאים בידו.

הסבר

המס יוטל במועד בו נסגרה העסקה ומומש הרווח או ההפסד בעסקה.

מכירת אג"ח בחסר (SHORT)

- מכירת אג"ח נסחר או מק"מ בחסר, כאשר המוכר לא החזיק את נכס הבסיס, תיחשב כעסקה מימונית אלא אם הוכיח הנישום, להנחת דעת פקיד השומה, כי בנסיבות העניין העסקה היא הונית.

הסבר

עסקה כאמור שקולה ללקיחת הלוואה, ולכן באופיה היא מימונית. במקרים מיוחדים ניתנת לנישום אפשרות להוכיח, להנחת דעת פקיד השומה, כי העסקה במהותה היא הונית.

ניכוי במקור בעסקאות מכירה בחסר ועסקאות עתידיות

- הוראות הניכוי במקור הכלליות החלות לגבי ניירות ערך נסחרים בבורסה יחולו גם לעניין עסקאות עתידיות ומכירה בחסר במועד סגירת העסקה.
- שר האוצר רשאי לקבוע כללים לעניין ניכוי המס במקור בעסקאות מכירה בחסר.

חלק ב: ריבית בשוק ההון

מיסוי ריבית בשוק ההון

שיעור המס

- על הכנסת ריבית בשוק ההון המשולמת ליחידים במישור הפרטי ולקרנות נאמנות "חייבות", יחול מס בשיעור מוגבל.
- אם המכשיר עליו משולמת הריבית הוא מכשיר שקלי עליו משולמת ריבית נומינלית, יחול מס בשיעור 10% מהריבית הנומינלית.
- בכל מקרה אחר, יחול מס בשיעור 15% מהריבית הריאלית.
- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יוסמך לעדכן בתקנות את שיעור המס על הריבית הנומינלית כדי להתאימו לשיעור האינפלציה.

הסבר

כיום חל פטור ממס לגבי ריבית או דמי ניכיון המשולמים ליחידים ולקרנות נאמנות במישור הפרטי, על פיקדונות, אג"ח שקליים, מילווה קצר מועד ותוכניות חיסכון, כאשר ההכנסה אינה חייבת במס מכוח סעיף 12(1) לפקודה (כלומר אינה הכנסה במישור העסקי). ריבית המשולמת על מכשירים אחרים, כגון פיקדונות במטבע חוץ ואיגרות חוב צמודות, חייבת במס בשיעורים שונים.

לפי המוצע, יוטל מס בשיעור מוגבל על הריבית המשולמת בשוק ההון ליחידים ולקרנות נאמנות חייבות, כאשר ההכנסה אינה חייבת במס מכוח סעיף 12(1) לפקודה.

אם המכשיר עליו משולמת הריבית הוא מכשיר צמוד למדד המחירים לצרכן (להלן - מדד) או למט"ח, יחושב המס על הריבית הריאלית ושיעורו יהיה 15% הימנה.

אם המכשיר עליו משולמת הריבית הוא מכשיר שקלי, לגביו משולמת ריבית נומינלית, יחושב המס על הריבית הנומינלית ושיעורו יהיה 10% מאותה ריבית.

שר האוצר יוסמך לעדכן את שיעור המס על הריבית הנומינלית כדי להתאימו לשיעור האינפלציה.

חישוב הריבית

- אם הנכס הפיננסי הוא צמוד מדד או כל בסיס אחר שאינו מט"ח, בסיס ההצמדה לפיו תחושב הריבית הריאלית יהיה שיעור עליית מדד המחירים לצרכן.
- אם הנכס הפיננסי הוא צמוד מט"ח, בסיס ההצמדה לפיו תחושב הריבית הריאלית יהיה אותו מטבע.

הסבר

מוצע לקבוע, כי כאשר נכס פיננסי הוא צמוד מט"ח, בסיס ההצמדה לפיו תחושב הריבית הריאלית יהיה המטבע הרלוונטי. לדוגמה, אם אדם קונה איגרת חוב צמודה לדולר, וכתוצאה מפיחות שחל בשער השקל היו לו הפרשי שער בגין הקרן מעבר להפרשי ההצמדה, הוא לא יחויב במס על הפרשי השער.

כעיקרון סבורה הוועדה, כי סביבת ההתייחסות הרלוונטית במדינת ישראל צריכה להיות מטבע השקל ושיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ולא מטבע או מדד אחר כלשהו, ובהתייחס לסביבה זו יש ליחס למשקיע רווח ריאלי. ברם, משיקולים מעשיים מוצע, כי הכלל יהיה, שאם נכס הבסיס הוא מט"ח, הריבית הריאלית תחושב לפי המטבע הרלוונטי.

בסיס מימוש

- מיסוי הריבית בידי יחידים וקרנות נאמנות יהיה על בסיס מימוש, היינו יום הקבלה של הריבית.
- במכשירים פיננסיים צמודים, תיקבע הריבית הריאלית בהתאם לתשואה שמעל סכום הקרן, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן או למטבע הרלוונטי, וזאת מיום הנפקת המכשיר ועד ליום תשלום הריבית.

הסבר

ריבית היא הכנסה בידי יחיד על בסיס מימוש, במועד קבלתה, אך היא נצברת לאורך תקופה שמתחילה לעתים לפני המועד בו נרכש המכשיר בידי מקבל הריבית.

מוצע לקבוע, כי במכשירים פיננסיים צמודים תיקבע הריבית הריאלית בהתאם לתשואה, כשהיא צמודה למדד המחירים לצרכן או למטבע הרלוונטי, וזאת מיום הנפקת המכשיר ועד ליום תשלום הריבית. המשמעות היא, שנטרול האינפלציה ייעשה על פי משך התקופה שבה נצברה הריבית, ולא על פי משך התקופה שבה הוחזק המכשיר הפיננסי בידי מקבל הריבית.

מכשירים פיננסיים עליהם יוטל המס

- המכשירים לגביהם יבוטל הפטור ויוטל מס על ריבית הם פיקדונות בנקאיים שקליים, תוכניות חיסכון שחל עליהן חוק עידוד החסכון ותעודות חוב ממשלתיות סחירות שקליות.
- המס יוטל על ריבית שתשולם לאחר פרסום דוח זה, המתייחסת לתקופה שתחילתה ביום הקובע.
- עד לתום שנת המס 2003, הכנסה ממילווה קצר מועד תהיה פטורה ממס. החל משנת 2004 תיחשב הכנסה ממילווה קצר מועד לרווח הון.
- הוראות מפורטות לגבי תחולת השינויים - ראה בסוף פרק זה.

הסבר

ריבית המשולמת ליחידים ולקרנות נאמנות בפיקדונות בנקאיים שקליים, פטורה כיום ממס על פי תקנות מס הכנסה (פטור ממס על פיקדון במטבע ישראלי בתאגיד בנקאי), התשמ"ג-1983.

ריבית המשולמת ליחידים בתוכניות חיסכון שחל עליהן חוק עידוד החסכון (הנחות ממס הכנסה וערבות למלוות), התשט"ז-1956, פטורה כיום ממס על פי החוק האמור.

דמי ניכיון על מילווה קצר מועד המונפק בידי המדינה, פטורים ממס בידי יחיד ובידי קרן נאמנות לפי חוק מילווה קצר מועד, התשמ"ד-1984.

לפי המוצע, החל מהיום הקובע יוטל מס על הריבית ועל דמי הניכיון בכל המכשירים הנ"ל בידי יחידים הפועלים במישור הפרטי ולא במישור העסקי.

משיקולי תפעול מוצע, כי עד תום שנת 2003 הכנסה מדמי ניכיון לגבי מילווה קצר מועד תהיה פטורה ממס, הן בעת הפדיון והן בעת ההנפקה, ולא יוטל מס רווח הון בעת מכירת האיגרת. החל משנת 2004, תיחשב הכנסה ממילווה קצר מועד לרווח הון, בין במכירת האיגרת ובין בפדיון.

מכשירים פיננסיים לגביהם יופחת שיעור המס

במקביל להטלת מס בשיעור מוגבל על האפיקים הפטורים, יופחת שיעור המס לגבי יחידים ל-15% על הריבית הריאלית במכשירים החייבים כיום במס גבוה יותר, כדי ליצור אחידות בשיעורי המס על כלל המכשירים בשוק ההון.

המכשירים הפיננסיים לגביהם תבוצע הפחתה כאמור הם אג"ח ממשלתיות סחירות צמודות מדד או מט"ח, אג"ח קונצרניות סחירות צמודות מדד או מט"ח שהונפקו לפי תשקיף, ופקדונות צמודי מדד או מט"ח.

הסבר

שיעור המס החל כיום על ריבית המשולמת לגבי אג"ח ממשלתיות סחירות, הצמודות למדד או למטבע חוץ והמונפקות לפי חוק מלווה המדינה, התשל"ט-1979, הוא ברוב המקרים 35%.

ריבית המשולמת על איגרות חוב נסחרות המונפקות בידי חברות, שחל עליהן צו עידוד החיסכון (פטור ממס הכנסה על אגרות חוב לפי אישור להנפקה והצעה לציבור), התשמ"ח-1988, חייבת כיום במס בשיעור 35% בידי יחידים.

ריבית המשולמת לגבי פיקדונות צמודי מט"ח חייבת כיום במס בשיעור 35% מכוח תקנות וצווים שונים.

מוצע להפחית את שיעור המס על ריבית בכל המכשירים הנ"ל ולהשוותו לשיעור שיחול על ריבית בשוק ההון.

דמי ניכיון

- דין דמי ניכיון היא כדין ריבית, למעט כאשר נקבע אחרת במפורש.
- מרכיב הניכיון באג"ח - אם ישנו - יהיה חייב במס כריבית המשולמת במועד הפדיון.

הסבר

דמי ניכיון הם הכנסה החייבת במס לפי פקודת מס הכנסה.

לפי סעיף 9(133) לפקודה, חל פטור ממס על דמי ניכיון רק כאשר מדובר באיגרת חוב שהונפקה לפני 1 בינואר 1995 בידי המדינה, או איגרת שהונפקה שלא בידי המדינה לפני 1987, או איגרת שהונפקה לאחר אותו מועד ובלבד ששיעור דמי הניכיון אינו עולה על 1% מהערך הנקוב של האיגרת מוכפל במספר השנים השלמות ממועד הנפקתה ועד מועד פדיונה.

לפי המוצע, יחול לגבי דמי הניכיון שיעור מס זהה לשיעור החל על ריבית בהתאם לסוג המכשיר.

מאחר שדמי הניכיון מנוכחים במועד הנפקת איגרת החוב, ניתן לראותם כריבית המשולמת במועד ההנפקה או במועד הפדיון. מוצע לראותם כריבית המשולמת במועד הפדיון ולא במועד ההנפקה.

ניכוי במקור

- המס החל על ריבית ינוכה במקור ע"י משלם הריבית או ע"י מי שבאמצעותו משולמת הריבית, בהתאם לסוג המכשיר הפיננסי.

הסבר

המס החל על ריבית המשולמת ליחיד ינוכה במקור בידי משלם הריבית או בידי מי שמנהל את תיק ניירות הערך או הבנק, כפי שייקבע. ניכוי המס במקור יקל על האזרח וימנע את הצורך לחייבו בהגשת דוח שנתי.

ריבית מחוץ לשוק ההון

- כל ריבית אחרת, לרבות ריבית על איגרות חוב לא סחירות, תמוסה על פי הדין הקיים.

הסבר

ריבית היא הכנסה שחל לגביה שיעור מס רגיל לפי פקודת מס הכנסה, קרי שיעור המס השולי החל על הנישום.

כדי למנוע תכנוני מס שיגרמו להסטה של הכנסות חייבות במס רגיל לכיוון הכנסות שחל לגביהן שיעור מס מוגבל, מוצע לקבוע, כי המס המוגבל יחול רק לגבי ריבית המשולמת על סוגי המכשירים הפיננסיים שצוינו, היינו פיקדונות בנקאיים, תוכניות חיסכון, אג"ח ממשלתיות ואג"ח קונצרניות נסחרות. על כל ריבית אחרת ימשיך לחול הדין הקיים.

תא משפחתי

- לעניין ייחוס הכנסת ריבית בין בני זוג, יחולו דיני המס הרגילים.

הסבר

דיני המס קובעים כיום, כי הכנסת ריבית תיחשב להכנסת בן הזוג שהכנסתו מיגיעה אישית גבוהה יותר, גם במקרים בהם על הכנסות מיגיעה אישית חל חישוב נפרד של המס. בשל שיעור המס המוגבל שיוטל על ריבית, אין חשיבות רבה למי תיחוס ההכנסה, ולכן מוצע שלא לסטות מהכללים הרגילים החלים כיום לעניין מיסוי בני זוג.

מיסוי ריבית בידי הסקטור העסקי

- לא יחול שינוי בהסדרי המס החלים לגבי ריבית הרשומה או שיש לרושמה בספרי העסק.

הסבר

הפטורים ממס להכנסת ריבית לא חלים כיום על יחיד שההכנסה בידו היא עסקית (חייבת במס לפי סעיף 1)2 לפקודה) וכן אין הם חלים על חברה, או כאשר הריבית משולמת ביחס לנכס הרשום בספרי העסק. ריבית בידי גופים עסקיים כאמור חייבת במס בשיעור רגיל (36% אצל חברה, או שיעור המס השולי אצל יחיד, לפי העניין).

השינויים שיחולו במיסוי הריבית מתייחסים ליחיד במישור הפרטי בלבד, ולא על הסקטור העסקי.

הכנסה מריבית בחו"ל

- הכנסת ריבית שמקורה בחו"ל תחויב במס בשיעור זהה לשיעור החל בישראל על אותו סוג ריבית.
- המס יחושב על הריבית בסכום העולה על הפרשי השער (המתייחסים לסכום הקרן) של המטבע הרלוונטי.

* (ראה גם פרק ג' לדוח הדן במיסוי הכנסות מחו"ל).

פטורים

בעלי הכנסות נמוכות

- כדי להקל על בעלי ההכנסות הנמוכות, יינתן ניכוי בגובה 5,000 ₪ לשנה כנגד הכנסה מריבית על פיקדונות בנקאיים ותכניות חיסכון לתא משפחתי שסך כל הכנסתו עד 4,000 ₪ לחודש.
- הניכוי יופחת באופן הדרגתי לגבי תא משפחתי שהכנסתו עולה על הסכום האמור.
- הטכניקה למתן ההטבה תיקבע בהתחשב בשיקולי תפעול.
- תקרת הפטור בנושא זה ובכל נושא אחר הקבוע בדוח, תוצמד למדד כמו תקרות ההכנסה בפקודה.

הסבר

מוצע לתת לבעלי הכנסות נמוכות ניכוי מיוחד בסך 5,000 ₪ לשנה כנגד הכנסה מריבית על פיקדונות בנקאיים ותכניות חיסכון. הניכוי מקביל למתן פטור ממס על ריבית לגבי פיקדון של כ-140,000 ₪ (בהנחת ריבית ריאלית של כ-3.5%).

בנוסף לכך, תא משפחתי שהכנסתו מריבית בלבד, ייהנה מפטור עד לגובה סף המס, העומד כיום על כ-3,800 ₪ לחודש, המקביל לפטור ממס על ריבית חודשית ריאלית ממוצעת שנצברת בפיקדון של כ-1.3 מיליון ₪.

גימלאים

- תא משפחתי בו אחד מבני הזוג עבר בשנת המס את גיל 65, וביום הקובע עבר את גיל 55, יהא זכאי לניכוי מיוחד בסך 5,000 ₪ לשנה כנגד הכנסה מריבית על פיקדונות בנקאיים ותכניות חיסכון.
- גימלאי, שהכנסתו עד 4,000 ₪ לחודש, הזכאי להקלה לפי סעיף זה, לא יהא זכאי להקלה נוספת בגין הניכוי המיוחד.
- הטכניקה למתן ההטבה תיקבע בהתחשב בשיקולי תפעול.

הסבר

הפחתת המס על הכנסה מיגיעה אישית צפויה להפחית את נטל המס גם על מקבלי פנסיה. תא משפחתי שהכנסתו מריבית בלבד, נהנה מפטור עד לגובה סף המס, שגובהו כיום כ-3,800 ₪ לחודש, המקביל לפטור ממס על ריבית חודשית ריאלית ממוצעת שנצברת בפיקדון של כ-1.3 מיליון ₪. בנוסף, גימלאי שמקבל פנסיה ייחנה מההפחתה הכללית בשיעורי המס על הכנסה מיגיעה אישית.

מוצע לתת לקבוצה זו ניכוי מיוחד נוסף בסך 5,000 ₪ לשנה כנגד הכנסה מריבית על פיקדונות בנקאיים ותכניות חיסכון. הניכוי מקביל למתן פטור ממס על ריבית לגבי פיקדון של כ-140,000 ₪ (בהנחת ריבית ריאלית של כ-3.5%).

הוועדה מציעה, שההקלה תינתן ישירות ע"י המוסד הבנקאי בו מוחזקים הפיקדון או תכנית החיסכון של גימלאי כאמור. הבנק יהא רשאי שלא לנכות מס על הריבית שנצברה בפיקדון עד גובה הניכוי המיוחד, ובלבד שהגימלאי הצהיר, כי הפיקדון בו מדובר הוא היחיד שיש לתא המשפחתי שלגביו נתבקשה ההקלה.

עם זאת, הוועדה מציעה לבחון גם דרכים נוספות למתן ההטבה, בהתחשב בשיקולי תפעול.

מקבלי פיצויים או קצבה

- לא יחול שינוי לגבי הפטור ממס שניתן למקבלי פיצויים או קצבה לגבי ריבית על פיקדון במט"ח מכספי הפיצויים.

הסבר

צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ של תושבי ישראל), התשכ"ג-1963 קובע פטור ממס לריבית המשולמת ע"י מוסד בנקאי על פיקדונות במטבע חוץ הנובעים מפיצויים לקורבנות רדיפות הנאצים, וכן לקצבאות שונות (קצבה שרכש תושב ישראל על פי היתר לנרדפי המשטר הנאצי, קצבת נכי הרדיפות בנאצים ותרומות לשארי ספורטאי מינכן).

מוצע שלא לשנות את הסדרי הפטור האמורים, והם ימשיכו לחול גם לאחר היום הקובע.

עולים חדשים ותושבים חוזרים

- לא ישונו הסדרי הפטור ממס לגבי עולים חדשים ותושבים חוזרים, ביחס לריבית בפיקדון חופשי במטבע חוץ במוסד בנקאי ישראלי.

הסבר

צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פיקדון חופשי במטבע חוץ), התש"ל-1970 קובע, כי מי שהיה לתושב ישראל יהיה פטור ממס על ריבית בפיקדון חופשי במטבע חוץ, לתקופה של 20 שנה מיום שנעשה לתושב כאמור. החל מהשנה ה-21 ועד תום השנה ה-30 חל לפי הצו האמור מס בשיעור 25% על הכנסת הריבית.

מוצע להשאיר את הפטור הקבוע בצו בעינו, לתקופה של 20 שנה, והחל מהשנה ה-21 יחול שיעור המס הכללי לגבי ריבית, היינו 15% על הרווח הריאלי, כפי שחל על שאר המכשירים בשוק ההון.

תושבי חוץ

לא ישונו הסדרי המיסוי על ריבית בפיקדונות פת"ח לגבי תושבי חוץ.

הסבר

תושבי חוץ פטורים כיום ממס לגבי ריבית בחשבון פת"ח על פי צו מס הכנסה (פטור ממס על פיקדונות תושבי חוץ), התשמ"א-1981.

חלק גדול ממדינות העולם מעניקות פטור ממס על ריבית המשולמת לתושבי חוץ בפיקדונות בנקאיים, ומוצע שלא לשנות את הדין החל בנושא זה בישראל.

מוסד ציבורי

- יימשך הפטור ממס על הכנסת ריבית בידי מוסדות ציבור (מלכ"רים).

הסבר

מוסד ציבורי פטור כיום ממס על הכנסתו מריבית מכוח סעיף 9(2) לפקודה, למעט ריבית מחברה בשליטתו העוסקת בעסק.

לפי המוצע, משטר המס החל על מלכ"ר לא ישתנה, והפטור האמור ימשיך לחול לגביו.

חלק ג: קרנות נאמנות

ייקבעו שני מסלולים אלטרנטיביים לקרנות נאמנות:

א. קרן פטורה

- כל הכנסותיה של "קרן נאמנות פטורה" מנכסים פיננסיים בשוק ההון הסחיר ומפיקדונות בנקאיים (ריבית, רווחי הון, דיבידנד), יהיו פטורות ממס בידה.
- בפדיון של יחידה בקרן נאמנות יחולו הכללים הרגילים החלים על מכירת ני"ע סחירים, והמס שיחול יהיה בשיעור מהרווח הריאלי כמפורט להלן -
 - 25% - לגבי יחיד במישור הפרטי;
 - שיעור המס החל לפי סעיף 6 לחוק התיאומים - לגבי מי שהסעיף האמור חל עליו.
- רווחים שחילק מנהל קרן נאמנות יהיו חייבים במס כמפורט להלן:
 - לבעל יחידה שחוק התיאומים לא חל לגביו - 25%.
 - לבעל יחידה שחוק התיאומים חל לגביו - 36% לגבי חבר-בני-אדם, ושיעור המס השולי לגבי יחיד.
- מנהל הקרן ינכה מס במקור בשיעור 25% מרווחים שחולקו כאמור.
- יחידה שלא נפדתה עד תום שנתיים מתום השנה שבה נרכשה, יראו אותה כאילו נמכרה בתום תקופת השנתיים ונרכשה מחדש למחרת.
- תעודה המוחזקת ע"י מוסד כספי עבור עצמו, שלא נפדתה עד תום שנת המס, יראוה כאילו נפדתה ונרכשה מחדש למחרת.
- מחיר המכירה והרכישה ייקבעו בהתאם למחיר הפדיון של יחידה באותה קרן ביום המכירה.

ב. קרן חייבת

- "קרן נאמנות חייבת" תהיה חייבת במס על כל הכנסותיה מריבית, מרווח הון ומדיבידנד.
- שיעור המס ייקבע בהתאם לשיעור המס החל על כל סוג הכנסה -
 - רווח הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בת"א - 15% מהרווח הריאלי או 10% מהרווח הנומינלי, לפי העניין.
 - רווח הון ממכירת ניירות ערך זרים - לפי שיעור המס שיחול על רווח הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה בת"א - 15% מהרווח הריאלי או 10% מהרווח הנומינלי, לפי העניין.
 - רווח הון ממכירת ניירות ערך זרים - לפי שיעור המס שיחול על מכירת ני"ע זרים באותו מועד.
 - ריבית - 15% מהריבית הריאלית או 10% מהריבית הנומינלית, לפי העניין.
 - דיבידנד - 25%.

רווחים שחילק מנהל קרן נאמנות לבעל יחידה, כשבעל היחידה הוא יחיד והיחידה אינה בעסקו - יהיו פטורים ממס.

רווחי הון בידי יחיד או חברה שלא חל עליה חוק התיאומים, מפדיון של יחידה בקרן הנאמנות, כשהיחידה אינה בעסק - יהיו פטורים ממס.

בעל היחידה לא יהיה זכאי להחזר או לזיכוי המס ששילמה קרן הנאמנות.

יחיד בקרן חייבת לא יהיה זכאי לקזז הפסד שנוצר לו מפדיון היחידה.

- חברה שחל עליה סעיף 6 לחוק התיאומים תהא חייבת במס בגין פדיון היחידה או קבלת רווחים מהקרן, כאילו מכרה נייר ערך בבורסה.

- הוועדה מציעה למצוא פתרון במהלך ניסוח החקיקה לסוגיית המס הנדחה לקבל.

הסבר

לפי המוצע, ייקבעו שני מסלולים לקרנות נאמנות.

במסלול של "קרן פטורה", הקרן תהיה פטורה ממס על רווח הון, ריבית ודיבידנד מניירות ערך נסחרים, והמס ישולם ע"י בעל היחידה, בעת פדיון היחידה בקרן (מסלול זה מקביל לקרן לא מסויגת).

מאחר שהכנסות הקרן מורכבות לא רק מרווחי הון ממכירת ני"ע נסחרים אלא גם מדיבידנדים, מוצע כי שיעור המס במסלול זה יהיה 25% כאשר בעל היחידה הוא יחיד, בעוד שחברה תשלם מס בשיעור 36%. מאחר ששיעור המס על יחיד יהיה גבוה מ-15%, ניתן להניח כי מסלול זה ינוצל בעיקר ע"י חברות.

במטרה למנוע יתרון מס הנובע מהחזקה ארוכת טווח בקרן נאמנות פטורה, מוצע כי יחידת השתתפות בקרן כאמור, שלא נפדתה עד תום שנתיים מתום השנה שבה נרכשה, יראו אותה כאילו נפדתה בתום תקופת השנתיים ונרכשה מחדש למחרת. לגבי מוסד כספי יחול הסדר זה בתום כל שנה.

במסלול של "קרן חייבת" יחול החיוב במס ברמת הקרן, והיא תחויב במס על כל סוג הכנסה בהתאם לשיעור המס הרגיל החל עליה.

בעת פדיון היחידה, ייקבע דין שונה ליחיד ולחברה. אם בעל היחידה הוא יחיד, הוא יהיה פטור ממס על הכנסותיו מפדיון היחידה, הוא לא יהיה זכאי להחזר או לזיכוי המס ששילמה קרן הנאמנות, ולא יהיה זכאי לקוזז הפסד שנוצר לו מפדיון היחידה. אם בעל היחידה היא חברה שחל עליה סעיף 6 לחוק התיאומים, היא תהא חייבת במס בגין פדיון היחידה או קבלת רווחים מהקרן, כאילו מכרה נייר ערך בבורסה.

חלק ד: קופות גמל

כללי

- לדעת הוועדה, השינויים הצפויים במיסוי שוק ההון בעקבות דוח הוועדה מחייבים להכניס שינויים גם בתחום מיסוי קופות הגמל ומערך ההטבות להפקדות בקופות גמל.
- פרק הזמן שעמד לרשות הוועדה לא היה בו די כדי לגבש תוכנית מקיפה לרפורמה בתחום קופות הגמל.
- מוצע, כי בתוך 90 ימים יגבש צוות מקרב חברי הוועדה, שימונה ע"י יו"ר הוועדה (להלן - הצוות) ויפעל בשיתוף עם אנשי משרד האוצר, הצעה מפורטת לשינויים נוספים ביחס למיסוי קופות גמל ולהטבות המס החלות על הפקדות בקופות גמל, וזאת בהתחשב בהסכמים הקיבוציים הנוגעים לעניין זה. החקיקה בנדון תיכנס לתוקף ב-1 בינואר 2003.

שינויים ביחס לקופות גמל שאינן לגיל פרישה

- עמית הזכאי לקבל כספים מקופת גמל, יחויב במועד המשיכה במס בשיעור 15% על מרכיב התשואה הריאלית.
- החיוב במס יחול לגבי תשואה שתיצבר בגין הפקדות חדשות מהיום הקובע.
- הצוות יגבש הצעה לנסיבות שיזכו בהקלות מס במקרה בו הגיע העמית לגיל פרישה או נפטר.
- החיוב האמור לא יחול לגבי משיכת כספים מהקופות הבאות:
 - קופת גמל לקצבה;
 - קופת גמל לפיצויים;
 - קרן השתלמות;
 - קופה אשר במשיכת הכספים ממנה חל חיוב במס שלא על פי הוראה זו (לדוגמה: קופת גמל למחלה, לחופשה וכד').

הסבר

כיום חל פטור במשיכת כספים מקופת גמל לתגמולים, בין לגיל פרישה ובין ל-15 שנה. הפטור חל גם על סכום הקרן שהופקד בקופה וגם על מרכיב התשואה.

במסגרת מיסוי הריבית על כלל החיסכון, כולל תוכניות חיסכון לתקופה ארוכה, מוצע להטיל מס בשיעור זהה גם על מרכיב התשואה בקופת גמל לתגמולים.

קרן השתלמות

- יחול פטור ממס על התשואה הריאלית הנובעת מהצבירה בקרן השתלמות עד היום הקובע, וכן לגבי התשואה הנובעת מהפקדות מהיום הקובע עד תקרת ההפקדות מהשכר שנקבעו על פי הסכמים הקיבוציים כקבוע בסעיף 3(ה) לפקודה.

הסבר

תקרת הטבת המס במועד ההפקדה בקרן השתלמות קבועה בהסכמים קיבוציים. מוצע להתאים את תקרת הפטור על התשואה בקרן השתלמות לתקרה האמורה.

תוכניות ביטוח חיים

- דין המס בתוכנית ביטוח חיים שאושרה כקופת גמל כדין קופת גמל.
- דין תשואה ריאלית הנובעת ממרכיב החיסכון בתוכניות ביטוח חיים שאינן קופות גמל יהיה כדין ריבית בתוכנית חיסכון.

הסבר

ריבית המשולמת בתוכניות חיסכון המצורפות לפוליסות ביטוח חיים, פטורה כיום ממס על פי סעיף 19(19) לפקודה.

כאשר תוכניות חיסכון אלו מנוהלות בידי חברות ביטוח שלא במסגרת קופת גמל, דינן כתוכניות חיסכון לכל דבר, ומוצע לקבוע לגבי התשואה בהן דין זהה לדין החל על ריבית בתוכניות חיסכון המנוהלות על ידי הבנקים.

לעומת זאת, דין המס בתוכנית ביטוח חיים שאושרה כקופת גמל יהיה כדין קופת גמל.

חלק ה: תחולה והוראות מעבר

פיקדונות

- הסדר המס החדש יחול לגבי ריבית שתיצבר החל ביום הקובע ותשולם החל במועד פרסום דוח זה (12 ביוני 2002) לגבי פיקדונות שהופקדו החל ב-8 במאי 2000.
- ריבית שנצברה החל ב-8 במאי 2000 ועד היום הקובע, לא תחויב במס.
- לגבי פיקדונות שהופקדו לפני 8 במאי 2000, ימשיך לחול משטר המס הקודם עד תחנת היציאה הקרובה ביותר בסמוך לאחר מועד פרסום הדוח ושהאין הרעה בתנאי הפיקדון.

תוכניות חיסכון

- הפטור ממס על הרווחים בתוכניות חיסכון שנפתחו עד 5 במאי 2000 יימשך עד מועד המשיכה הראשון האפשרי מתוכנית החיסכון שאין בו הפחתת ריבית או קנס אחר, שאינה נובעת מתנאי התוכנית לגבי ניווד ריבית, וזאת לגבי הפקדות שבוצעו לפני מועד פרסום דוח זה.
- בתוכניות חיסכון שנפתחו החל ב-8 במאי 2000, יחול מס על הריבית שתיצבר החל מהיום הקובע ושתשולם לאחר פרסום דוח זה.

איגרות חוב שהונפקו עפ"י חוק מלווה קצר מועד (מק"מ)

- החל משנת 2004 יוטל מס רווח הון על מכירת מלווה קצר מועד (מק"מ). לעניין זה יראו את הפדיון כמכירה.
- משיקולי תפעול, לא יחול מס בגין ריבית, דמי ניכיון ורווח הון על מק"מ עד תום שנת 2003.

איגרות חוב נסחרות למעט מק"מ

- לגבי איגרות חוב נסחרות שהונפקו החל ב-8 במאי 2000, יחול מס בשיעור 15% על הריבית שתיצבר החל ביום הקובע.
- עד תום שנת 2003 לא יוטל מס רווח הון על מכירת איגרות חוב נסחרות, כאמור.
- החל משנת 2004, יוטל מס רווח הון על מכירת איגרות חוב נסחרות כאמור.
- לא יחול שינוי במשטר המס על ריבית המתקבלת מאיגרות חוב נסחרות שהונפקו לפני 8 במאי 2000.
- יימשך הפטור ממס לגבי רווח הון ממכירת איגרות חוב נסחרות שהונפקו לפני 8 במאי 2000.

פרק ג: מיסוי הכנסות מחוץ לישראל

ראשי פרקים

חלק א: בסיס מיסוי אישי כלל-עולמי

81	מעבר לשיטת מיסוי אישי על בסיס כלל-עולמי
82	שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי חבר בני אדם
82	שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי יחיד
84	שיעור המס על הכנסות פסיביות בחו"ל
85	שיעור המס על הכנסה עסקית בחו"ל
85	הכנסה ממשלח-יד ומעבודה בחו"ל - "חברת משלח-יד זרה"
86	זיכוי בגין מס זר
87	הפסדים בחו"ל
88	מקדמות
88	אזרח ישראלי תושב האזור
89	פטור ממס רווח הון למי שנעשה תושב ישראל
89	פטור ממס על הכנסה פסיבית למי שנעשה תושב ישראל
90	"קיפול מבנים" של חברות זרות
91	דיווח
91	אכיפה
92	מינוי נציג לתושב חוץ

93 חלק ב: כללי מקור - מקום הפקת ההכנסה

96 חלק ג: מחירי העברה

98 חלק ד: כללי מיסוי חז"ן (חברה זרה נשלטת - C.F.C)

חלק ה: חברה בשליטת תושבי חוץ ונאמנויות

103	חברה בשליטת תושבי חוץ
103	נאמנויות

חלק א: בסיס מיסוי אישי כלל-עולמי

מעבר לשיטת מיסוי אישי על בסיס כלל-עולמי

- תושב ישראל יחויב במס על בסיס אישי, דהיינו, המס יחול הן לגבי הכנסותיו המופקות בישראל והן לגבי הכנסותיו המופקות מחוץ לישראל.
- תושב חוץ ימשיך להתחייב במס בישראל על הכנסה שמקורה בישראל, בהתאם לכללי מקור שיפורטו להלן.
- בסיס הקבלה בישראל - יבוטל.

הסבר

פקודת מס הכנסה אימצה את עקרון הזיקה הטריטוריאלית בין מקור ההכנסה לבין ישראל כבסיס לחיוב במס. לפי עיקרון זה, יחול חיוב במס לגבי הכנסה שמופקת בישראל, בין ע"י תושב ישראל ובין ע"י תושב חוץ. בשיטת המס בישראל היום קיימים גם יסודות אישיים המאפשרים הטלת מס על הכנסות של תושבי ישראל מחוץ לישראל, אך עד כה המעבר למיסוי אישי נעשה באופן חלקי בלבד (רק ביחס לרווחי הון בחו"ל, הכנסות של תושב ישראל בחו"ל מאותו משלח-יד, או מעסק שהשליטה בו וניהולו מופעלים בישראל, ומעבודה בחו"ל אצל מעביד תושב ישראל). כתוצאה מכך, הכנסות מסוימות של ישראלים בחו"ל אינן מתחייבות במס בישראל. הדוגמאות הבולטות לכך הן הכנסות פסיביות מדיבידנד המשולם ע"י חברה תושבת חוץ לתושב ישראל בחו"ל, מריבית המשולמת ע"י תושב חו"ל לתושב ישראל במקרה שמירב הזיקות הן בחו"ל, מדמי שכירות בגין נכס פיסית בחו"ל, או נכס ערטילאי שהינו זכות קניין או התחייבות אובליגטורית שעל פי כללי המשפט הבינלאומי פרטי בישראל הם ממוקמים בחו"ל, וכן אין חיוב במס להכנסות מיגיעה אישית בחו"ל ממשלח-יד השונה ממשלח-היד הרגיל של הנישום בישראל.

מוצע לקבוע, כי תושבי ישראל יחויבו במס על הכנסותיהם, בין אם הופקו או נצמחו בישראל ובין מחוץ לישראל. שיטה זו נהוגה כיום בחלק גדול ממדינות העולם, והיא מתיישבת עם הפעילות הרב-לאומית הנובעת מהגלובליזציה של הכלכלה העולמית ומניידות ההון.

כמו כן, השיטה תואמת את שיטת חלוקת זכויות המיסוי המקובלת בין המדינות השונות בעולם, ואת היסוד עליו בנויות טיטות אמנות המודל של ארגון ה-OECD והאו"ם.

עם המעבר למיסוי של תושבי ישראל על בסיס פרסונלי, לא יהיה עוד צורך בהוראה המטילה מס על הכנסה שהופקה בחו"ל ונתקבלה בישראל, ומוצע לבטלה.

שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי חבר-בני-אדם

- חבר-בני-אדם ייחשב תושב ישראל אם הוא התאגד בישראל, או אם השליטה על עסקיו וניהולם מופעלים בישראל.

הסבר

חבר-בני-אדם מוגדר כיום כ"תושב ישראל" אם הוא רשום בישראל ועיקר פעילותו בה, או אם השליטה על עסקיו וניהולם מופעלים בישראל.

מוצע לקבוע, שחבר-בני-אדם שהתאגד בישראל ייחשב תושב ישראל. מבחן ההתאגדות הינו ברור ומקובל יותר בעולם לעומת מבחן הרישום ועיקר הפעילות הקיים כיום בפקודה.

במבחן השליטה והניהול הקיים היום לא יחול שינוי.

שינויים בהגדרת "תושב ישראל" לגבי יחיד

תתוקן הגדרת תושב לגבי יחיד, כלהלן:

- יחיד ייחשב תושב ישראל אם "מרכז חייו" בישראל.
- לשם קביעת מקום "מרכז חייו" של יחיד יובאו בחשבון מכלול קשריו המשפחתיים, הכלכליים והחברתיים, ובכלל זה השיקולים הבאים: מקום ביתו הקבוע ומקום המגורים שלו ושל בני משפחתו; מקום עיסוקיו הרגילים, מקום העסקתו הקבוע; מקום האינטרסים הכלכליים, הפעילים והמהותיים שלו ומקום השתייכותו הפעילה לארגונים, איגודים, ומוסדות שונים.

- מי ששהה בישראל בשנת המס 183 ימים או יותר, חזקה שמרכז חייו בשנת המס בישראל.
- מי ששהה בישראל בשנת המס 30 ימים או יותר וסך כל תקופת שהייתו בישראל בשנת המס ובשנתיים שקדמו לה היא 425 ימים או יותר, חזקה שמרכז חייו בשנת המס בישראל.
- החזקות האמורות תהיינה ניתנות לסתירה הן על ידי היחיד והן על ידי פקיד השומה.
- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יוסמך לקבוע כי סוגי יחידים (אזרחי ישראל) שהם עובדי מדינה או כל מוסד ממוסדותיה, גוף הנמנה עם המוסדות הלאומיים, רשות מקומית, רשות ממלכתית, גוף סטטוטורי וחברה ממשלתית, שלא רואים אותם כתושבי ישראל לפי ההגדרה האמורה, ייחשבו כתושבי ישראל. כן יוסמך השר לקבוע סוגי יחידים שלא יראו אותם כתושבי ישראל.

הסבר

יחיד מוגדר כיום כ"תושב ישראל" אם הוא יושב בישראל ואינו נעדר ממנה אלא העדר ארעי. כלליותה של ההגדרה הקיימת יוצרת אי ודאות, הן מבחינת הנישומים והן מבחינת בתי המשפט.

הגדרה רחבה ולא וודאית זו אינה מתיישבת עם שיטת מיסוי אישית, המטילה מס על הכנסות בחו"ל של מי שנחשב לתושב ישראל.

מוצע אפוא להחליף את ההגדרה הקיימת בהגדרה חדשה, הקובעת את מבחן "מרכז החיים" כמבחן קובע לעניין התושבות. ההגדרה תציין את המרכיבים שיובאו בחשבון לצורך קביעת מקום מרכז החיים.

ההגדרה קובעת גם חזקות המבוססות על משך השהייה בישראל בשנת המס, במטרה ליצור ודאות גדולה יותר בהגדרת תושבותו של יחיד.

ההגדרה המוצעת תעניק סמכות לשר האוצר להוסיף למעגל תושבי ישראל יחידים שהינם עובדי ציבור, או לגרוע ממנו סוגי יחידים במקרים חריגים בהם יידרש הדבר.

שיעור המס על הכנסות פסיביות בחו"ל

- הכנסת ריבית שמקורה בחו"ל תחויב במס בשיעור זהה לשיעור החל בישראל על אותו סוג ריבית (ראה פרק ב לדוח).
- המס יחושב על הריבית בסכום העולה על הפרשי השער של המטבע הרלוונטי (על הקרן).
- דמי שכירות על נכסים בחו"ל יחויבו בשיעורי המס החלים בישראל לגבי דמי שכירות, ולא יחול הפטור מכוח הוראת השעה או שיעור המס המופחת, החלים על פי סעיף 122 לפקודה על דמי שכירות הנובעים מהשכרת דירת מגורים.
- יחידים שיש להם הכנסות שכירות הנובעות מנכסי נדל"ן בחו"ל, שאינן הכנסות מעסק יוכלו, לחלופין, לבחור במסלול של תשלום מס בשיעור 15% בניכוי פחת, אך ללא ניכוי כל הוצאה אחרת וללא זיכוי בגין המס הזר.
- על דיבידנד בידי יחיד שמקורו בחו"ל יחול מס בשיעור זהה לשיעור החל בישראל.
- חבר-בני-אדם יהיה חייב במס בשיעור 25% על דיבידנד שמקורו בחו"ל.
- על הכנסות פסיביות אחרות יחולו שיעורי מס זהים לשיעורי המס החלים על הכנסות מאותו סוג בישראל.

הסבר

העדר חיוב במס על הכנסות פסיביות המופקות בחו"ל יוצר כיום תמריץ לתושבי ישראל להפקדת כספים בפיקדונות או מכשירים פיננסיים נושאי תשואה, ורכישת נכסים אחרים נושאי תשואה בחו"ל על פני השקעות דומות בישראל. חיוב מס על הכנסות אלו של תושבי ישראל בחו"ל אמורה למנוע קיומו של תמריץ לביצוע השקעות מחוץ לישראל משיקולי מס בלבד. שיעור מס בחו"ל הזהה למס בישראל שולל תמריץ זה. החיוב במס בחו"ל מטרתו גם הגדלת ההכנסות מפעילות ומהון בחו"ל ויהיה בו כדי ליצור מקורות לצורך הפחתת נטל המס על עבודה.

בקביעת שיעור המס על פעילות כאמור יש להביא בחשבון קיומו של קושי יחסי בפיקוח ואכיפה על תנועות ההון וההכנסות בחו"ל. לפיכך, יש חשיבות רבה לקביעת שיעור מס מתון יחסית, ולקביעת כללי דיווח פשוטים וישימים.

שיעור מס מתון ומתכונת דיווח פשוטה, בצד סנקציות על סרבני תשלום המס, עשויים להבטיח רמת ציות נאותה מצד חייבי המס.

שיעור המס על הכנסה עסקית בחו"ל

- שיעור המס המוגבל לא יחול על הכנסת ריבית או דמי שכירות בחו"ל שהם הכנסה מעסק.

הסבר

מוצע להחיל את שיעור המס המוגבל רק כאשר ההכנסה מריבית או מדמי שכירות אינה הכנסה מעסק אצל המקבל.

הכנסה ממשלח-יד ומעבודה בחו"ל - "חברת משלח-יד זרה"

- תושב ישראל שיש לו הכנסה ממשלח-יד או מעבודה בחו"ל יהא חייב לגביה במס בישראל. החיוב במס יחול גם אם לא מדובר באותו משלח-יד בו עוסק הנישום בדרך כלל בישראל.

החיוב במס יחול גם על הכנסה ממשלח-יד או מעבודה שמבצע הנישום בעצמו, והמופקת באמצעות חברת משלח-יד זרה.

- לעניין זה, "חברת משלח-יד זרה" - חבר-בני-אדם תושב חוץ שהוא חברת מעטים אשר למעלה מ-75% מאמצעי השליטה בו מוחזקים במישרין או בעקיפין בידי אותו יחיד, לבדו או ביחד עם תושבי ישראל אחרים, שמשלח ידם הינו באותו תחום עיסוק, ושרוב הכנסתו או רווחיו נובעים ממשלח-יד או מעבודה של מי מהנ"ל באותו תחום עיסוק.

- שר האוצר יקבע בתקנות רשימה סגורה של מקצועות שייחשבו לעניין זה כמשלח-יד ובהם: בעל מקצוע חופשי כמשמעותו בתוספת ה' להוראות ניהול ספרים, רופאים, מתווכים, מרצים, מורים, עורכי דין, עיתונאים, צלמים.

- לעניין הכנסה ממשלח-יד או מעבודה, יראו "חברת משלח-יד זרה" כאילו השליטה על עסקיה וניהולם מופעלים בישראל.

- ההקלות הניתנות לפי כללי עובדים בחו"ל יורחבו לכל תושב ישראל, בין שכיר ובין עצמאי, ויבוצעו בכללים, בהתאמות ובשינויים המחויבים.

- לעניין זה תחושב ההכנסה החייבת בהתאם לדיני המס של המדינה בה הופקה ההכנסה. מקום שטובת הנאה לא נזקפה כהכנסה מחו"ל, אותה הוצאה לא תותר כהוצאה בישראל.

הסבר

כיום, תושב ישראל חייב במס על הכנסתו ממשלח-יד בחו"ל רק אם מדובר באותו משלח-יד שבו הוא עוסק, בדרך כלל, בישראל. בשל הסייג האמור, ואי הבהירות בדבר מהותו המדויקת, קיימים מקרים בהם תושבי ישראל מפיקים הכנסות ממשלח-יד בחו"ל בלי לשלם מס בישראל, ואינם משתתפים במימון השירותים הניתנים לתושבי המדינה למרות שהם ומשפחתם חיים בישראל. עיוות זה יבוא על תיקונו עם המעבר למיסוי על בסיס פרסונלי.

כדי למנוע אפשרות להתחמק מהמס באמצעות פעילות דרך חברה זרה, מוצע לקבוע, שהחייב במס יחול גם על הכנסה ממשלח-יד או מעבודה המופקת באמצעות חברה תושבת חוץ בשליטת אותו תושב ישראל.

כיום ניתנות הקלות מס מיוחדות לתושב ישראל שנשלח לחו"ל מטעם מעבידו הישראלי והוא מועסק שם כשכיר. הקלות אלה כוללות מדרגות מס מיוחדות המשקפות את רמת המחיה הספציפית בכל מדינה, וכן התרת הוצאות דיור, חינוך ובריאות.

עם המעבר למיסוי על בסיס פרסונלי של כל ההכנסות מיגיעה אישית, יש מקום להרחיב את אותן הקלות לכל תושב ישראל השוהה תקופה ממושכת בחו"ל ומפיק שם הכנסה מיגיעה אישית, בין אם הוא עצמאי ובין אם הוא שכיר.

זיכוי בגין מס זר

- יינתן זיכוי בגין המס הזר המוטל על הכנסה שהופקה מחוץ לישראל לגבי כל מס שמשולם כאחוז מההכנסה החייבת בחו"ל ואינו מס עירוני.
- כשהחייב במס הינו מכוח ניהול ושליטה בישראל, יינתן זיכוי בשל מס החברות החל על התאגיד, ובמועד חלוקת חלוקת הדיבידנד - אם נוכח ממנו מס במקור ע"י חברת החוץ - יינתן זיכוי מס כנגד מס החברות הישראלי.
- יבוטל צו מס הכנסה (הנחה ממס על הכנסות חוץ של תושב ישראל), התשכ"ד-1963.

הסבר

זיכוי בשל מס זר ניתן כיום בדין הישראלי ביחס למס הכנסה זר במישור הפדרלי. מאחר שבחלק מהמדינות מוטל מס הכנסה הן ברמה הפדרלית והן ברמת המדיניות, מוצע לאפשר זיכוי גם בגין המס המדינתי.

הכרה במס של המדינה, בנוסף למס הפדרלי, מנומקת בכך שנטל המס הישיר מורכב הן מהמס הפדרלי והן מהמס המדינתי, והחלוקה ביניהם נובעת משיקולים פנימיים של המדינות, שאינם שיקולי מס.

מתן זיכוי בגין מס שנוכה בחו"ל מדיבידנד, כנגד מס חברות בישראל, עשוי לעודד העברת דיבידנדים מחו"ל לישראל.

עם המעבר לשיטת מיסוי על בסיס אישי כלל-עולמי, אין עוד צורך במתן זיכוי מיוחד להכנסה שנתקבלה בישראל ומוצע לבטל את הצו הקיים בנושא זה.

הפסדים בחו"ל

- הפסדים ממקורות פסיביים בחו"ל יקוזזו רק כנגד הכנסות פסיביות בחו"ל.
- הפסדים עסקיים בחו"ל יותרו בקיזוז כנגד כל ההכנסות החייבות שמקורן בחו"ל.
- הפסד הון בחו"ל יותר בקיזוז עפ"י הכללים הקיימים כיום, היינו כנגד רווח הון או שבח מקרקעין.
- הפסד עסקי בחו"ל בעסק שהשליטה עליו וניהולו מופעלים בישראל יותר בקיזוז כאילו היה הפסד מעסק בישראל. עסק בחו"ל, שהפסדים מפעילותו קוזזו כאמור כנגד הכנסות בישראל, רווחים שנוצרו בו, אם נוצרו, בשנתיים שקדמו וכאלה שיווצרו בו ב-5 השנים הבאות, ייחשבו כאילו נצמחו בישראל, אם ההחזקה כאמור באותן השנים היתה בידי תושב ישראל.
- הפסד מני"ע נסחרים מחו"ל יהיה בר קיזוז כנגד רווחים מני"ע נסחרים בישראל וכנגד ריבית ודיבידנד הנובעים מהם, ולהפך, והכל משנת 2007 ואילך.

הסבר

מוצע לקבוע, כי הפסדים ממקורות פסיביים בחו"ל יקוזזו רק כנגד הכנסות פסיביות בחו"ל ולא ניתן יהיה לקזזם כנגד הכנסות בישראל (לעניין הפסדים בבורסה בחו"ל ראה פרק ב לדוח).

הפסד הון בחו"ל יקוזז כנגד כלל רווחי ההון והשבח כמקובל היום.

ככלל, גם הפסדים עסקיים בחו"ל יותרו בקיזוז רק כנגד הכנסות שמקורן בחו"ל, למעט במקרה של הפסד בעסק שהשליטה עליו וניהולו מופעלים בישראל, שם יותר הקיזוז כאילו מדובר בהפסד מעסק בישראל.

עסק כזה, שהפסדים מפעילותו קוזזו כנגד הכנסות בישראל, רווחים שייוצרו בו ב-5 השנים הבאות או שנוצרו בשנתיים שקדמו, ייחשבו כאילו נצמחו בישראל.

מקדמות

- הכנסות המופקות מחוץ לישראל ייכללו בבסיס המקדמות לפי סעיף 175 לפקודה.

הסבר

לגבי פיקדונות בבנקים בחו"ל ולגבי שכר-דירה בחו"ל, לא ניתן במרבית המקרים להטיל חובת ניכוי במקור. המס בו חייב הנישום כלול בבסיס המקדמות והוא ישולם באופן שוטף כחלק מהמקדמות או במסגרת הדו"ח השנתי.

אזרח ישראלי תושב האזור

הכנסתו של אזרח ישראל כהגדרתו בסעיף 3א לפקודה שהוא תושב האזור, שהופקה מחוץ לישראל ומחוץ לאזור, יראוה כהכנסה בידי תושב ישראל.

הסבר

בעקבות המעבר לשיטת מיסוי פרסונלית על כלל תושבי ישראל, יש להתאים ולהחיל את השיטה גם על אזרחי ישראל תושבי האזור.

פטור ממס רווח הון למי שנעשה תושב ישראל

- תוארך תקופת הפטור ממס רווח הון למי שנעשה תושב ישראל, על מכירת נכס חוץ שרכש בחו"ל בעת היותו תושב חוץ, ל-10 שנים ממועד היותו תושב ישראל (במקום 7 שנים על פי הדין הקיים).
- ייקבע, כי תושב חוזר ששהה מחוץ לישראל דרך קבע תקופה של 3 שנים לפחות לאחר שחדל להיות תושב ישראל, יזכה לפטור ממס רווח הון לתקופה כאמור על מכירת נכס שרכש בחו"ל קודם חזרתו ואחרי צאתו מישראל.
- חישוב מס רווח ההון לגבי נכס שנמכר לאחר 10 שנים כאמור, ייעשה באופן יחסי, בשיטה ליניארית, בהתאם ליחס התקופות (חלק התקופה הפטורה הוא החלק שמיום רכישת הנכס ועד תום 10 שנים ממועד העלייה, ביחס לכלל תקופת ההחזקה).

הסבר

סעיף 97(ב) לפקודה קובע כיום פטור ממס לגבי נכס בחו"ל שנרכש בחו"ל ע"י מי שנעשה תושב ישראל, למשך 7 שנים מיום היותו תושב ישראל. מוצע להאריך את התקופה ל-10 שנים ולקבוע, כי תושב חוזר ששהה בחו"ל במשך 3 שנים רצופות, יזכה להקלה זהה. כמו כן, מוצע לקבוע, כי במכירת הנכס לאחר תום תקופת 10 השנים יחול המס רק על חלק הרווח שנצבר מתום תקופת 10 השנים.

פטור ממס על הכנסה פסיבית למי שנעשה תושב ישראל

- מי שנעשה לתושב ישראל (לרבות תושב חוזר) יהא זכאי לפטור ממס לגבי הכנסה מריבית, דיבידנד, דמי שכירות וקצבאות מחו"ל, למשך 5 שנים מהמועד בו הפך לתושב ישראל.
- הפטור האמור יחול בתנאי שההכנסות נצמחו מנכסים שנרכשו בחו"ל ושהיו לו מחוץ לישראל לפני שנעשה תושב, ולגבי תושב חוזר - גם בתנאי שהנכסים נרכשו אחרי צאתו מישראל.

הסבר

כיום, מי שנעשה תושב ישראל אינו חייב במס על ריבית הנובעת מפיקדון בחו"ל, או על דמי שכירות מנכס מקרקעין בחו"ל או על קצבאות מחו"ל, מאחר שבסיס המיסוי בפקודת מס הכנסה הוא טריטוריאלי. בעקבות המעבר למיסוי על בסיס אישי, צפויות הכנסות אלו להיכלל ברשת המס הישראלית.

מוצע לאפשר למי שנעשה תושב ישראל כאמור בתיקון המוצע לסעיף 97(ב) לפקודה (לרבות מגבלת השהייה בחו"ל לתושב חוזר) להמשיך ליהנות מפטור ממס על ריבית שיש לו בפיקדונות בחו"ל, דיבידנדים המתקבלים מחברות תושבות חוץ בבעלותו, מדמי שכירות מנכס מקרקעין או מקצבאות מחו"ל, למשך תקופה קצובה ממועד עלייתו או חזרתו.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מהוראות המס ביחס לעולים חדשים ותושבים חוזרים על פיקדונות מט"ח במוסד בנקאי בישראל, כאמור בפרק ב לדוח.

"קיפול מבנים" של חברות זרות

- ייקבעו הסדרים שיאפשרו "קיפול מבנים" קיימים של חברות זרות ללא תשלום מס או בתשלום מס מופחת, במטרה לאפשר התאמת מבנה הפעילות להסדרי המיסוי החדשים.

הסבר

מוצע לקבוע הסדרי מיסוי שיאפשרו שינויי מבנה באופן שחברה תושבת ישראל, תהא רשאית להעביר אליה אחזקות בחברה זרה המוחזקת באמצעות חברה זרה.

ההסדר ייעשה במתכונת דומה לזו הקבועה כיום בסעיף 104ג לפקודה הודן בהעברת מניות מחברה-בת לחברה-אם באופן שלא תחול מגבלת זמן באשר למכירת המניות המועברות או הזכויות בחברת-האם או באופן אחר. כמו כן, לא יידרש אישור בית המשפט להעברה (ראה גם פרק ה לדוח, בחלק הודן בגיור חברות).

דיווח

- נישום שלא חייב בהגשת דוח שנתי על הכנסותיו, יהיה חייב להגיש דוח מקוצר לגבי הכנסותיו בחו"ל.
- שיעורי המס המוגבלים יחולו על כלל הציבור, לרבות ציבור הנישומים המדווחים על הכנסותיהם מדי שנה לרשויות המס.
- ייקבעו תקנות לעניין הדיווח של תושבי ישראל לגבי פעילותם בחו"ל ולעניין הדיווח של תושבי חוץ לגבי פעילותם בישראל.

הסבר

האפשרות להגשת דו"ח מקוצר ופשוט, תקל על הנישומים ותצמצם בירוקרטיה. עם זאת, הזכות לשלם מס בשיעור מוגבל על הכנסה פסיבית בחו"ל לא תחול רק על קבוצת הנישומים שלא חייבת בהגשת דוח רגיל, אלא על כלל התושבים, לרבות החייבים בהגשת דוח מלא על הכנסותיהם למס הכנסה.

אכיפה

לכללי האכיפה והעונשין הקבועים בפקודת מס הכנסה ייוספו הוראות נוספות כלהלן:

- תושב ישראל שיש לו פיקדון בחו"ל או נכס בחו"ל, שאינו מגיש דוח דרך קבע, ולא הגיש דו"ח מקוצר על הכנסות ממקורות בחו"ל בשנת המס עד לתאריך שייקבע, יאבד את הזכות לתשלום מס בשיעור מוגבל על הכנסתו מחו"ל באותה שנה ויהיה חייב להגיש דוח מלא על הכנסותיו, בישראל ובחו"ל. הוא יחויב בגין אותה שנה בתשלום מס בשיעור המס השולי החל עליו, גם אם בנסיבות אחרות הוא לא היה חייב בהן בגין הכנסותיו מחו"ל. האמור לא יחול אם הוכיח הנישום, להנחת דעת פקיד השומה, כי ההימנעות מהגשת דוח נבעה מסיבות שלא בשליטתו או מטעות בתום לב בפרשנות החוק ולא בכוונה להתחמק מתשלום מס.
- ככל שהדבר ניתן, ייקבע באמנות מס, כי הזכות להטבות מכוח האמנה תותנה בדיווח על ההכנסה לשלטונות המס בישראל.

- ייקבעו בחקיקה כללי אכיפה וסנקציות עונשיות על מי שיתחמק מדיווח ותשלום המס.
- כל פטור או הקלת מס לתושב חוץ הניתנים על בסיס היותו תושב חוץ, יותנה בכך שהוכח להנחת דעת פקיד השומה, כי הבעלים שביושר של ההכנסה אינו תושב ישראל.

הסבר

בכדי לאפשר יישום של הרחבת בסיס המס, דיווח על הכנסות מחו"ל, והתמודדות מול מקלטי מס, מוצע להרחיב בהתאם את דרישות הדיווח.

אכיפת תשלום המס לגבי הכנסות מחו"ל תתבסס מצד אחד על נוחות הדיווח ושיעור המס המוגבל, ומצד שני על סנקציות עונשיות ואחרות, דוגמת החמרת חובת הדיווח למי שלא מילא את חובתו ולא הגיש דוח מקוצר.

מינוי נציג לתושב חוץ

- תושב חוץ שנדרש למנות נציג ישראלי על פי סעיף 60 לחוק מע"מ ימנה נציג גם לעניין פקודת מס הכנסה.
- לא מינה - ייחשב הנציג שמונה לעניין מע"מ גם כנציגו לעניין פקודת מס הכנסה.
- ייקבעו דוחות שהנציג חייב בהגשתם.
- הנציג יהיה מוסמך לשלם את המס מתוך נכסי תושב החוץ ולא תחול לגביו אחריות מעבר לאותם נכסים.

הסבר

הוראה זו מוצעת כצעד להגברת אפשרויות אכיפת הדיווח ותשלום המס שחייב בו תושב חוץ. הוראה כאמור מופעלת כבר כיום לפי חוק מס ערך מוסף.

חלק ב: כללי מקור - מקום הפקת הכנסה

- ייקבעו כללים לגבי מקום הפקת הכנסה, ביחס למקורות ההכנסה השונים: הכנסה מעסק, משלח-יד, עבודה, ריבית והצמדה, דמי שכירות, תמלוגים, קיצבה, דיבידנד והכנסה מחקלאות.
- קביעה זו חיונית לשם מיסוי תושבי חוץ המפיקים הכנסה בישראל, ולשם מתן זיכוי ממס לתושבי ישראל המפיקים הכנסה מחוץ לישראל.

ואלו הכללים המוצעים:

הכנסה מעסק

- מקום המקור לגבי הכנסה מעסק - המקום שבו מתבצעת הפעילות העסקית שמניבה את ההכנסה.

עסקת אקראי

- מקום המקור לגבי הכנסה מעסקה או מעסק אקראי בעל אופי מסחרי - המקום שבו מתבצעת העסקה או העסק, לפי העניין.

משלח-יד

- מקום המקור לגבי הכנסה ממשלח יד - מקום ביצוע השירות.

הכנסת עבודה

- מקום המקור לגבי הכנסת עבודה - מקום ביצוע העבודה.

ריבית

- מקום המקור לגבי ריבית ולגבי הפרשי הצמדה - מקום מושבו של המשלם.

דמי שכירות

- מקום המקור לגבי דמי שכירות או דמי שימוש בעד נכס - מקום השימוש בנכס.

תמלוגים

- מקום המקור לגבי השתכרות או רווח, לרבות תמלוגים, שמקורם בנכס לא מוחשי - מקום מושבו של המשלם.

קצבה

- מקום המקור לגבי קצבה המשולמת בעד עבודה - מקום ביצוע העבודה בגינה משתלמת הקצבה.
- מקום המקור לגבי קצבה אחרת, מלוג ואנונה - מקום מושבו של המשלם.

חקלאות

- מקום המקור לגבי הכנסה מחקלאות - מקום הנכס מניב ההכנסה.

דיבידנד

- מקום המקור לגבי דיבידנד - מקום תושבותו של חבר בני האדם משלם הדיבידנד.

רווח הון מנכס

- מקום המקור במכירת נכס - מקום הימצאו של הנכס.
- במכירת נכס הנמצא מחוץ לישראל, שהוא בעיקרו זכות, במישרין או בעקיפין, לנכס הנמצא בישראל - מקום המקור יהיה ישראל לגבי חלק התמורה המתייחס לנכס הנמצא בישראל.

רווח הון ממכירת זכויות בחבר בני אדם

- מקום המקור במכירת זכויות בחבר-בני-אדם - מקום מושבו של חבר-בני-האדם שהזכויות בו נמכרות.
- במכירת זכויות בחבר בני אדם תושב חוץ, שהוא בעל זכות, במישרין או בעקיפין, לנכס הנמצא בישראל - מקום המקור יהיה בישראל לגבי חלק התמורה המתייחס לנכס הנמצא בישראל.
- ייקבע פטור ממס לתושב חוץ המוכר מניות של חברות ישראליות בבורסה בחו"ל ובישראל (ראה פרק ב לדוח).

מקרקעין

- מקום המקור במכירת מקרקעין ובפעולה באיגוד מקרקעין - מקום המקרקעין.

מעביד שהוא גוף ציבורי

- מקום ההפקה של הכנסת עבודה הוא בישראל, אם המעביד הוא מדינת ישראל או כל מוסד ממוסדותיה, גוף הנמנה עם המוסדות הלאומיים, רשות מקומית, רשות ממלכתית, גוף סטטוטורי וחברה ממשלתית, והכל בתנאי שיחסי העבודה עם המעביד כאמור החלו כאשר העובד היה תושב ישראל.
- יינתן זיכוי ממס במקרה בו שולם מס בחו"ל, וההכנסה נחשבת מופקת בישראל רק משום סעיף זה.

מפעל קבע

- מקום הפקת ההכנסה הוא בישראל, גם כאשר המשלם הוא תושב חוץ, אם התשלום מהווה הוצאה מוכרת של מפעל הקבע של תושב החוץ בישראל.
- מקום הפקת ההכנסה לא ייחשב בישראל אם המשלם הוא תושב ישראל והתשלום מהווה הוצאה מוכרת של מפעל הקבע של התושב מחוץ לישראל.
- הוראות אלה יחולו רק לגבי ריבית, תמלוגים וקצבה אחרת, שם נקבע קריטריון מושבו של המשלם.

חלק ג: מחירי העברה

- ייקבעו בחקיקה כללים הדנים במחירי העברה בין צדדים קשורים בעסקה בינלאומית. כללים אלה יקבעו את אופן חלוקת הרווח (או חלוקת נטל ההוצאות) בין ישראל למדינות אחרות.
- כללים אלה מקובלים בעולם, והם נדרשים בשל האפשרות להסיט רווחים בין צדדים קשורים למדינה בה שיעורי המס נמוכים יותר.
- ביסוד הכללים יעמוד העיקרון לפיו, במקרים בהם מתקיימים יחסים מיוחדים בין צדדים לעסקה בינלאומית, יראו את העסקה כאילו נעשתה לפי תנאי השוק.
- ניתן לקבוע חלק מהכללים בחקיקת משנה, אך המונחים "יחסים מיוחדים" ו"צדדים קשורים" ייקבעו בחקיקה ראשית.

להלן פירוט העקרונות שייקבעו:

תנאי סף

- התקיימו יחסים מיוחדים בין צדדים לעסקה בינלאומית שבשלהם נקבע מחיר שונה מזה שהיה נקבע אלמלא היחסים המיוחדים, יחולו הוראות פרק זה לעניין מחיר העברה.

תוצאת סיווג העסקה

- יראו את העסקה כאילו נעשתה לפי תנאי שוק.
- פקיד השומה יהיה רשאי לשום את הצדדים לעסקה כאילו נעשתה העסקה בהתאם לתנאי השוק.

המצאת מסמכים ונתונים

- נישום יהיה חייב להמציא לפקיד השומה, לפי דרישתו, את כל המסמכים שבשליטתו והנתונים שבידיעתו, הנוגעים לעסקה ולפעילות הגורם הקשור הזר.

- על פקיד השומה תחול חובת הראיה במקרה בו הוא קובע קביעות השונות מההסכמה בין הצדדים.

סמכות להתקנת תקנות

שר האוצר יקבע בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים בנושאים הבאים:

- ייחוס הכנסות והוצאות.
- התיעוד הנדרש.
- אופן מתן גילוי ודיווח.
- סייגים לגבי קיומם של יחסים מיוחדים לעומת הנובע מההגדרה בחוק.

מוסד פרה-רולינג

- הנישום יוכל לבקש מנציבות מס הכנסה חוות דעת ואישור מוקדם, כדי לוודא שהוא עומד בתנאים הנדרשים על מנת שלא יחילו לגביו את הכללים של מחירי העברה.
- נציבות מס הכנסה תחויב בתגובה מנומקת בתוך 120 ימים. לא השיבה – תיחשב הבקשה כמאושרת ובלבד שאם הודיע הנציב לנישום בתוך התקופה האמורה כי החליט להאריך את התקופה מנימוקים מיוחדים שיירשמו, תוארך התקופה עד 60 ימים נוספים.

חלק ד: כללי מיסוי חז"ן (חברה זרה נשלטת - CFC)

- תושב ישראל שהוא בעל שליטה בחברה תושבת חוץ, שמרבית הכנסותיה או רווחיה בשנת המס הן הכנסות פסיביות, יחויב במס על חלקו היחסי ברווחי החברה הפסיביים, כאילו חולקו לו כדיבידנד.

הסבר

המעבר למיסוי על בסיס פרסונלי נועד למסות את תושבי ישראל על הכנסותיהם בחו"ל. ברם, תושבי ישראל יכולים להימנע מתשלום המס באמצעות החזקת הפיקדון, ניירות הערך בבנק, או נכס המקרקעין, באמצעות חברה תושבת חוץ בשליטתם.

מוצע לכן, לקבוע כללים לפיהם הכנסה פסיבית של חברה תושבת חוץ המוגדרת כ"חברה זרה נשלטת" (ראה להלן) תיוחס לבעלי מניות תושבי ישראל כאילו קיבלו דיבידנד.

אין בהוראות אלה לגרוע מהדין הנוהג ביחס לתאגיד שהשליטה על עסקיו וניהולם בישראל ואשר נחשב לתושב ישראל.

להלן פירוט התנאים שבהתקיימם תחול חובת תשלום מס בישראל:

תחולת חז"ן

- הוראות חז"ן יחולו רק לגבי חברה זרה נשלטת אשר שיעור המס החל על כלל הרווחים הפסיביים, במדינת מושבה, נמוך משיעור של 20%.

חבות המס

- יראו בעל שליטה בחברה זרה נשלטת כאילו קיבל בתום שנת המס דיבידנד, בגובה חלקו היחסי ברווחים הפסיביים שלא חולקו.

- הוראה זו לא תחול על בעל שליטה המחזיק בבעל שליטה אחר (להלן בעל השליטה האחר) לגבי הרווחים שלא חולקו על ידי החברה הזרה הנשלטת, שנלקחו בחשבון לעניין חיוב במס עפ"י סעיף זה אצל בעל השליטה האחר.

זיכוי רעיוני

- יינתן זיכוי "רעיוני" ממס לפי שיעור המס שיש לנכות במקור בחו"ל בעת תשלום הדיבידנד הרעיוני, אילו החברה הזרה הנשלטת היתה מחלקת בפועל את רווחיה כדיבידנד באותה שנה.
- במדינות שאינן מדינות אמנה, נטל הראיה לגבי שיעור המס כאמור יוטל על בעל השליטה.

חלוקת דיבידנד

דיבידנד שהוכרז או ששולם בפועל לבעל שליטה מתוך רווחים ששילם עליהם מס לפי סעיף זה, לא יהיה חייב במס עד לסכום הרווחים לגביהם שולם המס כאמור, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן מיום תשלום המס ועד ליום חלוקת הדיבידנד.

רווח הון - זיכוי על דיבידנד

- מכר בעל שליטה את אמצעי השליטה שלו בחברה הזרה הנשלטת, כולם או מקצתם, יינתן זיכוי בגין המס ששילם בשנים הקודמות בשל הרווחים שלא חולקו בפועל, המיוחסים לאמצעי השליטה הנמכרים, כשהוא צמוד למדד מיום תשלום המס ועד ליום מכירת אמצעי השליטה, וכן זיכוי בשל מס רווח ההון ששולם בחו"ל בגין מכירת מניותיו.
- סכום הזיכוי הצמוד לא יעלה על מס רווח הון המגיע בגין מכירת אמצעי השליטה כאמור.

הגדרות

"חברה זרה נשלטת" - חז"ן

- חבר-בני-אדם שהוא תושב חוץ אשר למעלה מ-50% מאמצעי השליטה בו מוחזקים במישרין או בעקיפין בידי תושבי ישראל בתום שנת המס, ושרוב הכנסתו בשנת המס היא הכנסה פסיבית או שרוב רווחיו נובעים מהכנסה כאמור.
- הוחזקו מעל 50% מאמצעי השליטה, במישרין או בעקיפין, בחבר-בני-אדם כאמור ע"י תושבי ישראל ביום כלשהו במהלך שנת המס, וביום כלשהו במהלך שנת המס שלאחריה, יראו את החבר כחברה זרה נשלטת בשנת המס.
- במקרה בו הנסיבות ההופכות את החברה לחז"ן לגבי שנת מס פלונית נוצרו רק במהלך השנה שלאחריה, יחולו החובות שנקבעו לגבי חז"ן רק מאותה שנה מאוחרת, בתיאומים שייקבעו בתקנות.

"רווחים"

- רווחים הנובעים מהכנסה פסיבית.

"הכנסה פסיבית"

- הכנסה מריבית, דיבידנד, תמלוגים ודמי שכירות, ותמורה ממכירת נכס כמשמעותה בסעיף 88 לפקודה, למעט תמורה בגין מכירת נכס ששימש בעסק או במשלח-יד.

"אמצעי שליטה"

כל אחת מאלה :

- זכות להשתתף ברווחים.
- זכות הצבעה.
- זכות לחלק ביתרת נכסי החברה בעת פירוקה.
- זכות למנות דירקטור.
- זכות להורות למי שלו אחת מהזכויות המפורטות לעיל על הדרך בה יפעיל את זכותו.

"שיעור המס החל"

- סכום חבות המס של חברה זרה נשלטת בגין כלל רווחיה בשנת המס, כשהוא מחולק בסכום כלל רווחיה באותה שנה, לאחר שנוכחה מהם יתרת הפסד עפ"י דין.

"רווחים שלא חולקו"

- הרווחים בשנת המס הנובעים מהכנסותיה הפסיביות באותה שנת מס של חברה זרה נשלטת, שלא חולקו לבעלי הזכויות בה במהלך אותה שנה.
- לעניין זה יחושבו הרווחים בהתאם לדיני המס של מדינת המושב של החברה הזרה הנשלטת לאחר הפחתת המס החל עליהם בחו"ל ובניכוי הפסדי החברה שקוזזו כנגד רווחיה.
- חישוב הרווח והמס החל ייעשה בהתאם לעקרונות חשבונאים מקובלים בישראל. הוראה זו לא תחול על חברות תושבות מדינות אמנה, ועל חברות שמגישות דוחות על כל הכנסותיהן ונישומות במדינת אמנה.

"בעל שליטה"

- תושב ישראל, המחזיק ב-10% לפחות מאחד מאמצעי השליטה בחברה הזרה הנשלטת בתום שנת המס.
- הוחזקו מעל 10% מאמצעי השליטה כאמור ע"י תושב ישראל ביום כלשהו בשנת המס, וביום כלשהו בשנת המס הבאה, יראו את התושב כ"בעל שליטה" בשנת המס באותה חברה זרה נשלטת.
- "החזקה" - בין לבד, בין יחד עם קרובו ובין יחד עם אחרים, בין במישרין, בין בעקיפין, לרבות באמצעות אחר, או באמצעות זכות המוקנית לפי הסכם עם תושב ישראל אחר.
- "יחד עם אחרים" - יחד עם אחרים בשיתוף פעולה דרך קבע בעניין מהותי, ובלבד שהם כולם תושבי ישראל.

"קרוב"

- כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודה, כשהוא תושב ישראל, ולרבות חברות תושבות ישראל בשליטה משותפת.
- "חברות בשליטה משותפת" - חברות תושבות ישראל שלפחות 50% מאמצעי השליטה בהן מוחזקים, במישרין או בעקיפין, ע"י אותו אדם.

"תושב ישראל"

- לרבות אזרחי תושב האזור כמשמעותו בסעיף 3א לפקודה.

"חלק יחסי ברווחים שלא חולקו"

- חלק יחסי מכלל הרווחים הפסיביים שלא חולקו בהתאם לשיעור זכותו של בעל השליטה, במישרין ובעקיפין, לרווחים כאמור ביום האחרון של שנת המס (להלן - שיעור הזכויות).
- במקרה של החזקה בעקיפין, יחושב החלק היחסי כתוצאת המכפלה של שיעורי הזכויות בשרשרת בתום שנת המס, בתוספת שיעור החזקה במישרין בחברה הנבחרת, אם קיימת.
- נרכשו זכויות המקנות זכות לרווחים במהלך שנת המס, יחושב החלק היחסי ברווחים שלא חולקו לגבי אותן זכויות כאמור, בהתחשב בזמן החזקה היחסי באותה שנה.

חישוב החזקה

- לצורך סיווגה של חברה זרה כ"חברה זרה נשלטת" לעניין חישוב שיעור החזקה באמצעי שליטה בתאגידים, במישרין או בעקיפין, יחולו הכללים הבאים:
- החזקה באמצעי שליטה בחבר-בני-אדם המחזיק בחבר-בני-אדם אחר בשרשרת בשיעור העולה על 50% תיחשב כהחזקה בשיעור 100%.
 - היתה החזקה ישירה של אדם בחבר-בני-אדם המחזיק בחבר-בני-אדם אחר, ויש לאותו אדם הסכם הצבעה או יחסי שיתוף פעולה דרך קבע בעניינים מהותיים המקנים לו, ביחד עם אחרים תושבי ישראל, מעל 50% - תיחשב החזקה בחבר-בני-האדם האחר כהחזקה בשיעור 100%.
 - היתה החזקה ישירה של אדם בחבר-בני-אדם המחזיק בחבר-בני-אדם אחר בשיעור 50% ומטה, ואין לאותו אדם הסכם הצבעה או יחסי שיתוף פעולה דרך קבע בעניינים מהותיים המקנים לו, ביחד עם אחרים תושבי ישראל, מעל 50% - תיחשב החזקה בחבר-בני-האדם האחר כהחזקה בשיעור אפס.
 - האמור לעיל יחול לגבי כל החברות בשרשרת, למעט החזקה בחברה האחרונה לגביה יחושב שיעור החזקה בפועל.

חלק ה: חברה בשליטת תושבי חוץ ונאמנויות

נאמנויות חברה בשליטת תושבי חוץ

הוועדה ממליצה לקבוע הוראות מיוחדות לעניין חברות תושבות ישראל בשליטת תושבי חוץ המנוהלות בישראל, שעיקר פעילותן בחו"ל, באופן שתעלינה בקנה אחד עם המגבלות והתנאים המקובלים בקהיליה הבינלאומית, ובכלל זה במדינות חברות בארגון ה-OECD.

נאמנויות

בשל מורכבותה והיקפה של סוגיית הנאמנות, לא היה סיפק בידי הוועדה לדון בה. עם זאת, הוועדה סבורה, כי יש צורך לבחון את הסדרי המס הראויים לנאמנויות, ובמידת הצורך לקבעם בחקיקה ראשית.

פרק ד: ביטול פטורים

ראשי פרקים

ביטול פטורים

107.....	ביטול שיעורי המס המיוחדים על רווחי הון
107.....	ביטול הפטור לפדיון מניה באגודה שיתופית
108.....	ביטול הטבת המס למוניטין וזכות חזקה במקרקעין שלא שולם בעדה
109.....	מיסוי רווח הון בידי תושב ישראל שהפך לתושב חוץ
110.....	ביטול פטור לדיבידנד שמקורו בהכנסה בחו"ל
110.....	שלילת קיזוז הפסד הון לאחר חלוקת דיבידנד
111.....	ביטול מעמד חברה משפחתית וחברת בית
112.....	ביטול פטור למכירת מניות חברה תעשייתית שנרשמו למסחר
113.....	רווחים ראויים לחלוקה

נושאים משלימים

114.....	דמי שכירות
114.....	שקיפות במדיניות אגף מס הכנסה
115.....	אכיפה מינהלית
115.....	היערכות מינהלית

ביטול פטורים

ביטול שיעורי המס המיוחדים על רווחי הון

- שיעורי המס המופחתים הנוהגים כיום לגבי מכירת נכסי הון שנרכשו לפני תחילת שנת המס 1961 ימשיכו לחול עד תום שנת 2004.
- החל משנת 2005 יעלה שיעור המס ב-1% לשנה עד לשיעור מס מירבי של 25%.

הסבר

על רווחים ממכירת נכסים שנרכשו לפני שנת המס 1961 חל שיעור מס רווח הון מופחת, בהתאם לשנת הרכישה (12% לגבי נכס שנרכש עד 31 למרץ 1949 או קודם לכן, ותוספת של 1% לכל שנת מס לאחר מכן, עד שיעור מירבי של 24%).

החל משנת 2005 מוצע להעלות בהדרגה את שיעורי המס על רווחי הון כאמור עד לשיעור מירבי של 25%.

שיעורי המס הקיימים ימשיכו לחול עד תום שנת 2004.

ביטול הפטור לפדיון מניה באגודה שיתופית

- יבוטל הפטור הקבוע בסעיף 97(א)6 לפקודה לגבי רווח הון מפדיון מנייתו של חבר באגודה שיתופית.
- הביטול יחול לגבי פדיון שיעשה החל ב-1.1.2003, והוא יחול לגבי חלק הרווח היחסי שנצבר מאותו מועד, בשיטה ליניארית.

הסבר

סעיף 97(א)6 לפקודה קובע פטור ממס (עד תקרה) לפדיון מנייתו של חבר באגודה רשומה על פי פקודת האגודות השיתופיות, שעל פי מטרותיה פועלת באחד מתחומים אלה: תחבורה, תובלה, ייצור או שירותים.

לאחר הורדת שיעור מס רווח ההון, אין עוד מקום לפטור זה ומוצע לבטלו.

הביטול יחול לגבי פדיון מיום 1 בינואר 2003, והרווח שימוסה יהיה חלק הרווח שייצבר מיום זה, בשיטה ליניארית. שיעור המס שיחול לגבי הרווח שייצבר מאותו מועד לא יעלה על 25%.

ביטול הטבת המס למוניטין ולזכות חזקה במקרקעין שלא שולם בעדה

- תבטל שיטת החישוב המיוחדת של הסכום האינפלציוני במכירת מוניטין וזכות חזקה במקרקעין שלא שולם בעדה.
- תחולת הביטול לגבי מכירות שיבוצעו החל מיום 1 בינואר 2005.
- הרוכש יוכל להפחית את הנכסים הנ"ל בשיעורים שייקבעו בתקנות.

הסבר

סעיף 88 לפקודה קובע, כי במכירת נכס שהוא מוניטין שלא שולם בעד רכישתו או זכות חזקה במקרקעין שלא שולם בעדה, יראו כסכום אינפלציוני חייב את חלק רווח ההון השווה לסכום רווח ההון כשהוא מוכפל בהפרש שבין המדד ביום המכירה לבין המדד ביום שהוא במחצית התקופה מתחילת צמיחתם של המוניטין או החזקה במקרקעין, לפי העניין, ועד יום מכירתם, ומחולק במדד ביום מכירתם.

המשמעות היא מתן הקלת מס למוניטין או לזכות החזקה במקרקעין כאילו נרכשו במחצית תקופת החזקת הנכס, והתוצאה היא, שחלק ניכר מהרווח הנובע ממימוש נכסים אלה חייב במס מוגבל בשיעור של 10%. מציאות זו יוצרת אי בהירות, תכנוני מס ואובדן הכנסות מס.

לאור הפחתת שיעור המס על רווח הון, אין עוד הצדקה להטבה זו ומוצע לבטלה.

מיסוי רווח הון בידי תושב ישראל שהפך לתושב חוץ

- תושב ישראל ששינה את מקום תושבותו והפך לתושב חוץ, יראו אותו, עובר להיותו תושב חוץ, כאילו מכר באותו מועד את נכסי ההון ואת האופציות או המניות שהוענקו לו במסגרת סעיף 3(ט) או סעיף 102 לפקודה, לפי העניין, שהיו לו באותו מועד.
- התושב יהיה רשאי לשלם מס על המכירה הרעיונית בהתאם להוראות הפקודה.
- אם התושב לא בחר לשלם את המס במועד המכירה, הוא ייחשב כאילו ביקש לדחות את מועד תשלום המס לעת המכירה בפועל.
- חבות המס לא תעלה על המס החל על כלל רווח ההון בעת המכירה בפועל, כשהוא מוכפל בתקופת הזמן שהנכס הוחזק ע"י תושב ישראל, ומחולק בסך כל תקופת החזקה של הנכס.
- האמור לעיל לא יחול לגבי נכסים שבעת מכירתם בפועל היו חייבים במס אלמלא הוראות סעיף זה.
- לגבי אופציות או מניות שניתנו לעובדים על פי תוכנית שאישר הנציב וכן לגבי אופציות או מניות אחרות עליהן חלות הוראות סעיף 3(ט) לפקודה - יחושב החלק החייב במס בישראל, בין אם במסלול הפירוטי ובין אם במסלול ההוני, לפי היחס שבין התקופה ממועד הענקת הזכויות ועד ליום בו חדל התושב להיות תושב ישראל, לסה"כ התקופה מיום הענקת הזכויות ועד למועד המכירה בפועל של האופציות או המניות שהונפקו מכוחן.

הסבר

במכירת נכס הון, אירוע המס מתרחש במועד המימוש, בעוד ההתעשרות מתרחשת לאורך זמן, במשך תקופת אחזקת הנכס. מאחר שתושב ישראל חייב במס רווח הון על בסיס אישי, שינוי מקום התושבות עשוי להקנות למוכר פטור ממס רווח הון גם לגבי עליית הערך שהתרחשה בתקופה שבה החזיק המוכר את הנכס כשהוא תושב ישראל.

מוצע לקבוע, כי תושב ישראל ששינה את מקום תושבותו, יראו אותו כאילו מכר את נכסי ההון שלו בעת שינוי התושבות, אך גביית המס תידחה, לפי בחירת התושב, עד למועד המימוש בפועל.

ביטול פטור לדיבידנד שמקורו בהכנסה בחו"ל

- חברה תושבת ישראל המקבלת דיבידנד שמקורו בהכנסות מחוץ לישראל, תשלם מס בשיעור של 25%. הוא הדין לגבי דיבידנד שמקבלת חברה מתוך דיבידנד כאמור.
- חברה תושבת ישראל המקבלת דיבידנד כאמור תהיה זכאית לזיכוי מהמס, בסכום שהוטל בישראל על אותה הכנסה שממנה מחולק הדיבידנד. סכום הזיכוי לא יעלה על המס החל על הדיבידנד בידי החברה המקבלת.
- יובהר, כי חברה תושבת ישראל המקבלת דיבידנד מחברה תושבת חוץ, תקבל זיכוי בסכום המס שנוכה במקור במדינה הזרה וההכנסה מהדיבידנד בישראל תחושב בסכום הדיבידנד נטו בתוספת המס שנוכה במקור בחו"ל.

הסבר

- כיום ניתן פטור ממס לדיבידנד המתקבל בידי חברה תושבת ישראל, שמקורו בחברה תושבת ישראל, מתוך הנחה שעל הרווח ממנו חולק הדיבידנד שולם בישראל מס חברות ולפיכך, אין מקום להטלת כפל מס.
- נוסח החוק כיום גורם לכך, שהפטור יינתן באופן מלא או חלקי גם כאשר לא שולם מס חברות בישראל. מוצע לתקן את ניסוח החוק כדי לממש את מטרתו.

שלילת קיזוז הפסד הון לאחר חלוקת דיבידנד

- במכירת ניירות ערך לא יותר בקיזוז הפסד הון או הפסד לפי סעיף 6 לחוק התיאומים לחברה המוכרת, עד גובה סכום הדיבידנדים שחולקו למוכר במשך 24 החודשים שקדמו למכירה ע"י החברה שמניותיה נמכרו.

הסבר

חלוקת דיבידנד יש בה כדי להוריד את שווי החברה שחילקה את הדיבידנד. במקרה שבו, בסמוך לחלוקת הדיבידנד, נמכרות מניות החברה שחילקה את הדיבידנד, עשוי להיווצר הפסד הון לחברה המוכרת כתוצאה מחלוקת הדיבידנד. הדבר גורם לאובדן מס לאוצר המדינה מאחר קבלת הדיבידנד לא חייבת במס בשל הפטור הקיים לגבי דיבידנד המחולק בין חברות. התוצאה היא יצירת הפסד יש מאין, תוך כדי העברת דיבידנד מחברה אחת לשנייה.

מוצע לקבוע, כי אם נוצר לחברה א' הפסד עקב מכירת מניות של חברה ב' בתוך שנתיים לאחר שחברה ב' חילקה דיבידנד לחברה א' או לחברה קשורה, לא יותר הפסד זה בקיזוז, עד גובה הדיבידנד שחולק.

ביטול מעמד חברה משפחתית וחברת בית

- יבוטלו ההוראות הקיימות בפקודה ביחס לחברה משפחתית וחברת בית.
- במקביל, ייקבע הסדר שיאפשר פעילות במסגרת חברה "שקופה" לצרכי מס (ראה פרק ה לדוח).
- חברה משפחתית או חברת בית תהפוך באופן אוטומטי לחברה שקופה ביום 1.1.04, או לפי בקשתה ב-1.1.03, אלא אם ביקשה לא להחיל עליה את הוראות החברה השקופה. ביקשה החברה שלא להחיל עליה את הוראות החברה השקופה - היא תהפוך לחברה רגילה ב-1.1.04.
- הפסדים של הנישום המייצג הנובעים מהחברה המשפחתית בתקופה בה היתה חברה משפחתית (להלן - הפסדי החברה המשפחתית), שלא קוזזו ע"י הנישום המייצג עד ליום בו הפכה לחברה שקופה, ייוחסו לבעלי המניות לפי יחס החזקותיהם, וזאת לפי בקשת כל בעלי המניות. לא ביקשו כאמור, ייוחס ההפסד לנישום המייצג.
- אם הפכה החברה המשפחתית לחברה רגילה, הפסדי החברה המשפחתית, שלא קוזזו ע"י הנישום המייצג עד ליום בו חדלה להיות חברה משפחתית, ייוחסו לפי בקשת כל בעלי המניות לחברה המשפחתית שהפכה לחברה רגילה.
- הפסדים של החברה המשפחתית מהתקופה בה לא היתה חברה משפחתית, ייוותרו בחברה.

הסבר

הכנסותיה של חברה משפחתית מיוחסות כיום לנישום מייצג אחד, אותו ניתן לבחור בהתחשב בשיקולי מס וללא הצדקה כלכלית. מסגרת זו מנוצלת לתכנוני מס הגורמים להפסד הכנסות ממיסים.

מוצע לבטל את מעמד החברה המשפחתית ולהחליפו בהסדר שיאפשר לחברה להיות ממוסה כשותפות, תוך ייחוס ההכנסות לכל בעלי המניות לפי חלקם ברווחי החברה (ראה החלק ה' בפרק ה' לדוח).

ביטול פטור למכירת מניות חברה תעשייתית שנרשמו למסחר

- יבוטל הפטור ממס לגבי רווחי הון ממכירת מניות (לראשונה) של חברה תעשייתית וחברת החזקה תעשייתית, שנרשמה למסחר בבורסה לפני 31.12.95, שחלות לגביה הוראות סעיף 21א בחוק עידוד התעשייה (מסים), התשכ"ט-1969 טרם ביטולו (לגבי בעל שליטה), או שמניותיה הונפקו לציבור עפ"י תשקיף כקבוע בתקנה 4 לתקנות מס הכנסה (פטור ממס על רווח הון במכירת מניות), התשמ"ד-1984.
- תחולת הביטול לגבי רווחי הון שייצברו מהיום הקובע ואילך.

הסבר

סעיף 101 לפקודה קובע את הסדרי המיסוי לגבי רישום מניות למסחר בבורסה, ביחס לרווח שנצבר קודם לרישום.

סעיף 21א לחוק עידוד התעשייה קבע, כי החיוב במס על פי סעיף 101 לפקודה לא יחול על רישומן בבורסה של מניות בחברה תעשייתית, אם בעת רישום המניות הוצאו לציבור מניות נוספות שערכן הכולל לפחות שליש מערכן של המניות שנרשמו למסחר.

סעיף זה בוטל בתיקון מס' 12 לחוק, אך הוא נשאר תקף לגבי מניות של חברה תעשייתית שנרשמו למסחר לפני תום שנת 1995.

הוועדה סבורה, שיש להגביל את הפטור האמור לגבי רווחים עד ליום הקובע, כפי שיחול על כלל ניירות הערך הנסחרים. מוצע לכן, לבטל את הפטור לגבי רווחים שייצברו אחרי היום הקובע.

רווחים ראויים לחלוקה

- שיעור המס על רווחים ראויים לחלוקה יהיה בהתאם לשיעור המס שהיה חל אילו קיבל בעל המניות את הרווחים הראויים לחלוקה כדיבידנד בסמוך לפני מכירת המניה.
- הרווחים הראויים לחלוקה יפוצלו בין שתי התקופות - הראשונה עד ליום 31.12.2002, והשניה מיום זה ואילך.
- מסכום הרווחים הראויים לחלוקה תופחת יתרת ההפסד שלא קוזה עד תום שנת המס שקדמה לשנת המכירה או עד ליום הפירוק, לפי העניין. קיזוז הפסד כאמור מהרווחים הראויים לחלוקה יהיה בשיטת LIFO.
- על הרווחים הראויים לחלוקה המיוחסים לתקופה שלפני יום 1.1.2003 יחול שיעור מס של 10% ואילו על רווחים ראויים לחלוקה מיום זה ואילך יחול שיעור המס כאמור לעיל.
- מגבלת 7 השנים תוסר לגבי הרווחים הראויים לחלוקה שהצטברו החל מיום 1.1.96.
- תחולת התיקון לגבי מכירות מיום 1.1.2003.

הסבר

סעיף 94 לפקודה קובע, כי בחישוב רווח הון על מכירת מניות יחול מס בשיעור 10% על מרכיב הרווחים הראויים לחלוקה בחברה. בכך מוטל מס בשיעור 10% על רווחים שהצטברו בחברה עד שלב מכירת המניה או בפירוק החברה.

מטרת הסעיף היא, להשוות את הסדר המס במכירה או בפירוק להסדר שהיה חל בחלוקת דיבידנד, ולפיכך מוצע להשוות את שיעור המס על רווחים ראויים לחלוקה לשיעור החל על משיכת דיבידנד.

נושאים נוספים

דמי שכירות

- בסעיף 122 לפקודה תיקבע מגבלה לפיה תחולת הסעיף תתייחס רק להשכרה ליחיד לצרכי מגורים.
- תוסר התקרה המתייחסת לגובה הסכום שלגביו יחושב המס המוגבל.

הסבר

סעיף 122 לפקודה קובע, כי יחיד שהיתה לו בשנת המס הכנסה מדמי שכירות מהשכרת דירה למגורים, יהא רשאי לשלם בגינה מס בשיעור 10%, ללא ניכוי פחת והוצאות אחרות בשל הדירה, וזאת עד תקרת הכנסה הקבועה בסעיף.

מוצע לקבוע, שהוראת הסעיף תחול רק כאשר ההשכרה היא ליחיד לצרכי מגורים, ולהסיר את מגבלת תקרת הסכום הקבועה בסעיף.

שקיפות במדיניות אגף מס הכנסה

מוצע, כי נציבות מס הכנסה תפרסם מעת לעת החלטות עקרוניות שהתקבלו.

הסבר

מוצע, כי נציבות מס הכנסה תפרסם החלטות עקרוניות, כגון החלטות בנוגע למדיניות האגף ולאופן בו הוא מפרש הוראות חקיקה שונות, וזאת בלי לפגוע בחובת הסודיות. פרסום ההחלטות יעודד שוויון, אחידות, ודאות ושקיפות.

אכיפה מינהלית

תורחב הסמכות להטלת קנסות מינהליים גם ביחס לעבירות לפי סעיף 217 לפקודה.

הסבר

סעיף 217 לפקודה קובע, כי אדם אשר ללא הצדק סביר ערך דוח לא נכון, מתוך שהשמיט הכנסה כלשהי עליה הוא נדרש למסור דוח, או שמסר ידיעות לא נכונות בנוגע לעניין המשפיע על חיובו במס, דינו מאסר שנתיים או קנס כקבוע בסעיף.

כיום אין סמכות להטיל קנס מינהלי על עבירות המנויות בסעיף 217 האמור ומוצע לאפשר זאת.

היערכות מינהלית

הוועדה ממליצה, שמשרד האוצר יעמיד את המשאבים הנדרשים לצורך יישום הרפורמה במס הכנסה.

הסבר

יישום דוח הוועדה יטיל על אגף מס הכנסה ועל שע"מ מטלות בהיקף נרחב. מוצע לבחון באופן מיידי את הצרכים הנובעים מתוספת המטלות ולהעמיד את המשאבים המתאימים לצורך יישום מיידי ויעיל של הרפורמה המתוכננת.

פרק ה: עידוד יזמות עסקית וטכנולוגית

ראשי פרקים

חלק א: שיעור מס רווח הון

119.....	הפחתת שיעור מס רווח הון מחוץ לבורסה
119.....	סוגי נישומים
120.....	תחולה לגבי מכירות מהיום הקובע
120.....	הגבלות לגבי הפחתת שיעור המס
121.....	הפחתה נוספת בשיעורי המס בעתיד

חלק ב: ניירות ערך ואופציות לעובדים

124.....	פטור ממס לתושבי חוץ לגבי השקעה בקרנות הון סיכון
124.....	"גירור" חברות
125.....	הכנסות מפעל מאושר
126.....	פטור ממס רווח הון לתושב חוץ על השקעה בחברת מו"פ

חלק ג: טכנולוגיה עילית (היי-טק)

חלק ד: חברה שקופה

127.....	כללי
127.....	מהי "חברה שקופה"
128.....	הוראות המיסוי
129.....	דיווח
129.....	גבייה
129.....	הוראות מעבר

חלק א: שיעור מס רווח הון

הפחתת שיעור מס רווח הון מחוץ לבורסה

- שיעור המס על רווחי הון ממכירת נכסים שאינם ניירות ערך נסחרים בבורסה, יופחת ל-25%.
- לגבי נכסים בני פחת או הפחתה, יחול מס בשיעור רגיל על חלק רווח ההון לגבי ניתן פחת או הפחתה, עד לגובה סכום הפחת המתואם שהופחת בפועל.

הסבר

בשל ניידות ההון והליברליזציה במט"ח, יש חשיבות רבה לכך ששיעורי מס רווח הון בישראל לא יהיו שונים מהשיעורים הנהוגים במרבית מדינות העולם.

חשיבות מיוחדת נודעת לנושא זה בתחום של טכנולוגיה עילית. בשנים האחרונות יש תופעה גוברת והולכת של רישום חברות הזנק ישראליות בחו"ל, בעיקר בארה"ב, כאשר אחד הגורמים לכך הוא שיעור מס רווח הון בישראל.

מוצע לכן, להפחית את שיעור מס רווח ההון ל-25% על הרווח הריאלי. בכך ישווה שיעור מס רווח ההון לשיעור מס השבח על מכירת נכסי מקרקעין, שהופחת אף הוא ל-25%.

סוגי נישומים

- השיעור המופחת יחול הן לגבי יחידים והן לגבי תאגידים.

הסבר

במטרה להפוך את ישראל אטרקטיבית ותחרותית במשיכת השקעות בינלאומיות, מוצע להפחית את שיעור מס רווח ההון גם כאשר המוכר הוא יחיד וגם כאשר המוכר הוא תאגיד.

תחולה לגבי מכירות מהיום הקובע

- השיעור המופחת יחול על כל מכירת נכס שתבצע החל ב-1 בינואר 2003.
- השיעור המופחת יחול על חלק יחסי מהרווח, בשיטה ליניארית.

הסבר

הפחתת המס תחול לגבי מכירות מיום 1 בינואר 2003.

מאחר שמס רווח ההון נצבר במשך תקופת אחזקת הנכס, כאשר במהלך חלק מאותה תקופה חל מס בשיעור גבוה יותר, מוצע לקבוע כי רווח ההון יפוצל בצורה ליניארית, בהתאם ליחס התקופות. לדוגמה, אם מניה נרכשה ב-1 בינואר 2001 והיא תימכר ב-1.1.04, יחול שיעור המס המופחת על שליש מרווח ההון ואילו שיעור המס הקודם יחול על שני שליש מרווח ההון.

הגבלות לגבי הפחתת שיעור המס

- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע תקנות לעניין -
 - סיווג הכנסה הנובעת מהעברת זכויות לתקופה בנכס לא מוחשי.
 - אירועים או נסיבות חריגים של העברות נכסים בין בעלי שליטה או בין צדדים קשורים, שניתן יהיה להתעלם מהם לעניין חישוב מס רווח הון כדי למנוע ניצול לרעה של הפער בין שיעור המס על רווח הון לבין שיעור המס על הכנסה פירותית.

הסבר

עם הפחתת שיעור מס רווח הון ל-25%, יחול פער משמעותי בין שיעור המס על הכנסות הוניות לשיעור המס על הכנסות פירותיות.

מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות לעניין סיווג הכנסות מהעברת זכויות בנכסי קניין רוחני, ולעניין העברות נכסים בין בעלי שליטה או צדדים קשורים, במטרה למנוע ניצול לרעה של הפער בשיעורי המס.

הפחתה נוספת בשיעורי המס בעתיד

- הוועדה ממליצה, כי בכפוף לשיקולים פיסקליים תתבצע בעתיד הפחתה נוספת של שיעור המס על רווח הון ועל דיבידנד, במטרה להגיע לאחידות בשיעורי המס על כל סוגי ההכנסות הפיננסיות.

הסבר

שיעור המס על ריבית בשוק ההון ועל רווחי הון ממכירת ני"ע נסחרים בבורסה יהיה 15%, בהתאם למוצע בדוח זה.

משיקולים פיסקליים ואחרים, לא מוצע להפחית את שיעור המס על דיבידנד, והוא יישאר 25%.

אם הנסיבות הפיסקליות יאפשרו בעתיד שינוי נוסף בכיוון של האחדת שיעורים, הוועדה ממליצה לעשות כן.

חלק ב: ניירות ערך ואופציות לעובדים

ההסדר הקבוע כיום בסעיף 102 לפקודה יוחלף בהסדר המפורט להלן, וייערכו ההתאמות הדרושות ביחס לסעיף 3(ט) לפקודה.

- הענקת זכויות לניירות ערך או למניות או לכל נייר ערך אחר, לעובד או לנושא משרה שהוא יחיד (להלן - עובד) שאינו בעל שליטה (10% ומעלה באחת הזכויות בחברה), במסגרת תוכנית הענקה שאושרה ע"י הנציב/ה, לא תיחשב לאירוע מס בכפוף לכך שניירות הערך יופקדו בידי נאמן, שאושר ע"י הנציב/ה ושיכול להיות בעל תפקיד בחברה עצמה או נאמן חיצוני, לתקופה של 24 חודשים לפחות (למעט מכירות שלא מרצון).

- מכירת ניירות הערך או הוצאתם מידי הנאמן יהיו אירוע מס.

- תינתן זכות בחירה בין מסלול הוני למסלול פירותי.

- הבחירה תיעשה ע"י החברה, במועד ההענקה, והיא תחול על כל תוכניות ההענקה שיבוצעו בידי החברה בתקופה של שנתיים מיום אישור התוכנית הראשונה. לעניין זה, שינוי בחירה בין המסלולים לאחר שנתיים ייחשב כתוכנית ראשונה.

- הבחירה תחול על כל הזכאים במסגרת אותה תוכנית הענקה.

- במסגרת המסלול הפירותי -

- רווח ממכירת ניירות הערך ייחשב הכנסה פירותית בידי הזכאי.

- לחברה תותר הוצאה לפי סעיף 17 לפקודה בגובה הסכום שנקבע כהכנסה פירותית בידי הזכאי, במועד מימוש המניות.

- היתה הקצאה לזכאים ע"י חברה אחרת באשכול חברות, לא תותר הוצאה העולה על הסכום שבו שיפתה החברה המעבידה את החברה המקצה.

- במסגרת המסלול ההוני -

- רווח הון ממכירת המניות יחויב במס בידי העובד בשיעור 25%.

- לחברה לא תותר הוצאה בגין הרווח או ההענקה.

- על אף האמור לעיל, במקרה בו במועד ההקצאה היו מניות החברה נסחרות בבורסה, והחברה בחרה במסלול ההוני, יחושב חלק ההטבה הגלום בזכות

שהוענקה במועד הענקתה, והוא יחויב במס במועד המכירה כשהוא צמוד למדד, כהכנסה פירותית, ותותר הוצאה בגינו בידי החברה, ובלבד ששווי ההטבה לא יעלה על סך כל שווי ההטבה במועד המכירה.

הסבר

סעיף 102 לפקודה קובע כיום הסדר מיוחד המאפשר הענקת מניות ואופציות לעובדים, תוך דחיית ההכנסה לעובד עד לשלב מימוש המניות.

ההסדר הקיים קובע, כי בשלב המימוש תהיה לעובד הכנסה ולחברה הוצאה, אך יש אי בהירות לגבי שאלת אופייה של ההכנסה - פירותית או הונית.

לפי המוצע, לגבי ניירות ערך לא נסחרים תינתן אפשרות בחירה בין מסלול הוני ומסלול פירותי, ואילו לגבי ניירות ערך נסחרים תינתן אפשרות לבחירה כאמור, בכפוף לכך שההטבה תיחשב, במועד הענקה, כהכנסה פירותית.

מגוון האפשרויות יאפשר לחברות השונות לבחור את המסלול הנוח להן ולעובדיהן וייתן תמריץ בעיקר לתעשיית ההיי-טק, שבה נהוג לתמרץ עובדים בדרך הנפקת מניות.

חלק ג: טכנולוגיה עילית (היי-טק)

פטור ממס לתושבי חוץ לגבי השקעה בקרנות הון סיכון

- הוראת השעה המעניקה פטור ממס לתושבי חוץ המשקיעים באמצעות קרנות הון סיכון בחברות ישראליות תהפוך להסדר קבע.
- היקף הפטור יורחב באמצעות ביטול הסף הדורש מקרנות הון סיכון הון מינימלי כתנאי לכניסה למסגרת הפטור.

הסבר

בסוף שנת 2001 החליט סגן ראש הממשלה ושר האוצר מר סילבן שלום לאשר הוראת שעה המעניקה פטור ממס רווח הון לתושבי חוץ המשקיעים בחברות טכנולוגיה ישראליות באמצעות קרנות הון סיכון, לתקופה מוגבלת של שנתיים.

מוצע להרחיב את מעגל קרנות הון הסיכון הזכאיות להיכנס למסגרת הפטור, בין השאר באמצעות ביטול הסף הדורש כיום הון מינימלי של קרן הון הסיכון, וכן להפוך את הוראת השעה האמורה להסדר של קבע.

"גיוור" חברות

יוסרו חסמי מיסוי במטרה לתמרץ "גיוור" פעילות בחו"ל והחזרת הפעילות לישראל. בין השאר מוצע:

- חבר-בני-אדם שהתאגד בחו"ל או חבר-בני-אדם תושב חוץ, שפעילותם או נכסיהם הועברו לחבר-בני-אדם תושב ישראל בשליטה זהה, בין אגב פירוק החבר ובין שלא במסגרת פירוק (להלן - גיוור חברות) - יחול פטור ממס הכנסה ומס רווח הון החלים בגין "גיוור" כאמור על החבר ועל בעלי הזכויות בו.
- האמור יחול על גיוור כל סוגי החברות שייעשה במהלך תקופה של שנתיים החל מהיום הקובע.

- שר האוצר, באישור ועדת הכספים, יהיה רשאי לקבוע בתקנות כללים, הגבלות, תנאים וסייגים לעניין היקף הפטור, לעניין דחיית המס, לעניין המחיר המקורי ולעניין תקופת ההחזקה, וכן רשאי יהיה לקבוע הוראות לעניין הפחתת שיעור מס רווח הון במכירות עתידיות של מניות או נכסים לגביהם בוצע "גיור" חברות בהתאם להמלצה זו.

הסבר

בשנים האחרונות יש מעבר לחו"ל של חברות טכנולוגיה עילית שהקימו ישראלים, בין השאר משיקולי מס. עם הפחתת שיעור מס רווח הון ל-25% תגדל האטרקטיביות של ישראל ויש לקוות כי הדבר יצמצם את התמריץ למקם חברות היי-טק חדשות מחוץ לישראל.

במקביל, מוצע להסיר חסמי מס ולתמרץ העברה לישראל של פעילות שממוקמת כיום בחו"ל.

הכנסות מפעל מאושר

ההטבות לפי החוק לעידוד השקעות הון יחולו בכל צורה של מכירת מוצר ושירות, לרבות מתן זכות שימוש בטכנולוגיה שפותחה וקבלת הכנסה כתמלוגים, ולרבות תמורה בגין שירות הנלווה לתמלוגים, ובלבד שמדובר במהלך עסקיה הרגילים של החברה.

הסבר

חוק לעידוד השקעות הון קובע שיעורי מס מופחתים לגבי הכנסות של מפעל מאושר.

בעבר, מרבית ההכנסות של מפעל מאושר נבעו ממכירה של מוצרים שמייצר המפעל המאושר, ואמנם חוק העידוד, שנחקק לפני שנים רבות, בנוי למתכונת עסקאות זו.

בתחומי הטכנולוגיה עילית, לעתים קרובות ההכנסה מופקת לא באמצעות מכירה מלאה של המוצר אלא בדרכים נוספות, כגון מתן זכות שימוש בטכנולוגיה, מתן שירותים בקשר אליה וכד'.

מוצע לכן, להתאים את ההטבות הניתנות לפי חוק לעידוד השקעות הון למציאות עסקית שתואמת את אופן הפעילות בתחום של טכנולוגיה עילית, ולקבוע כי ההטבות יחולו בכל צורה של מכירת מוצר ושירות, בין אם התמורה מתקבלת בסכום חד פעמי ובין כתמלוגים, ובלבד שמדובר במהלך העסקים הרגיל של החברה.

פטור ממס רווח הון לתושב חוץ על השקעה בחברת מו"פ

- תושב חוץ שישקיע בחברה תושבת ישראל, שהיא חברת מו"פ כהגדרתה בתקנות לפי סעיף 103 לפקודה, יהיה זכאי לפטור ממס רווח הון במועד מימוש ההשקעה.
- ההטבה תחול לגבי תושב חוץ שישקיע לאחר היום הקובע, בדרך של הקצאה, בחברה כאמור.
- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות תנאים או סייגים ליישום ההטבה.

הסבר

חוק לעידוד השקעות הון מעניק הטבות להכנסה פירותית של המפעל המאושר, אך אין בו הטבות למשקיע בשלב מימוש ההשקעה.

במדינות רבות ניתן פטור ממס רווח הון לתושבי חוץ המשקיעים בחברות מקומיות.

הוועדה ממליצה לתת פטור ממס רווח הון לתושבי חוץ שישקיעו לאחר היום הקובע בחברות היי-טק ישראליות.

הפטור יינתן לגבי השקעה בחברה שהיא עתירת מחקר ופיתוח בהתאם להגדרה הכלולה כיום בתקנות מס הכנסה (שינוי מבנה של חברות עתירות מחקר ופיתוח), התשנ"ד-1994. בין השאר נדרש, שעיקר פעילותה של החברה מהיום בו נוסדה תהיה פעילות של מחקר ופיתוח, ולאחר מכן שימוש במוצרים שפותחו במחקר ופיתוח שנעשו על ידה או שיוקם של מוצרים כאמור.

הפטור ממס יתמרץ השקעות חוץ בחברות היי-טק ישראליות, ויסייע לתחום ההיי-טק במדינת ישראל.

חלק ד: חברה שקופה

כללי

מוצע ליצור מבנה התארגנות חדש של "חברה שקופה", בדומה למבנה של S Corporation הקיים בארה"ב.

הרעיון הבסיסי הוא ליצור מבנה בעל יתרונות התאגדות של חברה מצד אחד, ובעל יתרונות מיסוי של שותפות מצד שני. מבחינת דיני התאגידיים יתקיים החיץ המשפטי בין בעל המניות לבין החברה ותישמר האחריות המוגבלת. לעומת זאת, לצרכי מס יורם מסך ההתאגדות, וההכנסות וההוצאות ייוחסו לכל בעלי המניות לפי חלקם ברווחי החברה, כאילו פעלו שלא באמצעות חברה אלא בפעילות ישירה.

הסדר זה יאפשר לנישומים בעלי חברות לבחור את משטר המס הנוח להם בהתאם לצרכיהם הכלכליים, תוך שמירת היתרונות הגלומים בחברה כגון פיקוח ציבורי, דיווחים וכו'.

הוספת סוג חדש זה של חברה יגוון וירחיב את אפשרויות ההתארגנות המבנית של גופים עסקיים, ויתרום ליתר התייעלות בסקטור העסקי.

מהי חברה שקופה

כ"חברה שקופה", תיחשב חברה העומדת בתנאים הבאים:

- חברה פרטית שלא ניתן לשנות את סיווגה כחברה פרטית.
- לחברה יש סוג אחד של מניות, למעט לעניין זכויות הצבעה.
- לא ניתן לשנות את זכויות המניות, למעט שינוי בזכויות הצבעה.
- ניתנה הודעה לפקיד השומה תוך 60 ימים מיום ההאגד על רצונה להיחשב לחברה שקופה, כאשר ההודעה חתומה על ידי כל בעלי המניות.
- חברה שקופה לא תוכל לחדול מלהיחשב חברה שקופה.

הוראות המיסוי

- הכנסתה החייבת והפסדיה של החברה ייוחסו לבעלי המניות לפי חלקם בזכויות לרווחים.
- ההכנסה החייבת והפסדיה בכל שנה יחושבו במישור החברה וייוחסו לחברה כאמור לעיל.
- סיווג ההכנסה החייבת וההפסד בידי בעלי המניות יהיה כפי שהוא בידי החברה.
- חלוקת דיבידנד לא תחויב במס.
- ההכנסה המיוחסת מהחברה לא תיחשב להכנסה מיגיעה אישית אלא אם בעל המניות מילא תפקיד פעיל בחברה.
- במכירת מניות חברה שקופה יופחת מהתמורה לצרכי מס סכום בגובה הרווחים הצבורים בחברה, ששולם בגינם מס ולא חולקו לבעלי המניות, ולא יחול סעיף 394 לפקודה (רווחים ראויים לחלוקה) בגין אותם סכומים.
- הפסדים שיוחסו לבעל המניות יפחיתו את המחיר המקורי המתואם עד גובה המחיר המקורי המתואם. במכירת מניות שמחירן המקורי הופחת כאמור, יותרו הפסדים כאמור שלא נוצלו בקיזוז מרווח ההון כאמור.
- החברה לא תהיה צד לשינוי מבנה לפי חלק ה-2 לפקודה, למעט על פי הוראות סעיף 104 לפקודה.
- פירוקה של חברה שקופה והעברת כל נכסיה וזכויותיה לבעלי מניותיה לפי שיעור זכויותיהם, לא ייחשב לאירוע מס. כל עוד שר האוצר לא קבע הוראות, תנאים ומגבלות לעניין זה ולעניין המחיר המקורי של הנכסים, לא תיכנס הוראה זו לתוקף.
- במידה שיידרש הדבר, ייעשו ההתאמות הנדרשות לעניין הסדרי חקיקה משיקים, כולל דיני התאגידים.
- שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יוסמך לקבוע כללים להפעלת סעיף זה, לרבות לעניין הליכי שומה, ערעור, התיישנות וכד'.

דיווח

- תושב חוץ שהוא בעל מניות בחברה שקופה, יהיה חייב במינוי נציג תושב ישראל בישראל.
- כל בעל מניות יהיה חייב בהגשת דוח שנתי על הכנסותיו, אליו יצרף את הדוח הכספי של החברה לאותה שנת מס.
- החברה תידרש להגיש את דוחותיה הכספיים.

גבייה

- ניתן יהיה לגבות מכל בעל מניות, בין במישרין ובין באמצעות נציגו, מהכספים שיגיעו לידי מהחברה, עפ"י תקנות שייקבעו, את חלקו במס, ומהחברה ניתן יהיה לגבות את חובות כל בעלי המניות.
- הנציג לא יהיה רשאי להעביר כספים שקיבל מהחברה לתושב החוץ, אלא אם נוכח המס בהתאם לכללים שייקבעו.

הוראות מעבר

- כל חברה משפחתית וכל חברת בית תהפוך לחברה שקופה ב-1 בינואר 2004, או לפי בקשתה ב-1 בינואר 2003, אלא אם ביקשה בכתב מפקיד השומה, עד ליום 31 בדצמבר 2003, שלא להיחשב כחברה שקופה.
- ביקשה החברה שלא להחיל עליה את הוראות החברה השקופה, היא תחדל מלהיות חברה משפחתית או חברת בית ותהפוך לחברה רגילה החל ב-1 בינואר 2004.
- חברה קיימת שהפכה להיות שקופה כאמור, לא תחויב בשל כך לאחד את סוגי המניות.
- הפסדים שהיו בחברה כאמור לפני היותה חברה משפחתית או חברת בית, לפי העניין, יותרו בקיזוז רק במישור החברה ולא ייוחסו לבעלי המניות.

- לבקשת הנישום המייצג וכל שאר בעלי המניות של חברה שהייתה חברה משפחתית, תחולק יתרת ההפסד להעברה שהוכיח הנישום המייצג שנצברה אצלו בגין הפסדי החברה (להלן - הפסדי החברה) בין בעלי המניות האחרים, לפי יחס החזקותיהם.
- הפסדי חברה משפחתית שהפכה לחברה רגילה, שלא קוזזו ע"י הנישום המייצג עד ליום בו חדלה להיות חברה משפחתית, ייוחסו, לפי בקשת כל בעלי המניות, לחברה המשפחתית שהפכה לחברה רגילה.

הבעת תודה

חברי הוועדה ובראשם מרכז הוועדה מאיר קפוטא, מביעים תודה מיוחדת לגבי יהודית ליפשיץ, סגן הממונה על אגף כלכלה והכנסות המדינה, שטיפלה במסירות ויעילות בצדדים המינהליים הכרוכים בעבודת הוועדה וסייעה למרכז הוועדה.

הוועדה מודה לגבי דוידה לחמן-מסר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, שמונתה כמשקיפה מטעם שר המשפטים, ליוותה את עבודת הוועדה והביאה לידי ביטוי את עמדות משרד המשפטים בסוגיות השונות.

הוועדה מודה לגבי לאה אחדות, סמנכ"לית מחקר ותכנון במוסד לביטוח לאומי, שמונתה כמשקיפה מטעם מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, ליוותה את עבודת הוועדה והביאה לידי ביטוי את עמדות המוסד לביטוח לאומי בסוגיות השונות.

תודה והערכה מיוחדת לסגן (בכיר) לממונה על הכנסות המדינה מר אבי לבון, על הסיוע החשוב והחיוני בעריכת החישובים והאומדנים הכלכליים בתחום המס, ששימשו בסיס להמלצות הוועדה.

תודה והערכה מיוחדת לסגן (בכיר) לממונה על אגף כלכלה ומחקר, ד"ר מיכאל שראל, על הסיוע החשוב והחיוני בתחום התחזיות המקרו כלכליות ששימשו בסיס להמלצות הוועדה.

תודה והערכה מיוחדת לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (בפועל), מר אייל בן-שלוש, שהשתתף בחלק מדיוני הוועדה ותרם ממומחיותו להחלטותיה בנושאי מיסוי שוק ההון.

הוועדה מודה לכל עובדי מינהל הכנסות המדינה ונציבות מס הכנסה שנטלו חלק פעיל בעבודת הוועדה וסייעו לה לגבש את המלצותיה: סגן נציב מס הכנסה, מר אוסקר אבורזק; סגנית נציב מס הכנסה, גבי פרידה ישראלי; היועצת המשפטית למינהל הכנסות המדינה, גבי טלי דולן; היועצת המשפטית לנציבות מס הכנסה, גבי שולה בנדל; מנהל היחידה למיסוי בינלאומי, עו"ד (רו"ח) ירון שידלו; ולמנהלת מחלקת החקיקה בנציבות מס הכנסה, גבי יעל ייטב.

הוועדה מודה לנציג משרד ראש הממשלה מר יאיר כהן, יועץ כלכלי בכיר במשרד ראש הממשלה, ולנציגי משרד המשפטים עו"ד שרון גלעד ועו"ד אגבריה טארק שהשתתפו בדיוני הוועדה ותרמו לעבודתה.

הוועדה מודה לעו"ד יהושע שרמן ממשרדו של ד"ר משה דרוקר שהשתתף בדיוני הצוות למיסוי בינלאומי.

הוועדה מודה לפרופ' יוסי גרוס ולעובדי משרדו על הסיוע הלוגיסטי שהגישו לוועדה.

הוועדה מודה למשלחות ולנציגי הגופים שהופיעו בפניה, ולכל שולחי התזכירים והמכתבים בנושאים הנוגעים לעבודת הוועדה.

ולבסוף, מרכז הוועדה עו"ד מאיר קפוטא מביע תודה אישית מיוחדת לעובדי הוצאת רונן על העבודה המאומצת שבזכותה התאפשר להוציא לאור את הדוח.

רשימת המשלחות

איגוד הבנקים
איגוד חברות הביטוח
לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים
איגוד לשכות המסחר
להב - לשכת ארגוני העצמאיים
הסתדרות העובדים הכללית החדשה
הבורסה לני"ע
ארגוני הנכים
לשכת עורכי הדין
לשכת רואי החשבון בישראל
לשכת חשבונאים ויועצי מס מוסמכים
התאחדות התעשיינים
הסתדרות הגמלאים בישראל
מגזר הי טק
איגוד קרנות הון סיכון
איגוד אופציות
איגוד קרנות הנאמנות
התאחדות הקבלנים והבונים בישראל
מועצת ארגוני העולים
איגוד החברות הציבוריות
איגוד חברי הבורסה לניירות ערך בתל אביב